

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Наука и техника за младежта“

1955 г.

София, 2014

Библиография

[Новата централа](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор А. Фархи. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 1 от 1955 г.

[С подводница на риболов](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор старшина от гвардията Е. Закладни. Превод от руски. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 2 от 1955 г.

[Хеликоптер МН-3](#)

Научно-фантастичен разказ. Автори инж. Живко Кръстев и Димитър Янакиев. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 3 от 1955 г.

[Хеликоптер МН-3](#)

Научно-фантастичен разказ. Автори инж. Живко Кръстев и Димитър Янакиев. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 4 от 1955 г.

[Невидимият балон](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор В. Сапарин. Превод от руски. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 5-6 от 1955 г.

[Потъмняло небе](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Димитър Янакиев. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 7 от 1955 г.

[По канала Панчарево – София](#)

Очерк на бъдещето. Автор арх. Ива Любенова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 8 от 1955 г.

[Потъмняло небе](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Димитър Янакиев. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 8 от 1955 г.

[Невидими очи](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор инж. М. Маринов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 9 от 1955 г.

[Препарат „Зет“](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор В. Соснов. Превод от руски. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 10-11 от 1955 г.

[Кълбеста мълния](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Г. Орм. Превод от руски. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 12 от 1955 г.

Новата централа

Научно-фантастичен разказ

А. Фархи

Когато слънцето се показва над обраслия с млада борова гора хълм, големият минен център все повече се оживяваше. Потокът от коли, които се движеха по широките булеварди, непрекъснато нарастваше. Групи от пешеходни вървяха по тротоарите. Над града започнаха да се издигат хеликоптери, изпитаци от покривите на обществените сгради. Градът започваше своя всекидневен трудов живот.

Инженер Живко Василев излезе от големия жилищен блок и се отправи към гаража. Той беше висок и строен 35-годишен мъж със силно подчертани волеви устни и ясносини очи. Петнадесетгодишният му племенник Пламен, който го чакаше навън, избърза да отвори вратите.

– Закъсняхме, вуйчо! – каза той, като закопчаваше куртката си на ученик механотехникума. – Ако се забавим някъде още малко, няма да успеем да се върнем навреме за състезанието.

И той го погледна с ясните си също като на Василев сини очи.

Василев добре разбираше нетърпението на своя племенник, който гореше от желание да разгледа построената неотдавна атомна централа, като едновременно не искаше да закъснее за днешната интересна футболна среща между „Динамо“ и „Миньор“. Той знаеше колко много Пламен се увличаше от техниката и особено от реактивните и витлови мотори, как цялото си свободно

време прекарваше в хеликоптерните летища и в конструирането на различни летящи реактивни модели. Но колкото и да бе интересно заниманието му, той веднага го изоставяше, ако имаше някое голямо футболно състезание. Василев се усмихна топло, погледна дяволито нетърпеливо чакация го младеж и някак оправдавайки се, каза:

– Майка ти ме задържа. Скара ми се, че те отвличам от уроците.

Двамата влязоха в гаража, Пламен се приближи до новата капкоподобна кола и натисна едно едва забележимо копче. Вратите на автомобила безшумно се отвориха, а част от покрива се вдигна, така че не стана нужда вуйчото и племенникът да се навеждат. Пламен седна при кормилото и натисна педала. Автомобилът тръгна плавно, излезе през безшумно отворилите се врати на гаража и се вля в потока от другите подобни машини, които се движеха по улицата.

Малката кола с каросерия от стъкло и пластмаса увеличи скоростта си. Нейните колела почти не се виждаха под аеродинамичната черупка на каросерията. Пламен умело кормуваше. Това не беше много трудно. Не трябваша повече знания, отколкото в миналото да се кара велосипед – автомобилът се управляваше само с кормилото и педала. Фотоелементите, с които беше снабдена машината, можеха да действуват на спирачките и кормилото и да осигурят управлението на колата без помощта на водач.

След като изведе автомобила от чертите на града, младият шофьор се обърна към Василев:

– Вуйчо – каза той, – вярно ли е, че новата централа ще дава енергия за половината промишленост на страната.

– Това не е много точно. Истината е, че тя е най-мощната централа у нас. Тя ще бъде достатъчна не само за промишлеността в Родопския басейн, но ще снабдява с енергия и индустриални предприятия в Пловдивски и Старозагорски окръзи. Като стигнем, ще научиш всичко. Я по-добре поусили хода, ако искаш наистина да се върнем навреме за състезанията.

Пламен не дочака повторно да му напомнят. Той натисна педала за ускоряване на движението. Колата полетя със сто километра в час. Въпреки стръмната пропаст, край която минаваше пътят, опасност за машината нямаше. Широкият аутобан, по който се движеше колата, осигуряваше безопасно движение на всички машини, които пътуваха по него. Опасност от сблъскване при кръстопътищата нямаше, тъй като всички пътища се пресичаха на различна височина. Независимо от това всички автомобили бяха снабдени с фотоелементи, които водеха прекрасно машините по аутобана и при нужда автоматически включваха спирачките или намаляваха бързината.

Скоро в далечината, кацнала на хълма пред неотдавна откритите нови рудници, се показа новата сграда на електроцентралата. Колата се спусна в новото миньорско селище, изви встрани и започна да се изкачва към върха на хълма.

* * *

Най-напред двамата пътника влязоха в преддверието на новата централа. От там по широкото стълбище, постлано с мека пътека, през коридора, в стените на който бяха издълбани портретите на

видни физици, влязоха в просторен кабинет. Това беше широко помещение, постлано с килим, богато украсено с резба и картинни. Точно над бюрото бяха окачени портретите на ръководителите на Партията и Правителството. Встрани кадифена завеса закриваше някакъв уред.

Василев седна зад бюрото.

– Пламене, само за момент ме почакай, а сетне ще те разведа из станцията – каза той и натисна един бутон от пулта.

Завесата се вдигна и пред очите на младежа се откри екран, който при включването светна, сетне потъмня и отново се проясни. На екрана се появи зала с много уреди. В дъното, застанал пред някакъв измервателен апарат, един човек наблюдаваше работата му.

– Какъв голям телевизор – възкликна Пламен. – Никога не съм виждал такъв.

– Да – с гордост потвърди Василев. – Това е един от най-добрите телевизори, последен московски модел. Нашата станция първа бе снабдена с него.

– Здравейте, другарю началник! – се чу ясният глас на мъжа от залата.

– Елате за малко при мене, Иванов! Донесете и протокола за повредата!

В стаята влезе главният инженер. Това бе млад мъж, на не повече от 30 години, висок и строен. Той поздрави, обърна поглед към Пламен, усмихна му се, а сетне се обърна към началника си, на когото подаде някакви книжа.

– Това е всичко – каза той, – повредата бе предизвикана вследствие похабяване на лагерите на една от машините в разпределителния цех. Енергията спряхме за десет минути по линията Казанлък – Стара Загора и за две минути по линията Пловдив – Левскиград. Сега станцията работи нормално. В пълна изправност е атомният котел, цехът за паропроизводство, турбините и генераторите, а вече и разпределителният цех. Сега далекопроводите работят нормално. Ето и протокола на аварийната група.

Василев прочете внимателно протокола, подчерта с червен молив някои изречения и записа нещо в бележника, който стоеше на бюрото му. Сетне вдигна глава, видя, че Иванов гледа с любопитство Пламен, и се досети, че още не ги е запознал. След като двамата се ръкуваха, Василев се обърна към помощника си:

– Засега нека протоколът остане при мен, ще ви го върна после. Искам да го проуча по-внимателно. Ние с Пламен ще дойдем с вас. Той иска да разгледа централата.

Тримата излязоха от кабинета и се отправиха към залата на атомния котел.

Най-напред отидоха в стаята на дежурния атомист. Това беше продълговато светло помещение, облицовано с бели плочки от пластмаса. Няколко командни електрически табла, разположени симетрично от двете страни на помещението, и един голям екран на телевизионен апарат бяха единствените уреди, които изпъкваха при влизане. На единия край точно между два големи измервателни уреда беше поставено масивно бюро.

Пламен, който беше изпреварил другите, внезапно се стъписа. На бялата стена, точно срещу него, ненадейно светна с ярка червена светлина неонов надпис:

„Стой!... Опасност за живота!... Облечи скафандър!...”

Пламен погледна озадачено спътниците си, които се подсмиваха.

– Работата е много проста – обясни Иванов. – Щом някой премине тази черта – и той посочи линията с червени плочки, която рязко се отличаваше от останалите, с които беше постлан подът, – фотоелементите, които са вградени в стената, поставят в действие малък уред, който включва ток. Тогава неоновият надпис се явява на стената.

Василев се усмихна и отиде към едно от таблата. Близко до бюрото безшумно се отвори малка врата.

– Заповядай в облекалнята! – обърна се той към племенника си.

Любопитството на Пламен започна да нараства. Той не смяташе, че е необходимо при влизане в новата централа да облече някакво специално облекло. Учудването му стана още по-голямо, когато видя пред себе си богат гардероб със скафандри. Василев свали един, погледна номера му, смени го с друг, застана пред едно от огледалата и започна да навлича странната дреха върху себе си.

– А ти какво чакаш? – обърна се той към Пламен. – Хайде, обличай се, че няма да успеем да разгледаме централата. Нали бързаше?

Главният инженер също започна да се облича.

– Защо е необходимо това? – запита Пламен. – За да се предпазим от радиоактивни излъчвания?

– Позна! – отвърна инженерът. – Тези мантии с качулки, които така много приличат на водолазни шлемове, са подплатени с кадмий и олово, за да поглъщат радиоактивните излъчвания. Без тях винаги съществува опасност от атомно облъчване.

– А сега виж как трябва да наложиш качулката! – каза Василев, вдигна своята, нахлупи я на главата си и дръпна ципа, който висеше отстрани. Качулката плътно прилепна на предната част на плаща.

Пламен повтори същата операция. Неговото учудване беше още по-голямо, когато чу до ухото си дяволития смях на вуйчо си. Той за момент се обърка. Та как е възможно това? Да е облечен в метално облекло, през което няма никакъв процепа, и да чува не само тихия смях на вуйчо си, но и дъха на инженера? Той ги погледна озадачено.

– Какво се учудваш, млади момко – каза Иванов. – Работата е много проста. Ти ме слушаш така добре, както аз бих чул всеки, който е в тази зала и е облечен със скафандър. В шлема на всеки костюм са монтирани малък приемник и радиопредавател. Приемниците са устроени така, че приемат на различни вълни, но не могат да приемат вълната на собствения си предавател. Както виждаш, устройството на костюма не е сложно. Да вървим ли. другарю началник? – обърна се той към Василев.

– Ако гостенинът е готов, можем да тръгнем.

Инженер Иванов с бавни крачки се отправи към едно от таблата и включи. Чу се глухо боботене на мощна машина. В дъното като че по релси бавно започна да се движи част от стената.

– Заповядайте! – покани спътниците си той и тръгна към открилия се тесен бетонен коридор.

Като преминаха през коридора, те се озоваха в малка квадратна стая, облицована с тъмни плочки, изработени от непознат на Пламен материал. В дъното точно срещу отворения проход блестеше в осветеното с мека зелена светлина помещение друг неонов надпис:

„Провери скафандъра!... Опасно за живота!”

Пламен неволно пипна с ръкавицата си шева на ципа на странното си облекло. Шлемът беше плътно прилепнал за мантията.

Учуден от всичко това, младежът запитва:

– За какво служи това помещение?

– Това е тъй наречената стая за обезлъчване! – отговори Иванов.

– Вероятно сте чели, че в залата, където се намира атомният котел, винаги има радиоактивни излъчвания, които са много опасни за живите организми. За да се предпази околната среда от тях, помещението се огражда с няколкометрови бетонни стенни, които се облицоват с пласт от графит, кадмий и олово. Но при влизане завинаги има опасност от прониквания на излъчвания в съседните зали. Поради това от двете страни са вградени в бетонните стени стаи за обезлъчване. Тук е изградена и мощна климатична инсталация, която осигурява необходимата температура, проветряване и влажност.

– В такъв случай какво правите при повреди?

– Повреди стават много рядко, и то главно в климатичната инсталация или в механизмите, които движат вратите. При подобни случаи винаги нашите електрически пазачи сигнализират. На съответното табло в залата за управление се сочи къде е

повредата. Като знае това, дежурният инженер винаги е в състояние да вземе мерки.

– Да побързаме – подкани Василев спътниците си. – Блокирали сме атомната зала и от двата входа. Много се забавихме тук.

– Защо да сме блокирали? – запита Пламен.

– За да се отбегне едновременното отваряне на двата входа, достатъчно е да се отвори една от бетонните врати, за да се изключи електричеството от другите. Те вече не могат да се отворят. А в залата на дежурния атомист и в залата на производството светва надпис: „Входът е зает!“ – обясни той. После се обърна към таблото и включи.

Чу се познатото боботене. Най-напред се затвори вратата, през която влязоха, а след това почти незабележимо започна да се отдръпва част от срещуположната стена точно под неоновите букви. По новия коридор тримата влязоха в атомната зала. Това бе широко квадратно помещение, облицовано с тъмни плочки. В центъра на здрави бетонни постаменти беше монтиран огромен цилиндър, облицован с топлоизолационна материя. Залата бе осветена с мека луминесцентна светлина.

Застанала до атомния котел, облечена със скафандър, дежурна физичка внимателно работеше над един от прътовете, които висяха навън.

– Халачева, здравей! – весело подвикна Василев.

– Здравейте, другари! Извинявайте, така се бях съсредоточила в работата, че не съм чула шума от отварянето. Изпробвах автоматичното предаване при третия аварийен кадмиев път. Работи отлично.

– Какво стана с вашата идея за икономисване на енергията, която се губи в непроизводителни излъчвания? – запита Василев.

– Аз потърсих помощта на академик Стрезов. Той одобри идеята ми и ме насърчи да работя. Необходима ми е помощта на инженер-конструктор.

– В това можем да помогнем! – каза Василев, – Ще се отнесеш до един мой колега. Той сигурно Ще помогне. А сега разведи ни из твоето стопанство – както виждаш, вода ти гостенин.

– А-а, това е вероятно любителят на хеликоптерите! Харесва ли му нашата централа?

– Това още не знаем, пък и той се предпазва от предварителни изявления. Когато види всичко, тогава ще отговори – каза Василев и хитро смигна на физичката.

– Основата на нашата централа е, разбира се, атомният котел, в който се отделя и атомната енергия – започна Халачева. – Ето вие го виждате – и тя посочи с ръка огромния цилиндричен съд. – Ако направим разрез на котела, ще видим, че се състои от огромен цилиндричен графитов блок, в който са пробити много отвори. В тях се поставя и атомното гориво.

– А какво е вашето гориво? Уран 235, уран 233 или плутоний? Някъде четох, че американците са направили първата атомна бомба от уран 235, а след това са употребили плутоний.

– Нашият атомен котел работи с уран 238 и плутоний, който е по-евтин. Отделянето на атомната енергия почива на следния принцип: известно е, че под действието на бавно движещи се неутрони плутоният или уран 235 са способни да се делят. Когато неутронът проникне в ядрото, то започва бързо да се деформира, изтегля се

като капка течност и се разделя на две почти равни половини. Установи се, че при делението на едно ядро се отделят два-три нови неутрони, които могат да предизвикат разцепването на други ядра. С други думи, в ураниев или плутониев блок може да протече верижна, самоускоряваща се реакция. Но за да се предизвика верижна реакция, ураниевият къс не трябва да бъде по-малък от определена големина, наречена критична маса. В случай че късът е по-малък от критичната маса, пронизващите го неутрони, преди да срещнат ядрата на други атоми, излитат навън. Следователно няма и самоускоряващо се разпадане. За да се намали критичната маса, плутониевият или уранов блок се обвива с графит, който играе ролята на отражател и връща неутроните. При разпадане се получава голямо количество топлина. Ако реакцията на разпадането не се контролира, тя се извършва много бързо. Цялото разпадане може да стане за 2 милионни части от секундата и вследствие голямото количество топлина, отделена за толкова късо време, както самото гориво, така и околните предмети се нагорещяват до няколко милиона градуса температура, разширяват се, вследствие на което се получава взрив с огромна сила. На този принцип са направени и атомните бомби.

– Извинете за момент – прекъсна физичката Пламен. – Защо при вас не се получава такъв взрив?

– Би се получил, ако процесът не се регулира, ако не можеше да се забави самоускоряващата се реакция. В такъв случай не би могла да се използва атомната енергия за промишлени цели. За да се забави самоускоряващата се верижна реакция, необходимо е в урановия котел да се постави такова вещество, което да поглъща

част от отделените неутрони. Така че реакцията на разпадането да не се самоускорява, а да протече плавно. Изгарянето на атомното гориво да става постепенно и бавно. Такъв забавител е кадмият. Ето вижте, над котела стърчат няколко пръта. Единият от тях е пъхнат почти наполовина в урановия котел. Това е тъй нареченият управляващ прът. С него ние регулираме интензивността на процеса на разпадането. Ако извадим малко този кадмиев прът, ще останат повече неутрони в котела, реакцията ще се усилва. Ако го пъхнем повече в котела, той ще погълне по-голяма част от неутроните и реакцията ще отслабне.

– А другите пръти за какво служат? – запита Пламен.

– Другите четири пръта са аварийни. Достатъчно е само един от тях да пуснем напълно в котела, и реакцията ще спре.

– А каква е ролята на графита?

– Вие си спомняте, че нашият котел работи с плутоний и уран 238. Но сега мога да ви кажа, че не само изразходваме, но и произвеждаме атомно гориво. При разпадането на едно плутониево ядро се отделят от два до три много бързи неутрони, които имат способността да разпадат друго плутониево ядро при среща с него. Ако тези неутрони се забавят до така наречените резонансни скорости, те се поглъщат от уран 238, който след няколко ядрени промени сам се превръща в плутоний. Именно графитът служи като забавител на бързите неутрони до резонансни. Така че нашето атомно гориво с течение на времето се обогатява с плутоний. След определен срок патроните с атомно гориво изпращаме в Сибирския плутониев завод, където той се отделя от урана, и оттам отново ни изпращат плутоний и уран 238.

– Колко интересно и просто! – възкликна Пламен. – Но все пак не ми е ясно как се добива електроенергия!

– Това вече е по моята част – обади се Василев. – Реакторът е поставен в течен натрий, който постъпва отдолу в котела, нагорещява се силно и по тръбопровода минава в другото отделение при парния котел, който произвежда пара под високо налягане. След това всичко е както в обикновена термична централа. Турбините движат генераторите. Да минем в другото отделение!

– Много ви благодаря, но имам още една молба към вас! – обърна се към физичката Пламен. – Не зная дали ще ви затрудни много, ако ви поканя от името на младежката организация в техникума да ни изнесете беседа. Нали ще дойдете? Обещайте ми! Младежите ще се зарадват много.

– Зависи от времето ми. Но ако ме известите една седмица предварително, ще се помъча да дойда – отзивчиво обеща физичката.

Пламен благодари, стисна ръката ѝ и забърза към вуйчо си, който го чакаше в стаята за обезлъчване.

* * *

– Величествена работа! – възкликна Пламен, когато излизаха с вуйчо си от централата. – И какво просто устройство! Все още ми е трудно да повярвам, че с около 70 кг атомно гориво годишно, централата може да работи с около 400,000 киловатчаса мощност. А това е осем пъти повече от »мощността на ТЕЦ „Република“, че при това положение възможностите на човека нямат граници!

– Ти изглежда забрави не само хеликоптерите, но и състезанието – шеговито забеляза Василев. – Ако искаш да стигнем навреме, пък и да хапнем нещо по пътя, трябва да побързаме!...

Двамата влязоха в автомобила. Пламен отново седна пред кормилото, включи мотора, обърна машината и пое по централната улица на новото селище.

Но младият водач този път не бързаше. Неговите мисли бяха другаде. Той необичайно мълчеше. Внезапно, като че събуден от сън, младежът обърна поглед към Василев:

– Вуйчо, защо атомната енергия още не служи за гориво на ракетите? Тогава много по-лесно ще се осъществят междупланетните полети. За човека няма да има граници.

– Това е възможно, Пламене. Днес стотици учени работят над проблема за използване на атомното гориво в транспорта. Разрешаването на този въпрос е предстоящо.

Младежът отново се замисли. Лицето му изразяваше голямо душевно напрежение. Той се виждаше на летището, застанал за полет до своя космически кораб. Машината излита с невиджана бързината. Ето го на Луната – първата междупланетна станция. Оттам се готви за нов полет към Марс. Може би там има живот! Отново застава пред уредите за управление на междупланетния кораб и излита в безкрайното междупланетно пространство. Пламен така се размечта, че забрави за състезанието, забрави за всичко.

С подводница на риболов

Научно-фантастичен разказ

старшина от гвардията Е. Закладни

Разговор през почивката

– Вие нямате смелост, а тук трябва дързост!

– Вие се лъжете: този проект е празна измислица!

– Министерството никога няма да отпусне средства за подобна фантастика!

Само преди няколко минути приключи първата част на заседанието, свикано от министъра по повод проекта за приспособяване на подводна лодка за ловене на риба. Докладът за проекта, направен от младия изобретател Коробов, беше изслушан с голямо внимание, след което обявиха десетминутна почивка и неофициалната част на заседанието ставаше тук в коридора.

Сблъскваха се най-противоположни мнения. Старият ихтиолог, изгубил търпение в спора със своя колега, се обърна към стоящия до прозореца млад човек, който правеше някакви бележки в тефтерчето си.

– Другарю Коробов, може ли да поговоря с вас?

– Заповядайте!

Младият човек бързо се обърна към учения.

– Доколкото аз разбрах, по вашия проект рибата ще трябва да се събира от всички страни към светлината на лампите, поставени при носовата част на подводницата.

– Да.

– Приближаващата се риба ще попада в електрическото поле и ще навлиза в тръбата. При това, като регулирате напрежението на електрическото поле, вие предполагате, че ще ловите само едра риба, оставяйки дребната в морето?

– Аз мисля, че ще бъде така.

– Това е много хубаво – доволно каза професорът, – та нали и дупките на рибарските мрежи се правят също със сметка, така че да се улавя само едра риба. Но ето кое ми направи впечатление във вашия доклад. Вие заявихте, че се готвите с помощта на подводна лодка да ловите риба цяла година, но вие забравихте, че има период, в който рибите хвърлят своя хайвер. Хвърлянето на хайвера става в реките. Ловувайки в океана с такова ефектно средство, каквото ще бъдат вашите лодки, вие рискувате да преполовите рибата, която отива към устията на реките да хвърля своя хайвер. Аз смятам, че и в океана не бива да се лови риба през цялата година.

В разговора се намеси и другият ихтиолог.

– Още е много рано да се боим от това. Нали подводните рибарски флотилии няма да се появят на един път? Разбира се, още отсега ние сме длъжни да мислим за рационалното използване на рибните запаси в океаните. И затова, че у нас по този въпрос не всичко е хубаво, е виновен не проектът на Коробов. Бих казал, тъкмо обратното: другарят Коробов е виновен за това, че не ни предложи своя проект по-рано.

Изобретателят с учудване повдигна вежди. Действително по-рано той не се беше замислял над тези въпроси. Неговата задача, неговата цел беше да се улови колкото се може повече риба.

Като забеляза учудения поглед на изобретателя, ученият сложи ръка на рамото му:

– Да, да, млади човече, аз говоря съвършено сериозно. Задачата на вашата лодка няма да се състои само в това да лови колкото може повече риба, а в това, намирайки се в рибното царство, да определи колко ние можем да ловим и колко трябва да оставим за разплод. Вашата лодка ще бъде подводна лаборатория.

Към разговарящите се приближи възрастен човек, облечен в униформата на капитан трети ранг.

– От вашия доклад много ми хареса онова място, където говорите за възможността да се ловува във всякакво време. Това действително е неоценимо достойнство на подводната лодка. По време на буря рибата отива на дълбоко и работата на тралерите се затруднява. И ако в периода на преминаването на рибата се появи продължителна буря, която застрашава да провали производството, тогава вашата лодка ще бъде незаменима! – Коробов се усмихва и се поободри.

– Всичко това е глупост, глупост и още един път глупост! – неочаквано се намеси в разговора още един събеседник. – Мрежената торба с риба, която вие се каните да влачите след себе си, ще има огромно съпротивление. Тя ще спре лодката.

– Но лодката съвсем няма да влече след себе си торбата с риба! Щом рибният чувал се напълни, лодката ще го откачи от себе си и ще го остави в морето. Към чувала ще е прикачен плаващ знак за опасни места, на който ще има радиопредавател. Рибарският кораб ще намери този знак и ще прибере рибата.

Отново заговори ученият-ихтиолог.

– Вашата лодка-лаборатория трябва да разреши много интересни научни проблеми. Тя ще проследи къде се намира тихоокеанската селда след хвърлянето на хайвера си. Досега ние сме я ловили само близко до бреговете, където тя идва изтощена, почти без никаква мазнина. Нейният живот в морето е изучен много слабо. Вие ще можете да помогнете и за установяването на маршрута на преселването на рибата. Сибирската съомга, да кажем, е велика пътешественица. Помня още в 1923 година на източния бряг на Камчатка беше намерена сибирска съомга със знак, поставен на остров Унда. А горбушата? За два месеца тя преминава път от североизточна Корея до Амурския лиман!...

В разговора се намеси един от инженерите.

– Всичко това е много хубаво, но за да разкажеш и установиш, трябва да видиш. По какъв начин? Не смятате ли вие, др. Коробов, да направите стъклени прозорци на своята подводница както у „Наутилус”?

– Именно това и аз се каня да направя. В предната част на командирската кабина ще се намира достатъчно голям илюминатор...

– Но налягането на водата! Ами че нали на всеки десет метра то пораста с една атмосфера? Вие се каните да се спускате до двеста метра, следователно...

– Органическото стъкло има здравината на стоманата и може да издържи много по-голямо налягане. Илюминаторът от такова стъкло ще представлява дебела масивна леща.

– Много добре. Ами...

Неочаквано се раздаде звън, който известяваше за привършването на почивката.

Като слушаше изказванията през време на разискванията, министърът се усмихваше.

– Аз имам впечатление, че вие сте успели да обсъдите всички съмнителни страни на проекта – започна той своето заключително слово. – Но какво, у мене също има някои съмнения. Но аз съм уверен, че идеята е хубава и ние сме задължени да я превърнем :в живо дело. Необходимо е да бъдем смели.

В морето

Барометърът спадеше непрекъснато. Студен, остър вятър гонеше към брега сините вълни, които се разбиваха във веригата от рифове пред самия вход на залива.

Събралите се на брега рибари унило гледаха навътре в морето. Те и без метеорологическа станция знаят, че се задава голяма буря. И дума не можеше да става да се излезе през близките два-три дни в океана. А сега е самият разгар на риболовния сезон!

Разговаряйки тихо помежду си, рибарите с надежда поглеждаха към залива, където се полюляваше голяма подводна лодка.

Те вече знаеха, че тази лодка сам-саминка след някакви си, два часа ще излезе в океана. Капитанът на лодката обеща на председателя на колхоза да улови онази риба, която би трябвало да уловят тралерите, ако времето беше благоприятно. Рибарите гледат, учудват се, повдигат рамене, но вярват.

Старите рибари, които излизат в морето едва ли не още отпреди половин век, си спомнят как добиваха свои бедняшки лов. Имаше дни, когато Тихият океан, станал изведнъж свиреп като усурийски тигър, като тънка паяжина късаше и най-здравите мрежи, като

кибритени клечки чупеше мачтите, с грамади от вълни блъскаше по крехките ребра на шкуните и гемииите. Коварните течения отнасяха рибарите далече от земята и ги предаваха на забавата на вятъра и вълните.

Дойде съветската власт. Вместо разединените, дребни риболовни артели се организираха големи колхози, които получиха от държавата лодки, обзаведени по последната дума на техниката, На рибарския кораб можеше да се бориш с бурята и в открития океан. Хидроплани, метеороложки станции обслужваха рибната промишленост.

Но да излезеш в морето днес! Едва ли ловът ще оправдае огромните усилия на хората...

...Като премина през тесния отвор на залива, лодката излезе в океана. Тук изведнъж вълнението стана силно. Водата с тежки тласъци падаше върху стъпалата на стълбата. Матросите побързаха да затегнат горния люк. По стъклото на илюминатора, през който от командирската каюта се виждаше водата, също блиснаха вълни. Лодката започна да се мята от една страна на друга, така че беше трудно да се задържи човек на краката си.

– Пригответе се за потъване! – раздаде се командата на капитана. – Запълнете цистерните!

Лодката се спущаше все по-ниско. Все по-малко се усещаше вълнението. Накрая настъпи тишина, нарушавана само от мекия шум на електромотора. Лодката вървеше под водата. Тя се движеше от реакцията на струята вода, всмукана през предния отвор на една тръба, която преминаваше през тялото на лодката и излизаше при кърмата. Тази струя всмукваше и привлечената от

светлината и електрическото поле риба. При изходния отвор на тръбата висеше голяма мрежена торба, в която се събираше ловът.

Сергеев извика при себе си щурмана. В кабината влезе широкоплещест мъж. В ръцете си той държеше караулния дневник.

Като разгърна внимателно картата върху масата, щурманът наклони встрани плешивата си глава и започна да измерва и изчислява нещо. След като свърши, с острието на молива той постави върху синьото поле малко кръгче и се изправи.

– Ето тук, Семьон Фьодорович, обикновено минават стадата. На това място има и най-голямо вълнение, ако циклонът се движи от север на североизток. Тук следователно трябва да ловим.

Като разгледа внимателно картата и изчисленията, Сергей кимна с глава:

– Тук ще ловим.

Първият лов

В назначения район те пристигнаха вечерта. За това, че е станало вечер, старши механикът на подводната лодка Надя Петрова узна чак след като погледна часовника си. Тогава неочаквано я повикаха в командирската кабина.

Там я чакаше Сергеев.

– Механизмите в ред ли са?

– В ред, другарю капитан.

– Помогнете ми в работата. Тук две ръце са малко, а щурмана изпратих да почива.

Лодката вървеше напред в набеязания район. Седнал удобно в креслото, Сергеев протегна ръка и включи малкия прекъсвач. Тъмната маса на водата пред лодката бе прорязана от ослепително бялата светлина на прожектора. В нея постепенно започнаха да се

появяват ту съвсем близо до илюминатора, ту по-далече някакви пробляскващи в лъчите чертички, точки, змиички.

– Роба! – досети се Надя.

Капитанът отново протегна ръка към таблото с прибори и натисна копчето. В лъчите на прожектора за миг проблеснаха сребристите пръчки на катодите, изхвърлени от различни страни пред лодката на дълги извити стожери.

Изведнъж, без сама да разбере защо, Надя съвършено ясно си представи как лодката върви в дълбочините на морето. Нейното черно тяло, през което протичаше водата, ѝ напомни тялото на огромен сом, който като че ли опитваше пред себе си водата с дългите мустаци на катодите. Сомът се движеше напред в гъсто ято риба, която плуваше около неговата осветена част подобно на ято нощни мушици, събрани около електрически фар. Но въпреки че мощните помпи – двигатели на лодката – всмукваха през нейния отвор огромни количества риба, рибите се извъртаха и изплъзваха от мощната струя. Почти ни една от тях не попадаше в отвора на тръбата.

Но изведнъж поведението на рибите се измени. Притеглени като от мъглите, най-едрите от тях се втурнаха в отвора на тръбата и изчезнаха в нея. Дребната риба изплашено се хвърли в различни страни.

Като се отстрани за миг от тази необикновена гледка, Надя по знак на капитана включи изхвъргача на мрежената торба. В струята на изхвърлената вода блесна бяла топчица, която веднага се разгърна подобно на парашут, който влачеше зад себе си торбообразната капронова мрежа. В нея вече затрептяха първите риби. Рибите ставаха все повече и повече...

Стрелката на контролния уред, който показваше изпъването на буксирните въжета, вече трепереше близо до червената черта. Наистина мрежата можеше да издържи още, но Сергеев не искаше да рискува първия удачен лов. Той изключи електрическото поле. Притокът на риба изведнъж се прекрати. В същото време на кърмата на лодката автоматически се включи малко моторче. То намота на барабан въжето, с което се затягаше отворът на мрежата.

Едва завърши тази операция и започна да се размотава скрипецът на кърмата, който спущаше буксирните въжета на разстояние три пъти по-голямо от предишното. Още едно натискане на дръжката и капроновата торба с риба се отдели от лодката. Колебаейки се в течението на водата, подобно на стратострат пред полет, но обърнат с кабината нагоре, чувалът с риба бавно се издигаше към повърхността. В него сребрееше с люспите си първият лов, хванат с подводната лодка.

– Но какво пък, нека опитаме да променим мястото – каза Сергеев. – Да вървим по този маршрут – червеният молив на Сергеев съедини две точки от синята карта на морето.

Сергеев се отпусна на облегалото на креслото и се усмихна на мислите си. Ето той, старият капитан, пребродил всички родни морета, стана риболовец. Неговите ръце, с които той управляваше лодката, и ръцете на неговите многобройни другари уловиха вече няколко тона риба, като при това даже и не пипнаха рибарската мрежа...

Над морето бушуваше десетбална буря. Подводната лодка, заета с мирен труд, в пълен ход вървеше напред.

Хеликоптер МН-3

Научно-фантастичен разказ

инж. Живко Кръстев, Димитър Янакиев

Един след друг парашутистите се откъснаха от самолета и полетяха надолу.

– Внимание, за състезанието скок от 3,000 м с цел радиус на приземяване 100 метра скочиха последните трима състезатели, другарите Димитров и Пенчев от ЦДНА и инженер Стефанов от ДСО „Академик“ – съобщи по високоговорителя спикерът и вдигна глава, за да наблюдава падането.

Като огромни гъби парашутите се люлееха в лазура на небето. С този скок големите есенни парашутни състезания завършваха. Затова многобройната публика наблюдаваше скока с интерес. Решаваше се въпросът за първото място в това трудно състезание. Конкурентите бяха силни. Инженер Стефанов беше известен като майстор на парашутния спорт. Състезателите от ЦДНА също имаха редица победи. На колко ли метра от определения център щеше да успее да се приземи всеки от тях? – Този въпрос вълнуваше всички.

Застанал сам, малко встрани от голямата група зрители, която се вълнуваше и шумеше, един невисок мъж на около 50 години наблюдаваше спускането на парашутистите с особено внимание. Той нервно захвърли недопушената си цигара, когато усети полъха на вятъра. Парашутистите вече се виждаха ясно. Те се клатушкаха във въздуха, мъчеха се да се ориентират къде точно падат и с

дърпане въжетата на парашута умело се насочваха към центъра на очертания кръг.

– Майстор! Наистина е майстор! – каза си мъжът с възхищение, като наблюдаваше спускането на Стефанов, който беше най-високо.

...Вятърът духна изведнъж, неочаквано и силно. Само за няколко секунди той разпръсна парашутистите и бързо ги отнесе далече от начертаната цел. Напразно състезателите опъваха въжетата на парашутите.

Въздушната стихия надделя над техните сили!

Състезателите на ЦДНА успяха да се приземят. Само инженер Стефанов беше още във въздуха. Той беше на 15-20 метра от земята, когато силен порив на вятъра изду парашута и го понесе над главите на изумените зрители.

– Ще го пребие!

Всички изтръпнаха. Напразно парашутистът се бореше с въздушната стихия. Вятърът го носеше право към огромната бяла сграда на аероклуба. В следващия миг тялото на парашутиста се блъсна в стената...

Възрастният мъж, който пребледнял наблюдаваше станалото, хукна към аероклуба. Той бързо разбути хората, наобиколили инженера. Инженер Стефанов лежеше в безсъзнание на цимента. Разкъсаният му комбинезон червенееше, обагрен в кръв.

Линейката на „Бърза помощ“ пристигна веднага.

– Другарю лекар, кажете опасно ли е? – попита мъжът младия лекар, който започна да дава първа помощ на пострадалия.

– Не зная! Може би има нещо счупено. Може би е само натъртване! – отговори лекарят. – В болницата ще проверим всичко.

– Мога ли да дойда с вас?

Лекарят изненадано погледна мъжа:

– Вие какъв сте?

– Аз съм професор Недков от Машинния институт. Инженер Стефанов е мой асистент...

След 20 минути линейката спря пред болницата. Инженерът продължаваше да бъде в безсъзнание. Професор Недков остана пред хирургическата зала чак до вечерта. Вътре академик Хинков оперираше неговия асистент.

Към 7 часа, след около 3 часа, академик Хинков излезе от залата. Той беше към 60-годишен, побелял, но енергичен и весел.

– Всичко мина благополучно, колега. Няма защо да се безпокоите. След десетина дни вашият асистент ще се чувства така, както се е чувствувал преди този злополучен скок.

* * *

Професор Недков се прибра у дома си късно през нощта. След като излезе от болницата, дълго време той се разхожда из софийските улици. Животът на неговия асистент, когото той обичаше като собствен син, беше спасен. Но нещастният случай: внезапно появилият се вятър, борбата на парашутистите с въздушната стихия, тяхната безпомощност да направляват парашутите, най-после самото блъсване на Стефанов в сградата на аеродрума – всичко това не излизаше от главата му.

„Вятърът не беше много силен, а понесе парашутите като играчка – разсъждаваше професорът – и всяко направляване на кацането стана невъзможно... Не може ли чрез някакво устройство парашутът да се направи управляем?“ – тази мисъл го измъчваше

още от момента, в който видя безпомощността на Стефанов да се справи с въздушните маси, които го носеха право към сградата на аеродрума. Не, обикновеният парашут никога не можеше да се направи управляем. Силата на човека явно бе недостатъчна да надделее натиска и на най-слабия вятър върху огромното парашутно платно. Но какво устройство тук можеше да помогне?

Преди да си легне, професорът прерови почти цялата си библиотека, прегледа книгите по въздухоплаване, но като не намери нищо, разочарован си легна.

На другия ден професор Недков нямаше лекции. Понеже времето беше хубаво, той реши да се разходи из Парка на свободата. Слънцето блестеше. Поливаната през нощта трева ухаеше със замайващ аромат. Под големите сенки на дърветата тя изглеждаше още по-тъмна и свежа.

Професорът бавно вървеше по алеята и се наслаждаваше на зеленината, на пъстрите цветя, на надвесените клони на дърветата, през които ослепително сияеха слънчевите лъчи. Полъхна вятър и сенките на клонките леко заиграха... Так!... Нещо леко удари професора по лицето. Той вдигна глава. От огромното дърво падаха бавно надолу, като се въртяха около своите мъхнати опашки, малки семенца.

Една внезапна мисъл накара професора да остане неподвижен. Ето го управляващия се парашут! Той се наведе и с трепереща ръка взе едно семенце. Пръстите му докоснаха мъхнатата опашчица. Какво ли би станало, ако хората вместо с парашут скачаха с перка! Да! Вместо на парашут можеше да се увисне на перка, която свободно се върти около своята ос. Та нали на този принцип са

устроени хеликоптерите! Перката ще се изчисли така, че бавно да приземя човека. И ако оста, на която тя се върти, се приспособи така, че да се наклонява натам, накъдето пожелаем, тогава ние ще управляваме спокойно кацането.

Професорът внимателно загъна семенцето в една хартийка и го сложи в джоба си.

„А какво би станало, ако перката се свърже с малък двигател, поставен в една раница – помисли си той. – Тогава ще се получи един вид малък хеликоптер. Слагаш раницата, и летиш; после изключваш мотора и кацаш, където искаш!“ Това наистина беше идея!

Той седна на близката скамейка и като наблюдаваше падащите семена, започна да рисува на бележника си парка и един летящ във въздуха човек.

* * *

Бяха изминали повече от 6 месеца от този ден. Недков не се отказа от мисълта за своя чудноват хеликоптер. Напротив. Желанието да разреши тази трудна задача го завладя напълно. Той лягаше и ставаше с мисълта за хеликоптера, изучаваше аеродинамика, четеше обширна литература, правеше стотици опити. Върху бюрото му вместо планове за предстоящи лекции бяха разхвърляни листове с най-различни скици, в които хеликоптерът вземаше чудновати форми. Професорът се увличаше по всеки нов проект, разработваше го подробно, изписваше цели листове с изчисления и накрая скъсваше всичко. Тежестта на апарата излизаше по-голяма, отколкото малкият двигател можеше да вдигне във въздуха! И отново започваха изчисления. Резултатите идваха

окуражаващи един след друг, докато някоя пропусната подробност проваляше всичко. В такива моменти, облакът на бюрото, стиснал побелялата си глава, професорът стоеше с часове неподвижен и пребледнял. Само очите му блестяха, търсеци, пълни с мисъл и енергия. През тези нощи прозорецът на кабинета светеше чак до сутринта, когато той отиваше да чете своите лекции.

Работата над хеликоптера изтощаваше силно професора. За тези няколко месеца той не само отслабна и се състари, но стана и силно раздразнителен. Най-малкото нещо го караше да избухва. Само инж. Стефанов, който излезе от болницата, имаше привилегията да помага в някои трудни откъслечни изчисления, които професорът му даваше да прави извън кабинета. Заради хеликоптера професор Недков заряза почти цялата си друга научна работа, която беше започнал. Мисълта му непрекъснато беше при чертежите и листовите с изчисления, които покриваха неговото бюро.

– Стефанов, аз мисля, че няма да стигна доникъде, колкото и да търся разрешение на хеликоптера-раница – каза един ден той на своя асистент, когато слизаха по стълбата на Политехниката.

Стефанов изненадано се спря. Той никога не очакваше да чуе подобно нещо. Точно обратно. Между колегите се говореше, че проф. Недков е почти готов със своя хеликоптер. Казваха, че именно затова проф. Недков така ревностно отбягвал всички и не пускал никого в своя кабинет. Там, както мнозина предполагаха, вече стоял изработеният модел на хеликоптера-раница. А ето че това не беше вярно. Изведнъж се оказа, че професорът беше в началото на работата. Нима през тези шест месеца той беше

преживял само неуспехи? – питаше се Стефанов. Той искаше да попита професора веднага, но му беше неудобно.

– Другарю професор – след кратко мълчание каза асистентът. – Аз мислех, че вие сте почти готов, че скоро ще излетите... Почти всички колеги мислят също така... Та вече половин година вие работите над своя хеликоптер!

– Да!... – тежко отрони Недков. – Повече от половин година аз си блъскам главата над хеликоптера и все още нищо не излиза. Носещата конструкция за мотора излиза по-тежка, отколкото трябва, а моторът има само 20 конски сили. Има две разрешения – да олекне стоманеният скелет на хеликоптера или да се увеличи мощността на мотора, като се запази тежината. От всичко това се получава такава главоблъсканица, която и дяволът не може разреши...

Той бавно заслиза по стълбата, като плъзгаше ръка по кафявото полирано дърво на парапета. Стефанов вървеше отстрани, без да продума нищо.

– Трябва да се потърси нова лека сплав със здравината на стомана. Ето кое ще реши всичко! – продължи неочаквано професорът, когато излязоха на улицата. След това той подаде ръка и се сбогува със своя асистент. Стефанов за миг остана неподвижен. Той гледа изгърбената фигура на своя професор, докато последният се загуби в тъмнината. Беше му мъчно! Ето докъде стигна старецът! Скара се с всички, заключи се в кабинета си, работи толкова време... и неуспех!

Стефанов познаваше добре своя професор, познаваше неговата огромна упоритост, безкрайната му енергия и находчивия му ум. Не, професорът не биваше да се остави сам!

Стефанов вече мислеше за новата сплав, която професор Недков упорито търсеше. Вместо сплав не можеше ли да се използва пластмаса – го осени неочаквана мисъл. Та нали неговият приятел, асистентът от Химико-технологическия институт Тенев, работеше над тези въпроси.

Инженер Стефанов вдигна яката на палтото си и забърза по улицата.

* * *

От два дни телефонът на капитан Димитров се преплиташе с някаква чужда линия. Ето и сега, когато той завъртя първите три цифри на номера, който търсеше, слушалката изпука и ясно се чуа два мъжки гласа, които разговаряха. Капитанът почака малко и отново се помъчи да вземе своя номер. Но щом избра първите три цифри, разговорът се чу отново.

– Имам сведения, че професор Недков от Техниката работи над нов тип хеликоптер, хеликоптер-раница. Радиусът на действие на този летателен апарат приближавал 150 километра при обща тежест на апарата около 30 килограма. Височината на летенето се предполагала бъде близо 2,500 метра...

– Интересно, много интересно!

– Професорът работил усилено, но за съжаление съвсем самостоятелно.

– И как, апаратът построен ли е вече?

– Още не, но в стругарната на Техниката професорът сам правел някои от частите.

– А дали всичко не е празна измислица?

– Уверявам ви – не! Тоя, който ми го каза, е абсолютно сигурен човек.

– Интересно! Много интересно!... Съветвам ви да се заинтересувате... Ще ви се обадя, както обикновено... Дочуване!

Телефонната слушалка тракна и капитанът не чу повече нищо. Той почука по вилката и когато в слушалката отново се чу звукът на автоматичната централа, избра своя номер. Но разговорът, който той случайно подслуша, не го напущаше. На пръв поглед тук нямаше нищо особено, но все пак на очи биеше предпазливостта, с която се изговаряше всичко. На обикновен гражданин разговорът сигурно не би направил впечатление, но един разузнавач тук трябваше да се замисли.

Заранта капитан Димитров отиде при началника на разузнаването. Началникът, нисък, към 60-годишен мъж, с пригладени посребрени коси, внимателно го изслуша.

– Онова, което сте чули, е потвърждение на това, което ние вече знаем! – каза той. – Хеликоптерът-раница, върху който работи професор Недков, отдавна интересува разузнаването на една капиталистическа държава. Засега професорът е постигнал резултати, които обаче знае само той. Недков упорито не се доверява никому. Чрез ДОСО ние се помъчихме да му предложим да продължи изследванията си в някой военен завод. Той отказа под предлог, че не е направил още нищо и че това, което работи, е дребна работа.

– Все пак ние не бива да оставяме професора сам!

– Та кой е казал подобно нещо? В лабораторията на професора вече работи лейтенант Илиев, а в техническата работилница сержант Колев. Но аз мисля, че те са недостатъчни. Враговете ни вероятно скоро ще пристъпят към действие, затова е време в тази история да се намесите и вие. Нишките, които ние може би ще хванем тука, ще ни помогнат за разкриването на цяла група, която от няколко месеца вече работи. От утре предавате цялата си работа на капитан Петров и получавате назначение за електротехник в Техниката. Разбрано ли е?

– Слушам!

Капитанът козирува и се обърна кръгом. На другия ден в Техниката постъпи като електротехник висок, 35-годишен мъж, облечен в сиво, извехтяло палто, с омаслени ръце и джобове, пълни с жици и електротехнически клещи. Още същия ден той започна прегледа на електрическата и телефонна мрежа, която напоследък не беше много в ред.

* * *

Неуспехите не обезкуражаваха професора, а сякаш го настървяваха за работа. Всеки ден, прекаран над книгите и изчисленията, му изясняваше много неща и го приближаваше към начертаната цел. Най-напред професорът измени конструкцията, при което хеликоптерът значително олеква. Силата, с която двигателят завъртваше подемното витло, стана достатъчна да преодолее земното притегляне – и заедно с човека да издигне хеликоптера във висините. Двигателят имаше ценното преимущество, че беше извънредно лек. За това негово качество

преди две години професор Недков получи награда от Министерството на транспорта. Двигателят беше монтиран на хубав самар, подобен на тези, които войниците-свързочници носят. Каишите и приспособленията за прикрепването на самара към гърба бяха подобрени, за да не убиват и не се късат при удар. Отгоре върху двигателя беше поставен неголям резервоар. Той събираше около десетина литра бензин. Резервоарът имаше хубава аеродинамична форма. Освен това върху раменете на човека се поставяха две удобни, направени от специална сплав, пластинки. Върху тях бяха запоени две дуралуминиеви тръби. Една друга тръба минаваше през резервоара. Отгоре на образувания от тях триножник беше лагерното място, на което професорът монтира витлото. Чрез една ръчка за дясната ръка витлото можеше да се наклонява напред, назад и встрани. Със същата ръчка витлото се включваше към двигателя на различни скорости. Друга ръчка, монтирана за лявата ръка, командуваше газта, т.е. паленето, натоварването и гасенето на мотора. Раницата се превързваше към тялото на човека не само за раменете, но и с широки каиши, които минаваха между краката и отпред на гърдите, като образуваха прихващане подобно това на парашут.

Професор Недков вярваше, че с този апарат човек ще може да се издига на височина над 2,000 метра, ще рече, на един радиус около 150 км. Когато трябва да слиза, той ще изключи двигателя и ще увисне на перката. Перката, въртейки се свободно около своята ос, беше изчислена така, че плавно да приземи човека. Освен това възможността да се наклони витлото спрямо оста си щеше да позволява да се командува не само летенето и издигането, но и кацането.

Множество институти се интересуваха от работата на професор Недков, но той беше упорит и не приемаше любопитството, нито подкрепата на други освен на най-близките сътрудници от катедрата.

Една вечер, когато професор Недков завършваше монтирането на своя хеликоптер, телефонът позвъня: „Професор Недков – обади се гласът на телефонистката, – другарят ректор моли да се явите веднага при него. Той ви чака в своя кабинет.“ Професорът бързо сгъна чертежите, които стояха разтворени на бюрото, и ги сложи в едно от чекмеджетата, след което покри апарата с парче плат и заключи вратата. Кабинетът на ректора беше на другия край на огромното здание на Политехниката, на първия етаж, докато кабинетът на Недков се намиреше на четвъртия. Така че професорът трябваше да слезе три етажа и да обиколи почти цялото здание. Той беше на втория етаж, когато електричеството неочаквано угасна. Професорът бръкна в джоба на палтото си, напипа запалката, извади я и щракна. Малкото пламъче освети коридора. Той погледна часовника си. Наближаваше десет часа вечерта. В коридора беше така тихо, че на Недков се струваше, че стъпките му отекват по цялото здание. Когато минаваше по коридора на първия етаж, той хвърли поглед към двора. Стори му се, че в отсрещното крило, на четвъртия етаж, от единия ъгъл на прозореца на неговата стая проблесна като тънка ивичка някаква силна светлина. Професорът учудено се вгледа. Светлинната ивица стоеше на същото място, но вече много по-слаба. А! Ето!... Тя отново проблясва и отново отслабва. „Вероятно е някакво отражение върху стъклото“ – помисли професорът и продължи нататък. Той почука на кабинета на ректора, но никой не отговори.

Недков отново почука и натисна дръжката. Вратата беше заключена.

Професорът ядосан изруга и тръгна обратно към кабинета. Каква беше тая шега! Нали ректорът го чакаше в своя кабинет!

„Може би е излязъл след угасването на електричеството“ – каза си той и тръсна няколко пъти запалката, която беше започнала да мъждее. Някакво лошо чувство го обзе и той забърза по стълбата.

На ъгъла на коридора, там, където широката стълба излизаше на четвъртия етаж, професорът неочаквано се блъсна в нещо. Той уплашено се дръпна. Какво беше това? Професорът поднесе запалката и видя някакъв паднал на стълбата човек. Той се наведе и видя: на пода с окървавена глава лежеше електротехникът на техния институт.

* * *

Лейтенант Колев, който вече от месец работеше в Техниката като лаборант, наблюдаваше както обикновено от своята квартира на таванския етаж на отсрещното крило прозореца на професора. Лейтенантът знаеше, че не само той наблюдава професора. В тези малки стаички на таванския етаж, където живееше част от прислужващия персонал на Техниката, несъмнено гледаше към прозореца и един друг човек, този, от който те трябваше да пазят професора и неговото изобретение. Капитан Димитров, новият електротехник на института, седеше на малката кушетка и драскаше нещо. Лейтенантът, който наблюдаваше, видя как професорът говори по телефона, как скри чертежите, загаси лампата и излезе. Следващия момент електричеството в Политехниката угасна. Няколко секунди по-късно звънецът в тяхната стая звънна.

Димитров скочи.

– Наблюдавай прозореца и нашия коридор! – извика тихо той и бързо излезе. В кабинета на професора очевидно ставаше нещо. Звънецът, който звънна в тяхната стая, беше свързан с вратата от кабинета на професора и звънесе винаги, щом тя се отвори. Ако в кабинета беше влязъл професорът, той сигурно щеше да запали запалката си и те щяха да го видят. А сега прозорецът беше тъмен. Освен това защо загасна електричеството почти веднага след излизането на Недков?

Капитанът тичаше по тъмния коридор, когато Колев, който наблюдаваше прозореца, забеляза същата ивица от светлина, която видя и професорът. На ъгъла, почти до самия кабинет на Недков, капитан Димитров за момент се спря. В същия миг нещо твърдо го удари по главата и той се строполи по стълбата.

* * *

Като хвана ръката на електротехника и усети туптенето на пулса, професор Недков разбра, че той не е мъртъв. В тъмнината професорът с мъка го довлече до кабинета си и едва запали петромаксовата лампа, когато електричеството светна. Недков избърса с кърпа главата на електротехника. Той изохка и отвори очи.

– Изглежда, че паднах по стълбата – каза Димитров, които позна професора и разбра къде се намира. – Докато нямаше електричество, вие тука ли бяхте, другарю професор?

– Извикаха ме по телефона при ректора, а когато отидох, него го нямаше – отговори Недков, като се суетеше около техника. – Как се чувствувате? Да повикам ли „Бърза помощ“?

– Не, няма смисъл, чувствавам се добре... Да ви кажа право, аз сам не зная как се спънах в тъмнината и полетях по стълбата... Стори ми се, че някой излезе от вашата стая...

Професорът стреснато обърна глава и внимателно огледа кабинета.

Всичко беше на мястото си. Само сивото парче плат, с което беше покрит хеликоптерът-раница, беше свлечено на пода. Но дали той сам не го беше свлякъл в тъмнината, професорът не помнеше. Чертежите също бяха на мястото си.

– Изключено, така ви се е сторило – след кратко мълчание каза той. – Всичко в кабинета ми е така, както го оставих. Вратата е със секретен ключ и никой не може да я отключи. Чистачките метат в мое присъствие. Единственият ключ от кабинета е у мен. Ето го! – И той показва малко секретно ключе.

На другия ден професор Недков отиде при ректора.

– Снощи, след като ме повикахте, аз слязох веднага, другарю ректор, но вратата на кабинета ви беше заключена – сърдито каза той.

Ректорът учудено го изглежда.

– Имате грешка, Недков. Снощи аз въобще не съм бил тука и не съм ви викал, но щом сега сте дошли, нека поговорим за някои неща. Най-напред искам да ви обърна сериозно внимание за вашата научна работа, която изостава. Колегите просто се учудват! Ако беше някой друг, бихме му простили, но за професор с вашия опит е просто недопустимо. Вие отделяте прекалено много време за своя хеликоптер. Най-после трябва да си поставите един срок, в който да завършите хеликоптера. И целият този начин на работа, това отделяне от всички... никак не е хубаво!

Недков слушаше намръщен.

– Когато построя и изпробвам хеликоптера, аз няма повече да го крия! – рязко каза той.

Ректорът стана от своя стол, направи няколко крачки и ядосано попита:

– Да не би да смятате да го изпробвате, като летите първо вие?

– Разбира се!

Тоя ясен и категоричен отговор накара ректора да забрави любезния тон.

– Близо година вие тормозите цялата Политехника, Недков! – извика той. – За вашите безполезни опити похарчихте маса средства! Но да оставим това. Научната ви работа изостана съвсем! Колегите не един път ви дадоха да разберете, че не може да се кара така, а вие продължавате. И сега с някаква детинска упоритост искате да си строшите главата! Не разрешавам да правите повече никакви опити! От Военното министерство се интересуват от хеликоптера. Какво по-хубаво от това? Те ще ви дадат работилница, ще ви дадат и летци, които ще го изпробват. Да си строшите главата пред очите ми, аз няма да позволя!

Професор Недков слушаше пребледнял.

– Дали ще си строша главата или не, е моя лична работа!

С тези думи той се обърна и напусна кабинета.

(Продължава в следващия брой)

Хеликоптер МН-3

Научно-фантастичен разказ

инж. Живко Кръстев, Димитър Янакиев

(Продължение от бр. 3)

Капитан Димитров разбираше, че има работа със силен и опитен противник. Кой беше той, капитанът още не знаеше. От две седмици всички, които имаха допир с професора, бяха под наблюдение. Нищо особено не се установи. По всичко личеше, че непознатият действа умело и много предпазливо.

Съмненията на капитана падаха най-много върху един човек – това беше аспирантът на професора – Семов.

– Наблюдавайте добре Семов – заповяда той на лейтенант Колев. – Наблюдавайте особено за това, дали се среща с някой от обслужващия персонал, който живее на таванския етаж до нас.

– Защо не го арестуваме – предложи лейтенантът. – Докато ние умуваме, те могат да убият професора.

Капитанът рязко го прекъсна:

– Не бързайте! Те няма да направят нищо, преди да са задигнали плановете на вече готовия хеликоптер. А за това трябва да чакат неговото изпробване. Ако то не излезе сполучливо, те ще чакат дотогава, докато професорът успее наистина да построи хеликоптер-раница. И когато той успее, с един бърз удар те ще се опитат да решат всичко – да разрушат машината, да задигнат плановете и да убият професора, който би могъл да ги възстанови.

Така те ще имат хеликоптера само за себе си. Единствените планове ще бъдат у тях, а човекът, който би могъл да го построи отново, няма да съществува.

Капитан Димитров облече палтото си.

– Отивам до телефонната централа – каза той на своя помощник.

– Дойде ми на ум нещо, което ще ни помогне.

* * *

Професор Недков разбираше, че около него ставаха неща, които не са много в ред. Най-много го озадачаваше нощното повикване по телефона. Оказа се, че ректорът не го е търсил. Тогава? За професора стана ясно, че някой е бил заинтересуван той да излезе за известно време от стаята си. Да постъпи по този начин, непознатият е бил принуден от факта, че напоследък професор Недков почти не излизаше от своя кабинет.

Професорът прегледа най-внимателно кабинета. Не можа да открие нищо особено. Плановете бяха на местата си. Това го успокои.

Недков реши час по-скоро да завърши своя хеликоптер. Няколко седмици двамата със Стефанов работиха усилено в стругарната на института. Най-после всичко беше готово.

Беше два часа през нощта, а прозорецът на лабораторията на професора продължаваше да свети. По коридора се чуваше как вътре равномерно трака двигателят на хеликоптера-раница. Облегнат удобно на креслото, професорът сладко спеше. Резкият звън на будилника го накара сепнато да отвори очи. „Кога изминаха два часа! – учуди се той, като погледна часовника. – Трябва да

сменя скоростта. Ако витлото издържи, утре ще летя във висините...”

Той отвори вратичката на телената клетка, която заемаше почти половината лаборатория. В нея, закрепен на специален станок, стоеше хеликоптерът-раница. Професорът протегна ръка и включи на скорост. Витлото бясно се завъртя.

Професорът бързо се дръпна и затвори вратичката на клетката. Всичко вървеше отлично! Динамометърът, който показваше подемната сила на витлото, отбелязваше 60-65... 80... 100... 120... 150 кг.

От въртенето на витлото професорът почувствува студ, защото то действуваше като огромен вентилатор. Той се загърна в палтото си и реши да се обади по телефона на инженер Стефанов, за да му извести за предстоящия полет. Професор Недков дори вдигна слушалката и завъртя нулата, за да вземе автоматичната централа, когато си спомни, че сега е среднощ и не бива по това време да буди своя колега.

Към 6 часа сутринта той позвъни на Стефанов. Като чу за намерението на своя професор, инженерът бързо се облече и след половин час беше в института.

– Другарю Недков, откажете се от тази работа! – каза инженерът, щом влезе в лабораторията. – Моля ви, не правете глупости.

– Защо?

– Защото може да се случи всичко. Това е първият полет. Представете си, че моторът спре във въздуха.

– Какво от това. Тогава перката плавно ще ме приземи, и толкова. Нима забравихте, че вашето нещастно падане с парашута даде

идеята за хеликоптера-раница – засмя се професорът. – Погледни! – посочи той стрелката на динамометъра. – Подемна сила 180 килограма, а аз тежа само 60. Каква грешка може да има тука?

– По-добре оставете. За тази работа има летци-изпитатели, има хора по-опитни от нас. А ако не искате да се доверите на други, поверете на мен. Нека да летя аз.

– Ти ще летиш, а аз ще те гледам, така ли? – поклати глава професор Недков. – Не, няма да го бъде. Аз знам какво сме направили и вярвам в него. Нищо няма да се случи. Дори и да стане нещо, грешката ще е моя и друг човек няма да пострада. Ти ще продължиш работата.

Той отиде до желязната клетка, където бучеше моторът на хеликоптера.

– Знаеш ли как ще го нарека? МН-1 – моите инициали – Младен Недков – 1. Нали не е лошо?

Инженер Стефанов разбра, че нищо не е в състояние да накара Недков да се откаже от своите намерения да направи сам полета. Той го познаваше добре и знаеше, че е най-добре да не го ядосва.

– Поне да имахте по-топли дрехи. Горещо е студено – каза му той.

– Оставете това, Стефанов. За студа ли ще мислим сега. По-добре ми помогнете да изнеса апарата на двора...

Хеликоптерът заедно с осемте литри бензин тежеше около 26 кг. Затова двамата лесно го изнесоха на двора. Инженер Стефанов помогна на професора да закрепил апарата на гърба си, пристегнал добре каишите.

Недков запали мотора. Апаратът затрепери. Той включи витлото и даде газ. Въздушната струя разлюля листата на близкото дърво.

Професорът усили газа и в миг краката му се отделиха от земята. Той махна с ръка на стоящия в недоумение Стефанов и извика, колкото му глас държи:

– Чакай ме след два часа на същото място!

Стефанов беше като замаян от случилото се. Той проследи с поглед своя професор, който скоро се превърна в малка точка, която се загуби във висините. Луд от радост, инженерът се втурна в института и обади по телефона на ректора, на професорите и на всички други колеги радостната вест, че Недков излетял със своя чудноват апарат.

След около час насъбралите се в двора на института преподаватели оживено коментираха случилото се. Инженер Стефанов почти ежеминутно гледаше часовника си. По небето не се виждаше нищо.

Професор Ласков единствен не говореше. Той пушеше цигара след цигара, нервно ги мачкаше и продължаваше да се разхожда.

– 26 килограма! Ще видим как ще кацне с тях! – каза разтревожено той, като се спря до Стефанов.

...От излитането бяха изминали повече от три часа. Напразно всички се вираха в небосвода и очакваха завръщането на професора. Към обед инженер Стефанов и ректорът алармираха спасителните команди на планинските служби и въздухоплаването да търсят професор Недков.

Всички си отидоха разтревожени. Какво ли беше станало с професора и неговия летателен апарат? От МВР с радиограма съобщиха на органите на милицията да търсят остатъци от

летателната машина. Измина час, а отникъде нямаше съобщение. Професорът беше изчезнал.

* * *

В същност какво се беше случило с професор Недков?

Професор Недков преживяваше най-щастливите минути на своя живот. Най-последно неуморният му труд се увенча с успех. Апаратът работеше! Професорът чувствуваше такова опиянение, което просто го караше да се забрави от радост. Първоначалният страх от необикновеното положение, в което той се намираше, бързо премина, за да отстъпи място на едно весело чувство, което го обзе целия.

Скоро професорът така свикна с височината, че започна да си играе. Ту изключваше мотора и се оставяше да пада, увиснал като на парашут на въртящото се витло, ту отново включваше и бързо се устремяваше нагоре. Хладният въздух, изгряващото слънце, прекрасната гледка и опиянението от успеха повдигаха още повече неговото самочувствие.

След като направи един кръг над Княжево и Бояна, без да взема повече височина, професорът се отправи към Симеоново с намерение да завърши един голям кръг и се върне в двора на института, откъдето беше излетял. Когато стигна над Симеоново, той реши да се издигне високо във въздуха и оттам чрез спускане да се прибере обратно. Издигането му хареса. Той не усети кога високомерът показва 2,600 м... Пред очите на Недков се разкриваше разкошната гледка на огряното от слънце Софийско поле. Зеленееха нивята... По върховете на Витоша се издигаха малки бели облачета. Като си тананикаше весело, професорът реши

вместо да се върне към София, да продължи своята разходка и пое към върховете на Козница и Гълъбец.

Но тук се случи нещо неочаквано. Моторът забуча по-глухо, на прекъсване, и угасна. Професорът се помъчи да го запали, но напразно. Изглежда недобре прецеденият бензин беше запушил цедачката.

Апаратът бавно започна да пада надолу. Като разбра, че ще бъде принуден да кацне, професорът заоглежда местността.

Под него беше село Мирково. Встрани се извиваше Софийското шосе. Понеже се страхуваше от жици и стълбове, професорът реши, че не бива да каца в Мирково. Той избра една хубава поляна близо до селото, за да може, след като се приземи, бързо да отиде до селсъвета и по телефона да се обади в института.

Но колкото повече се приближаваше до земята, професорът с ужас забелязваше, че апаратът ускорява своето падане. Ех, защо не можеше сега да запали мотора и с няколко придръпвания нагоре да убие ускорението и забави своя ход. Той наистина се опита да запали мотора, но не успя. Апаратът продължаваше да пада. Ето го най-после само на няколко метра над земята. В този момент Недков разбра, че скоростта му е твърде голяма, за да кацне плавно. Тук не можеше да се направи „салтото”, което правят парашутистите, за да омекотят удара при падането си, тъй като апаратът като раница стоеше на гърба му...

След няколко мига професор Недков лежеше в безсъзнание на тревата, със счупени крака.

Професорът беше открит от две деца, които пасяха наблизко няколко кози и видяха кацването на хвърчащия човек. Като огледаха

предпазливо чудната машина и се увериха, че човекът не мърда, децата хукнаха към селсъвета. Не след дълго една каруца прибра ранения Недков и апарата, който селяните свалиха от гърба му. Селската лекарка първа даде помощ на ранения, а от селсъвета веднага телефонираха в районното управление на милицията.

Половин час по-късно една лека кола отнесе към София професор Недков и неговия апарат.

* * *

Докато професор Недков лежеше в болницата, капитанът действуваше. Още същия ден чертежите, които се намираха в стаята на професора, бяха тайно взети и заменени с други. Единственото нещо, което остана еднакво, бяха наименованията, които професорът грижливо беше писал на долния десен ъгъл на всеки чертеж. В стаята срещу кабинета на професора установиха тайно непрекъснато дежурство. Още сутринта след излитането на професора по един невидим за околните начин неговият кабинет беше поставен под наблюдение, което не преставаше дори за секунда.

...Два часа след полунощ. Никаква светлина не проблясва в прозорците на института. В широките тъмни коридори цари безмълвие.

...По стълбата, която слиза от горния етаж, отекват много тихо нечии стъпки. Капитанът се прилепва до вратата и затаява дъх. Сега най-малкият шум, най-малката непредпазливост може да провали всичко. Оттатък стъпките спират. Тия, които идват, изглежда се страхуват и се ослушват... Стъпките отново крадливо

се приближават. Очите на капитана, които са свикнали с тъмнината, ясно различават два приведени силуета.

Непознатите спират пред кабинета на професор Недков. Единият отключва вратата и двамата се вмъкват вътре. Вратата се затваря...

Капитанът се усмихва в тъмнината и натиска сигналния звънец.

След половин час в неговия кабинет, пребледнели, с наведени глави стояха аспирантът Семов и един от прислужниците на института.

– Аз просто завиждах на професора... Затова исках да видя плановете... Нищо повече... – уплашено мърмореше аспирантът.

– Защо ви беше този фотоапарат?

– През деня правихме любителски снимки и случайно остана у мен.

Капитанът леко се засмя.

– Слушайте, Семов – каза той. – Излишни са всякакви усуквания. Ние ви заловихме в момента, в който искахте да преснемете и унищожите оригиналите от чертежите на хеликоптера „МН-1“. Лентата, която намерихме във вашия фотоапарат, е съвършено чиста. Освен това – капитанът вдигна фотоапарата, който лежеше на бюрото му – това съвсем не е фотоапарат за любителски цели. Преди три месеца, на 17 април, към 9.15 часа вечерта вие накарахте лаборантката Димова да се обади на професор Недков, че ректорът го вика. Няколко минути след като професорът излезе, той – капитанът посочи прислужника – предизвика повреда в електрическата инсталация. В това време вие влязохте в кабинета на професора. За да не се види отвън светлината, бързо закрихте прозореца с ей това платно – капитанът извади от чекмеджето на

бюрото си парче тънък, но плътен черен плат, – като го забодохте с кабарчетата. След това започнахте да снимате чертежите. Но тук изникна нещо, което не бяхте предвидили. В бюрото на професора имаше извънредно много чертежи, а вие нямате време да търсите тези, които ви трябваха. Затова снимахте всичко, което ви попадне под ръка. Понеже се страхувахте, че професорът може да се върне по-бързо, отколкото предполагате, прислужникът излезе и застана на ъгъла. Тук той се сблъска с някакъв човек и го удари по главата. През това време вие бяхте привършили със снимането. Свалихте платното от прозореца, подредихте набързо, чертежите, заключихте стаята и избягахте... Единствените следи, които останаха от вас, бяха дупките от кабарчетата на прозореца...

Но все пак вие прибързахте! Професорът още не беше разрешил всички проблеми около своя апарат! Апаратът, чиито чертежи вие преснимахте, не можеше да лети. Тогава на вас ви заповядаха да чакате първия успешен полет на хеликоптера и тогава да задигнете чертежите и убиете професора. За убийството се избра един не много оригинален начин... Ето тая кутия шоколадени бонбони, които днес вие подарихте на професора в болницата.

С рязък жест капитанът извади от бюрото си красива кутия шоколадени бонбони.

Аспирантът уплашено разпери ръце.

– Не, това не е вярно!!

– Тогава яжте! – капитанът вдигна капака и поднесе кутията. – Яжте! – заплашително повтори той.

Семов плахо се отдръпна.

– Отровата действа след 48 часа! – продължи капитанът, като не го изпуснаше из очи. – Вчера вие подарихте бонбоните на професора и той пред вас изяде няколко от тях. Всичко се развиваше по план. Тая нощ щяхте да откраднете чертежите. Един друг член на бандата щеше да унищожи апарата, утре професорът щеше да е мъртъв. В това време вие щяхте да сте прехвърлили границата... Нали така ви обещаха?

Семов упорито мълчеше.

Капитанът натисна звънеца.

– Доведете другия арестуван!

В стаята доведоха нисък човек със скъсани монтьорски дрехи. Той уплашено трепереше.

Димитров го приближи и меко го попита:

– Кажете, познавате ли някой от тях? – И той посочи към Семов и прислужника. Преди монтьорът да отвори уста, аспирантът махна с ръка и поиска чаша вода. След това седна на стола и като избърса челото си, каза тихо:

– Питайте! Ще разправя всичко!

Капитанът даде знак и прислужникът и монтьорът бяха изведени. Без да бърза, той зададе първия въпрос.

– На кого предавахте вашите сведения?

– На Драгиев – отговори аспирантът и заплака. – Той ме въвлече в тая банда.

След един час Драгиев седеше на същия стол и даваше показания. Доказателствата бяха толкова много, че този солиден 65-годишен старец със златни зъби и плешива глава не си направи труда да отрича.

– Нарезданията и всички сведения приемах и предавах по телефона. Шефът ми се обажда обикновено вечер между 10-11 или сутрин между 6-7 часа. Парите получавах в малки колетчета, изпращани по пощата от различни места. Така получих бонбоните, които предадох на Семов.

– Кога той ще ви се обади пак? – попита капитанът.

– Вероятно тази заран.

Капитанът погледна часовника си. Беше 3.30 часа след полунощ. След един час Драгиев бе върнат отново в къщата си и седеше до своя телефон. До него стоеше лейтенант Колев. В автоматичната телефонна централа чакаше капитанът.

В 6.15 часа телефонът на Драгиев извънтя. Беше „шефът”. След една минута телефонният техник даде исканата справка. Говореше се от една улична телефонна кабина, разположена в покрайнините на града. Димитров веднага телефонира в най-близкия участък, където моторните коли чакаха готови. След десет минути от участъка обадиха, че „шефът” е заловен в момента, когато е излизал от телефонната кабина.

* * *

Лятно утро. Първите слънчеви лъчи огряват знаменцето, което се вее над аерогарата. Хоризонтът гори в огнено зарево. Лъчите бавно слизат по покрива, осветяват прозорците на четвъртия етаж и лазят надолу, гонейки сянката.

В аерогарата е оживено. Пътниците закусват в обширния ресторант, разговарят за предстоящото пътуване. По високоговорителя гласът на диспечера предупреждава: „Самолетът за Москва ще замине след десет минути. Пътниците да заемат

местата си. След петнадесет минути заминава самолетът за Будапеща.”

Професор Недков, инженер Стефанов, професор Ласков, инженер Тенев и група професори и асистенти от машинния институт заемаха четири съединени в едно маси в ъгъла на ресторанта. Те весело разговаряха, шегуваха се и пиеха топлото какао. Днес им предстоеше разходка с новия хеликоптер „МН-3”, колективен труд на Недков, Стефанов и Тенев. Затова всички с нетърпение очакваха момента, в който ще ги извикат за излитане.

– Ще направим кръг над София, ще минем ниско над Витоша и от Владая ще отидем към Димитрово – обясняваше на колегите си набелязания маршрут професор Недков.

– До каква височина най-много ще можем да се издигнем? – попита един млад асистент, който работеше отскоро в института и не беше добре запознат с хеликоптера.

– Апаратът може да лети на повече от 5,000 м, но това е свързано с по-голям разход на гориво. На такава височина е доста студено, пък и дишането става по-трудно. Най-добре се лети на височина до 2,000 метра – отговори Недков.

– Другари – стана Стефанов. – Днес е наш празник и аз смятам, че не можем да останем само на какао. Та малко ли е – днес се навършва една година от първото излитане на хеликоптер „МН-1”. По това време преди една година нашият уважаем колега Недков се носеше из небесните висини.

– Вярно! Това не може да се остави така.

– Келнер! Шест бутилки шампанско – извика ректорът.

– Моля ви се, другари. В никой случай – изключено... Преди полета е съвършено забранено... – сърдеше се Недков.

– В особени случаи като този е позволено!

– Разбира се!

– Оставете тази работя. Шест бутилки на дванадесет души! Ако от летището ни усетят, няма и да ни пуснат до хеликоптерите и тогава ще трябва да отложим разходката си идущата седмица. Почакайте малко. Ще празнуваме следобед!

Този път Недков успя да разколебае иначе решителната компания. Никой не искаше да чака за въздушната разходка още цяла седмица. Вече месец откак те се готвеха за днешния ден.

– Убедихте ни. Ще потраем до следобед – каза ректорът сред избухналия смях.

– Групата на професор Недков да отиде на пистата. Хеликоптерите са готови за отлитане – прогърмя високоговорителят.

На бетонната писта стояха наредени тринадесет чудновати апарата. По своя външен вид те съвсем не приличаха на оня апарат, на който преди година беше летял Недков. Това не бяха раници, а по-скоро летящи столчета. Столчетата стъпваха върху пистата с три крака. Всеки от тях завършваше с малко колелце. Колелцата не играеха никаква роля при кацането, тъй като апаратът се вдигаше отвесно във въздуха. Те служеха само за по-лекото прекарване на апаратите от хангарите до мястото на излитането. Цялата конструкция беше прътова. Липсваше буталният мотор. Вместо него на двата края на перката бяха монтирани два малки реактивни двигатели. Те бяха много по-леки, по-удобни и по-сигурни, но изразходваха повече гориво. И тук конструкторите бяха

намерили талантливо разрешение. Те използваха два вида гориво – металическо и течно. Металическото, което гореше бавно и развиваше огромна температура, беше монтирано като дебела няколко сантиметра облицовка вътре в турбините на реактивните двигатели. То се запалваше по-късно, след като течното гориво е горяло известно време. Резервоарът за течно гориво се намираше зад гърба и над главата на летеца. Горивото се подаваше към двигателите по кухата ос при всяко завъртане на перката чрез пулсирането на един малък апарат, монтиран в резервоара. Но не само това беше новото. Всички се удивяваха и от особената материя, от която бяха направени хеликоптерите. Това беше особена лека пластмаса със здравина на стомана.

– Вижте какъв материал е открил Тенев – каза на колегите си Недков, като посочи хеликоптерите. – Къде може да се сравнява старият сандък, с който летях аз, с това хвъркато столче. За него, сигурен съм, всеки от вас е мечтал в своето детство!

Дежурният офицер, който чакаше до хеликоптерите, се представи.

– Вярвам, че сте добре запознати с хеликоптера „МН-3”, но преди да отлетим, съм задължен да дам някои указания – каза той, като се обърна към цялата група. – Хеликоптерът се пали чрез копче, което се намира в края на командната дръжка. Когато натиснем дръжката напред, става наплив на горивото в горивните камери, въртенето на перката се усилва все повече и след няколко секунди апаратът започва да се издига нагоре. При повторно натискане на дръжката напред, апаратът спира да се издига и тръгва хоризонтално. Тогава чрез движение на дръжката наляво и надясно се правят завой в

същата посока. Когато опънем дръжката назад, притокът на бензин към моторите престава, оборотите намаляват и апаратът започва да слиза. Под столчето е монтирана фотоклетка. При приближаването на земната повърхност тя автоматично регулира мотора, така че осигурява абсолютно сигурно кацане без наша намеса. Както виждате, управляването на хеликоптер „МН-3“ става леко и не изисква особени познания. Двата циферблата, които са на дръжката, показват скоростта и запаса от гориво. Хеликоптерът може да лети непрекъснато десет часа при средна скорост 50 км в час.

Лейтенантът се качи на крайния хеликоптер и се завърза с каишите. Той запали моторите. С леко свистене перката бавно се завъртя. Свистенето се усилваше заедно с оборотите. След малко перката сякаш изчезна и над хеликоптера остана трептящ въздушен кръг. Лейтенантът натисна дръжката. Апаратът потрепна, откъсна се от земята и бавно започна да се издига. Като направи един кръг във въздуха, лейтенантът кацна пред фронта на наредените един по друг хеликоптери.

– Това е всичко – каза той, като стана от столчето. – Неудобно ми е, че трябва да обяснявам тези неща в присъствието на изобретателите, които познават апарата много по-добре от мене, но това е мое задължение. Разговорите през време на летенето стават с малките преподаватели, които познавате!

Можем да тръгваме!

След малко групата полетя на път. Пред очите се разкри красивата гледка на грейналия в слънце град. Хората, които наблюдаваха отдолу, весело им махаха с ръце.

– Стефанов, как се чувствуваш? – попита по преподавателя Недков своя помощник.

– Отлично, другарю професор. Чудя се, как ли ни завиждат тези, които сега ни гледат отдолу. Наистина прекрасно е да летиш с подобен апарат!

– Скоро апаратите ще бъдат пуснати в масово производство – отговори му Недков. – Каза ми го преди няколко дни министърът на вътрешната търговия. Нарочно пазех тази изненада за днешния ден. След една година апаратите ще се продават така, както сега се продават мотоциклетите.

Недков чу по преподавателя радостния смях на своя асистент.

Невидимият балон

Научно-фантастичен разказ

В. Сапарин

ЛЕТЯЩИЯТ ЧОВЕК

Произшествието беше толкова невероятно, че отначало никой не повярва.

Първият, който видя летящия във въздуха човек, беше Никандров, бюфетчикът от автобусната станция. Като погледна през страничното прозорче, той от учудване започна да търка очи. Точно над шосето, пресичайки го напреко, на височина около 100 м летеше човек в карирана горна пижама, но с вратовръзка и с черни панталони. Летящият държеше в ръце къса палка и махаше крака, сякаш крачеше във въздуха.

В станцията още нямаше никой. Едва след половин час дойде първият автобус и премръзналите пътници отидоха до бюфета, за да се сгреят с чашка чай. Никандров побърза да им разкаже за видяното, но никой не му повярва.

– Погледнете го – с възмущение забеляза един от пътниците, щом чу несвързания разказ на бюфетчика. – Какви ги разправя! Слушайте, миличък – обърна се той към бюфетчика, – може ли да ми дадете чаша чай? Аз сутрин не пия ракия, както правят някой...

Двама-трима от пътниците се усмигнаха. Но повечето от тях високо изразяваха своето недоволство. Никандров, развълнуван от това, което видя, беше забравил да постави самовара и сега в бюфета нямаше чай. Освен това той действително намирисваше на

ракия. Бюфетчикът беше на друго мнение по въпроса за сутрешните напитки.

Книгата за оплакване се попълни от гневно написани страници за това, че бюфетчикът още от сутринта едва се държал на крака и „говорел безсмислени неща“. Това оплакване постави под съмнение първото съобщение за летящия по небето човек.

* * *

Коля Калмиков стана по-рано, за да може да свърши всичко, което си беше набелязал за през деня. Преди всичко той трябваше да завърши специалния брой на фотовестника, който заедно с другите членове смяташе да пусне през деня.

Всички снимки бяха вече готови. Част тях дори бяха залепени на листа. Седнал на кръглия стол в малката градинка пред къщата, Коля започна работа. От гланцовите фотографии, много от които той сам беше правил, го гледаха познатите лица на първенците от колхозното производство, известни даже в района. Той гледаше новия телчарник, силажната кула, стадото угоени крави. Пред очите му преминаваше колхозният живот, изпълнен с чудеса, които преди години биха се стрували за безсмислици. „Нашите чудеса“ – така беше озаглавен вестникът.

Коля разреши синя акварелна боя, за да направи късите надписи, когато изведнъж вдигна глава и като погледна към реката, високо изсвири. На едно тясно място до реката, срещу високата стена на язовира, стоеше малкото красиво здание на електростанцията-автомат. Как я беше забравил? Станцията наистина работеше от три години и към нея привикнаха така, че даже не я забелязваха. Но ето това беше също ново и заслужаваше да се покаже.

Коля погледна с известно съжаление налепените фотографии. Но той беше истински редактор и не се уплаши да поправи направеното. Изтича до къщи, взе фотоапарата и го насочи така, че да може станцията да дойде „в пейзаж“ и да излезе по-красиво. След минута Коля беше вече в своята стая. Като покри масата с дебело мъхнато одеяло, той влезе под нея и в пълна тъмнина започна да проявява снимките. Когато след половин час излезе, той видя над себе си лицето на своя другар Тиша Кочетов.

– Ето – каза Коля, като подаде влажния отпечатък, – видя ли? Чудно излезе, брат!

– Но какво е това? – попита с недоумение Тиша, като разглеждаше снимката.

– Как какво? – почуди се Коля, като се изправи на крака. Той погледна отблясващата на светлината снимка: настрани от електростанцията, на фона на ясното небе във въздуха висеше човек. Ръцете му бяха над главата. В тях той държеше къса палка. Нямаше нищо – нито парашут, нито аеростат. Човекът стоеше във въздуха и сякаш летеше с помощта на своята палка. Така се виждаше от снимката. Той нямаше даже комбинезон. Раираната горна пижама му придаваше съвсем домашен вид.

Приятелите озадачено се спогледаха.

СЛЕДСТВИЕТО ЗАПОЧВА

– Нима вие сериозно вярвате, че във въздуха е летял човек? – Петров внимателно гледаше лицето на своя началник.

– Защо не? – спокойно възрази майор Скоробогатов. – Аз много пъти съм виждал хора, които летят. Аз също съм летял!

– Да, но...

– Ето това „но” трябва да изясним.

Петров вдигна глава.

– Щом е пийнал, бюфетчикът може да излъже – започна да разсъждава гласно майорът. – Вие не вярвате и на фотографията, мислите я за фототрик. Но как ще ми обясните съпадението във всичко: облеклото, позата, такава дребна подробност като вратовръзката? После тази палка... Вие ще кажете: един измислил – другите повтарят! Обаче съпоставете данните: всичко е станало в един и същ ден и даже приблизително в един и същ час. Значи ако очевидците са измисляли, то измислените неща случайно са се съвпаднали.

Лейтенантът взе в ръце фотографията.

– Фотомонтаж в дадения случай е изключен – забеляза майорът.
– А в чудеса ние с вас не вярваме.

– Какво пък! – лейтенантът за минута се замисли. – Ако се разглежда сериозно, то... Да вземем като начало най-простото: човекът е висял на тънка връв, привързана към някакъв летателен апарат.

– Шум от самолет никой не е чул. А и скоростта на движението, както изглежда, е била малка.

– Може би това е бил аеростат?

– На снимката в небето не се вижда дори точка. Трябва да се направи увеличение. Ето негатива. Поръчайте в лабораторията два увеличени отпечатъка: един от участъка от небето над летящия човек и друг от самия него. Освен това изяснете къде и какви аеростати са били този ден във въздуха. Позвънете в метеорологичната станция. Питайте за състоянието на времето в

същия час. И накрая: проверете не са ли постъпвали заявления за изчезването на мъж от този район.

Майорът отбеляза върху картата, която лежеше на масата, голям кръг.

– Вие мислите, че той е... изчезнал? – попита Петров.

– Той е тръгнал за въздушното си пътешествие съвсем неочаквано. Така ме кара да мисля неговият костюм. Горна пижама и в същото време панталон и вратовръзка. Облечен е някак си наполовина... И всичко това е станало, разбира се, тук, наблизо.

– Защо?

– По тази проста причина, че иначе щяха да го забележат и други. Мястото е населено.

СЛЕДСТВИЕТО ПРОДЪЛЖАВА

Много скоро стана ясно, че полети на аеростати в близката зона нямаше и че човекът с раираната пижама е летял по посоката на вятъра.

– Това е важно обстоятелство – забеляза Скоробогатов и начерта на картата маршрута на „летеца” – Сега ние с вас можем да кажем откъде е започнал и къде приблизително е завършил полетът. Той е излетял откъм северозападния край на село Черемушка – Скоробогатов отбеляза една точка със син молив, – а е кацнал, като се има предвид направлението и скоростта на вятъра, някъде насам – той обиколи с дебела линия върху картата една голяма част от гората.

– Тъкмо днес – съобщи лейтенантът – постъпи заявление, че преди три дни е изчезнал един човек, който наемал стая в гражданката Лукянова от същото село.

На другия ден лейтенантът докладва за всичко, което беше съумял да разузнае. Изчезналият човек беше пристигнал в селото неотдавна. Той беше дошъл от града, който е на 50 км. Наел стая в долния етаж и се канел да почива, тъй като в края на лятото времето беше хубаво. Бил инвалид, работил в промишлена кооперация. Стаята била наредена скромно. Нещата му – куфар с бельо. На един стол било поставено черно сако, а на разхвърляното легло – раиран панталон от пижама.

– Точно тези неща, които липсват у „летеца“ – добави Петров. – Може би действително това е той.

– Някакви странични или други по-интересни предмети нямаше ли? – попита майорът.

~ Намерих една голяма стоманена туба от светилен таз. Синът на хазайката – той е шофьор – искал да постави на майка си газова печка. Докарал тубата с газа и я оставил в долния етаж. Печката не успял да купи, заминал в командировка.

– Стоманена бутилка с газ?

– Когато отворих винта, газът излетя. Към бутилката беше прикрепена каучукова помпа, която по думите на хазайката по-рано нямало. Види се, квартирантът все пак се е ползвал или пък се е канил да се ползува от газа. Ни печка, нито газова горелка между вещите нямаше.

– Нещо друго по-необикновено имаше ли?

– Бамбуков прът за въдица, който стоеше в ъгъла. Беше счупен.

– Какво особено има тук?

– Прътът е нов, купен е неотдавна. И е счупен. Някак странно. Отчупена е средата. А върхът и долната част са останали.

– Почакайте, почакайте – майорът дръпна чекмеджето на масата, измъкна увеличената снимка, погледна през лупата, – ето заповядайте, в неговите ръце има бамбукова пръчка!

Майорът подаде снимката на лейтенанта и запита:

– Освен хазайката в къщата живее ли още някой?’

– Там живее и нейният по-малък син. Още съвсем момченце.

Деветгодишен.

– Какво разказва той?

– Нищо особено. Квартирантът се казвал Разшчепихин. Играл е с момченцето вечерта, преди изчезването му.

То пуцало сапунени мехури. Квартирантът се заинтересувал и двамата започнали да правят мехури. На Разшчепихин това нещо му харесало. Даже взел от момченцето една сламка и си я отнесъл.

– Вие не изпускайте този малчуган – забелязва майорът. – Момчетата са много наблюдателни. Понякога те забелязват неща, които на възрастни и на ум не им минават.

Гората беше претърсена най-основно. Дори и тренираните кучета не намериха по земята и най-малка следа от изчезналия човек.

Разшчепихин беше намерен неочаквано. Горският обикалял участъка в гората, където бил видял няколко съхнещи дървета. Като разглеждал върховете на боровете, той забелязал в гъстата корона на един от тях нещо тъмно, прилично на голямо гнездо. Това се оказало туловището на човек, притиснат между стъблото и един голям клон.

На трупа имаше разпрана пижама, разкъсана при падането, копринена риза с връзка и черни панталони. В джоба на панталона не намериха нищо друго освен карирана носна кърпа. Не се намери

и бамбуковата пръчка, колкото и старателно майор Скоробогатов заедно с помощника си да претърсваше мястото около дървото.

Медицинската експертиза установи, че Разшчепихин е умрял от счупване на гръбнака в резултат на силния удар о дървото.

Петров, който се върна от града, беше научил малко за убития. Разшчепихин работил около половин година като агент по продажбата в една кооперация, която изготвяла лабораторни принадлежности. Той дошъл от друг град, който беше разположен на седемстотин километра оттук. Там, както казваше анкетата, също работел в кооперация.

В града нямаше никакви организации, които да устройват сполети. От научните учреждения в града имаше само институт по химия. Домакинът на института Виноградов се познавал отскоро с Разшчепихин. Двамата се срещали рядко, и то главно във връзка с поръчките на института за лабораторни прибори. Срещите на приятелите почти винаги завършвали с пиене. Разшчепихин черпел. Нищо друго освен това Виноградов не съобщил.

– Между другото – промълви Скоробогатов – Лукянова твърди, че Разшчепихин не пие. Какво се получава? Въздържателят вика пияницата, за да пият.

– Това значи, че той е заинтересован от нещо.

– Точно така. Впрочем ето какво, заминете отново в Черемушка, огледайте още веднъж всичко. Трябва непременно да се намери каквато и да е нишка, от която да се разплете това кълбо!

КРАЙЧЕТО НА НИШКАТА

Изпълнявайки заповедта на майора, Петров още веднъж щателно огледа стаята, в която бе живял Разшчепихин. Там той не намерил нищо ново. Куфар с най-обикновени вещи. На масата – късче тел. Петров го взе в ръка: единият край на тела беше обгорен.

Тази вещ му напомни за малчугана на хазайката.

– Гриша! – извика той, като излезе на балкона. Никой не отговори.

– Гриша! – извика още веднъж лейтенантът, спускайки се по стълбата.

– Избяга нанякъде – каза Лукянова, която шеташе в къщи.

Сина на хазайката Петров намери на брега на ручея, който течеше встрани от къщата.

Момчето се занимаваше със своята любима работа. Седнал на камъка, той надуваше през сламка мехур; изглежда момчето беше голям майстор: от сламката висеше прозрачно кълбо с размери на футболна топка.

Лейтенантът се спря и започна да наблюдава иззад храстите. Гриша продължаваше да надува. Скоро балонът стана на големина колкото астраханска диня и светеше на слънцето като фантастичен плод. Момчето стана на крака, като продължаваше да духа.

Лейтенантът не издържа и излезе напред.

– Какво е това у тебе – запита той стреснатия от неговото неочаквано появяване любител на мехури.

Гриша извади сламчицата от устата си и като я държеше заедно с мехура в ръка, обясни:

– Аз си я намерих тази сламка! Мехурът няма да се пукне, колкото и да надуваш.

– Къде намери сламката?

– В тревата до нашата къща.

– Дай да видя по-отблизо.

Гриша помисли малко и подаде своята играчка. Мехурът, докато траеше разговорът, беше спаднал. От отворения край на сламката – Петров почувствува това, когато я взе в ръце – излизаше тънка струйка въздух.

– Подухайте – каза Гриша. – Сам ще видите.

Петров доближи снимката до устните си и започна да духа. Той се зае за тази работа така старателно, че след 10 минути тънкото кълбо стана вече метър и половина в диаметър. Лейтенантът се наклони над перилата на мостчето. Огромното кълбо висеше и почти докосваше водата. Да се надува повече, беше невъзможно. Петров изведнъж запита:

– Слушай, а тази не е ли същата сламка, която взе от тебе чичо Фьодор, вашият квартирант?

Момчето се почеса по тила:

– Може и тя да е. Какъв пък е тоз негов сапун.

Петров не отговори. Той изпускате въздуха от мехура, като следеше за това, как прозрачното кълбо бавно намаляваше.

Те чакаха цели 15 минути, докато мехурът съвсем се сви. Сега на края на сламката, разделена във вид на звездичка, висеше еластична капка с бледноопалов цвят.

– Няма да се откъсне, не се бойте – каза Гриша, като гледаше как лейтенантът внимателно въртеше сламката, за да разгледа капката.

– Тя се сгъстява. Аз ще я размекна после във водата.

Гриша явно не можеше да намери приятели, с които заедно да надува мехура. Разшчепихин задигна най-хубавата му сламка. Така постъпи и Петров.

Момчето не подозираше, че в ръцете си то бе държало края на следствената нишка, този, който Скоробогатов търсеше.

В ИНСТИТУТА

На другия ден майорът отиде при директора на института по химия – академик Смирнов.

– С какво мога да ви услужа? – попита директорът, като гледаше учудено своя посетител.

Вместо отговор майорът извади от джоба си къса сламка, сложи я в устата си и започна да духа. На другия край на сламката се появи мехур.

Академикът внимателно следеше странното занимание на госта.

Когато кълбото стана голямо колкото абажура на лампата за маса, директорът се намръщи и заклати глава.

– Достатъчно – каза той, когато мехурът, който Скоробогатов надуваше, стана толкова голям, че щеше да закрие от очите на директора неговия събеседник, ако не беше прозрачен, – това е пластмаса „Б-34“. В света няма друго така пластично вещество. При това тя е лабораторен полуфабрикат. Как попадна тя у вас?

– Точно това искам да изясня и аз.

Извикаха Виноградов. Когато го попитаха кога и защо е взел пластмасата от лабораторията, той отвърна, че нищо не знае.

– Разшчепихин, вашият стар познат, мисли по този въпрос другояче – спокойно отбеляза майорът.

Очите на домакина гледаха ту майора, ту директора. Той се смути.

– Да, взех... – каза Виноградов най-после.

Виноградов разказа как, като пиел веднъж с Разшчепихин, сам без да помни как, се разбърборил за новата пластмаса. Разшчепихин започнал да го моли да му даде да види тази пластмаса. Тя била получена в една от лабораториите на института. Виноградов отначало отказал, но Разшчепихин бил много настойчив и домакинът се съгласил.

– С какво той ви накара да се съгласите?

Виноградов мълчеше.

– Кога продадохте пластмасата?

Домакинът каза деня – това беше денят преди полета на Разшчепихин.

– По образец от пластмасата може ли да се разкрие начинът, по който я получавате? – запита Скороботатов, след като Виноградов излезе.

– Не – отвърна директорът на института, – може да се узнае само химическият ѝ състав, но той не представлява тайна. Цялата същност се заключава в технологическия процес. Особеността на новата пластмаса – добави той – е в това, че тя е способна да образува ципа със съвършено необикновена здравина. А дебелината на тази ципа може да бъде доведена до слой от по една молекула.

* * *

Скороботатов разказа накратко за полета на Разшчепихин и неговия злополучен край. След това той изказа своето предположение.

* * *

– Струва ми се, че Разшчепихин е започнал да надува мехура, ако може така да се изразя, използвайки вместо сламка бамбуковата тръбица. Вместо да духа сам, той е използвал стоманената бутилка, в която е имало газ под високо налягане. С тела той е прогорил коленцата в парчето от бамбуковата въдица, за да получи отвор от единия край до другия. Мехура е надувал с бутилката, парчето от бамбуковата въдица е затегнал за каучуковата помпа с канап. Кълбото е пораснало колкото къща. Рязкото подухване на вятъра го е грабнало нагоре. Разшчепихин не успял да пусне бамбуковата пръчка. Изглежда канапът се заплел около ръцете му, така той е излетял. След това не му оставала нищо друго, освен да се държи с всичка сила за палката. Така го е наблюдавал Никандров. Така го е заснемал и фотоапаратът. Кълбото – много тънко и прозрачно – е било невидимо на фона на небето.

– Съвсем правдоподобно – се съгласи Смирнов. – Но защо той е направил всичко това? Искал е, надувайки балона, да получи тънка ципа. За какво?

Въпросът оставаше без отговор.

След една седмица директорът на института получи пратка. В малката кутийка лежеше тънка, прозрачна ципа. Като започнаха да я изваждат, изглеждаше, че няма край: тя зае цялата стая. Тогава се видя, че има форма на кълбо.

Към пратката имаше приложена записка:

„Връщам вашето имущество. С голям труд намерихме тази вещ, летейки с хеликоптера над гората. На ципата има съдран отвор – види се, мехурът се е пукнал под налягането на разширяващия се газ. Може би за вас това представлява интерес. Бамбуковата тръба оставям за себе си. Отверстието ѝ се оказа запушено отвътре с парченце наситнена дървесина. Именно това е изиграло съдбоносната роля: ако не беше запушена тръбата, тя би служила като спускателна клапа и кълбото бавно би се спуснало. Между впрочем едва успяхме да отрежем прилепналата се към палката ципа. Вашата „Б-34“ действително е необикновено здрава.

майор Скоробогатов”

„Б-34“ ИЗЛИЗА НА БЯЛ СВЯТ

Необикновената градина привличаше вниманието на всички. В ясният есенен ден под синьото небе на средни ширини зрееха портокали и мандарини. Бананите, които не виреят даже в Сухум, стояха натежали от гроздове жълтеещи се нежни плодове, Ананаси растяха на земята между дърветата.

Най-чудното беше това, че градината, както изглежда, стоеше под откритото небе. Нямаше геометрично строгите масиви на оранжерииите, с техния бетон, стъклени стени :и полукръгли покриви. Само стълбовете на средната алея поддържаха много рядката мрежа от тел.

„Какво предназначение има тази мрежа?” – мислеха посетителите на селскостопанската изложба, разглеждайки големите квадрати с размер два на два метра. И само като дойдоха

съвсем близо, те забелязаха, че върху мрежата е хвърлена много тънка ципа, която почти е незабележима.

Водачът обясняваше, че с помощта на това много евтино устройство градините се превръщат в оранжерии.

Това беше само едно от многобройните приложения на новата пластмаса. Непромокаема опаковка за най-разнообразни стоки, наметала и мушамы против дъжд, които сгънати, се събираха в кибритена кутийка, ципи за газголдери и въздушни балони, накрая риболовни уреди – разни видове капани за риба, незабележими във водата – всичко това се показваше в изложбата и се продаваше на будките и магазините.

Пред витрината, в която беше показано почти невидимо наметало против дъжд, облечено на манекен, стоеше майор с невисок ръст.

– Незаменимо за запаянковци на футбола – каза високо той.

Весело го прекъснаха:

– Но това още е нищо! Отивам вчера на стадиона, а него го покрили против дъжд с ето такъв купол! Ципата е двойна, а в междината – хелий с водород. С други думи, невидим въздухоплаващ покрив.

Майорът се обърна. Този, който говореше, беше типичен запаянко по футболните мачове. До него стоеше висок човек с побелели коси.

– Майор Скоробогатов – възкликна той, – ето ти среща! Видяхте ли какво са направили от нашата „Б-34“. Помните ли я?

– Как да не я помня – историята имаше и продължение.

На другия ден в хотелската стая майорът съобщи на академик Смирнов някои подробности.

При опит да мине границата (в пункт, много по-далеч от мястото, където станаха описаните горе събития) бил задържан човекът, за който Разшчепихин искал да вземе пластмасата. Похитителят мислел, че по лабораторния образец може да се разкрие производственият секрет. Преди това Виноградов, за да се отърве от Разшчепихин, му дал от пластмасата. Но вместо „Б-34” той му пхнал нещо съвсем друго. Измамата била разкрита. На Разшчепихин силно му дотегнало от тия, на които той работел, и „агентът по продажбата” предявил нови, по-настойчиви изисквания към Виноградов. Понеже знаел, че пластмасата не представлявала тайна, домакинът му донесъл в една кутия вече истински „Б-34”. Но Разшчепихин се боял от нова измама и решил преди да предаде пластмасата, да провери наистина ли тя образува тънка и здрава ципа. Опитът завършил с неочаквания полет.

– На вас добре ви е провървяло – забеляза Смирнов, – случаят на границата е помогнал да се изясни всичко.

– Случаят? – забеляза с лек укор Скоробогатов. – Това за вас беше случайност. За нас обаче събитията се развиха малко по-иначе. Ние чакахме на границата човека с пластмасата. Така че историята се разплете изведнъж от двата края. Повече няма да ви задържам. Желая ви нови успехи и повече внимание!

Потъмняло небе

Научно-фантастичен разказ

Димитър Янакиев

– Не, аз не те съветвам. Заел си се с нещо, което е по-добре да оставиш засега настрана.

– Защо мислите така, другарю Коев?

– Как защо?

– Защо мислите, че трябва да престана да работя над това, за което мечтая още от дните, когато играех с дечурлигата из прашните селски улички. Гледах напуканата земя и мислех как биха се радвали мама и дядо, ако вали, ако повали поне малко...

– Остави детските мечти, Петре.

– Това е мечта на моя живот.

– Мечта! Но сега ти си научен работник. Очаква те научна кариера. Ти трябва да мислиш за това. Ето, предстои ти научна работа – докторат. Една голяма крачка, която ще ти отвори много врати. Ти трябва да постъпиш умно. Има десетки теми; вземи, работи там, където успехът те чака. Ти искаш да се заловиш за нещо, с което не смеят да се заемат академици. Ще хвърлиш години безплоден труд и няма да стигнеш доникъде. И разбира се, няма да станеш доктор по науките. Ти си млад, енергичен, умен, способен. Но трябва да разбереш – има неща в науката, които засега е по-добре да се оставят настрана. Не им е дошло времето.

Петър слушаше своя професор и лицето му потъмняваше. Научна кариера! Ето какво той трябваше да направи.

Той погледна земята. Прашна, зажадняла. Думите на професора му сякаш изчезнаха някъде. Двамата направиха още няколко крачки.

– Искате ли да поседнем малко? – попита неочаквано Петър.

Коев намръщено огледа мястото:

– Защо не. Нали сме тръгнали на разходка. Можем и да поседнем.

– Да, млади приятелю – продължи той, като разгърна вестника и седна, пазейки се да не измачка новия си костюм. – Не бива да ми се сърдиш. Аз не одобрявам това, което си намислил. Не! Докато ти работиш за изкуственото изваляване на облаците, хората ще завършат своите трудове, ще станат доктори на науката, доценти, професори, а ти? Ще останеш в лабораторията. Защо, когато ти можеш да ги изпревариш?

Той замълча. Петър прекара ръка по тревата. Откърти малка бучка пръст и я загледа. Тя беше суха, черна. От преплетените бели коренчета се подаваше малко зелено стръкче и жадно гледаше небето.

– Другарю Коев, искате ли да ви разкажа един случай?

– Добре, кажи.

– Това беше преди 18 години. Тогава бях 12-годишен. Живеех на село и учех в прогимназията. През лятото пасях кравата и вола. Друг добитък няхаме. Имахме двадесетина декара ниви и това беше всичко. Като днес помня лятото. Засуши се още през пролетта. Засуши се някак изведнъж. По Гергьовден беше пек, какъвто никъде го нямаше. Земята изсъхна като камък.

Помня, ходехме с дядо да гледаме нивите. А то стръкчетата на житото слаби, жълти. Отдолу лъха жар, сякаш някъде под земята е запалена пещ...

Какво ли не правиха селяните. И вода светиха, и молебен отслужиха – нищо. Пресъхнаха кладенците – добитъкът ще умре за вода. Накрая в цялото село остана един непресъхнал кладенец, но и неговата вода взе да намалява. Страхотия. Побягнаха нашенци и подкараха добитъка чак към Дунава. А ние какво да правим? Мама болна. Дядо едва върви. Аз сам ли да тръгна? Дадохме вола на един нашенец, а кравата оставихме в къщи. Тя мучи за вода, не иска да хапне. Бай Станой – негов беше кладенецът, ми дава само едно менче вода на ден – за мама, за дядо, за кравата и мене. Помня, не пиех, за да не слушам как жално мучи. Пък и теленце щеше да има. Занеса аз менчето, то почти празно, прегърна я и плача, като гледам как се мъчи да обере последните капки.

Един ден времето се захлади. Небето потъмня, забулено от облаци. Всички гледахме нагоре и чакахме дъжда.

– Слава богу – кръстеше се дядо. – Ще се спаси реколтата. Няма да е без хич.

Облаците лазеха по небето тежки, пълни с влага. През тях от време на време се мяркаше синевата, те се настигаха, преливаха един в друг и отминаваха на изток. Не капна капчица дъжд. Вечерта небето се проясни.

– Избяга ни хлябът.

Няма да забравя тези дядови думи, няма да забравя горчивината, с която те се отрониха от устата му. Тая нощ пасох кравата, гледах звездите и детското ми сърце се свиваше от мъка.

Мислех си колко хубаво щеше да е, ако облаците винаги валяха или ако хората можеха да стрелят нагоре с някакво оръдие, да ги раздерат като пълни с вода мехове и от тях да завали. Тогава нивите щяха да раждат много жито, ние нямаше да стоим гладни и по поляната щеше да има трева...

Професор Коев замислено слушаше младия научен работник.

– Продължавай, продължавай – каза насърчително той, когато Петър спря.

– Разказах ви всичко. С тази мечта завърших института, за нея търпеливо и упорито се готвех дълги години.

– Да... Наистина заслужава – професор Коев прекара ръка по побелелите си коси. – Аз съм гражданин, в село почти не съм ходил. Може би затова тези неща са ми някак чужди. Но разбери, аз исках ти, моят най-добър сътрудник, да напреднеш по-бързо...

– Аз искам от облаците да вали винаги, когато хората пожелаят. Искам да работя за това. Иначе ще се укорявам и ще се питам – какво направих с младежките мечти? Разбирате ли ме, другарю Коев?

– Разбирам... Човек винаги трябва да има към какво да се стреми. Някои, като пишат научни трудове, се стремят само към докторската титла. Твоят стремеж е по-голям и благороден... Знай, скъпи приятелю, постиженията на науката са винаги резултат от работата на много хора. Задачата, с която се заемаш, е много тежка, но и много благородна. Не зная дали ще успееш да я разрешиш. Много високо са скрити някои тайни на природата и колкото и упорито да работим, ние често не успяваме да ги постигнем. Но идва друг. Той стъпва на направеното и продължава

нагоре. Идва трети. Накрая идва и оня щастливец, който изгражда последното стъпало и достига желаната цел. Тогава ако е истински учен, той се обръща назад към тези, които са натрупали големия опит до него, и казва: „Благодаря ви, мои скромни предшественици“.

... Да... не всеки е щастливецът, който изгражда последното стъпало. Но ти си прав! В тази област трябва да се работи. Аз с радост ще ти помогна във всичко.

Петър сияеше. Той поиска да прегърне своя побелял професор, да му благодари. Коев стана, отърси се от полепналите сухи тревички и каза:

– Е, да продължим нашата разходка.

* * *

От този ден кандидатът по физико-математическите науки метеорологът Петър Демирев започна упорита работа върху своя научен труд. Съветите на професор Коев му бяха винаги полезни. Коев имаше многогодишен опит на научен работник. Той умело укротяваше разпалеността на младежа, насочваше го към старателен труд.

– Няма да постигнеш нищо, докато не изучиш напълно това, което са направили преди тебе. Иначе ще стигнеш до положението да откриваш неща, които са открити отдавна преди тебе. Ще се изхабиш, без да постигнеш нещо.

Петър старателно четеше множество научни книги, записваше резултатите, до които бяха достигнали другите учени, преценяваше. Много хора от много страни бяха работили върху изкуственото изваляване на облаците. Всеки от тях до различна степен се беше приближил до желаната цел. Младият учен сравняваше начина на

работа и постиженията, достигнати от неговите предшественици, виждаше техните грешки, съпоставяше ги и все повече си уясняваше своя път.

Дните течеха в работа. Месеците се низеха един след друг.

Понякога го обземаше отчаяние. Дали ще успее? Дали и той няма да бъде само „стъпало“ към постигането на желаната цел.

„Не всички могат да бъдат щастливци“. Той не забравяше думите на професора. Но нима и това беше малко. Нали иначе нямаше как да се стигне върхът!

Той искаше да помогне на хората. Искаше... Това бурно желание вливаше в тялото му сили и го караше упорито да върви напред.

Така минаха четири години...

* * *

– Откритието на Демирев не е толкова голямо, колкото се мъчат да го представят.

– Вие сте прав. По начало се разчита на случайност. Ще вали, когато има облаци. А когато няма?

– Да се получи дъжд в ясно време, ето това наричам велико откритие. В случая се касае до обикновено изваляване на облаци, което още дори не е проверено с големи практически опити.

– Но нима вие мислите, че така ще се разреши въпросът с напояването?

– Изключено.

– Интересно какво ще кажат от Министерския съвет.

– Академията на науките също ще излезе с мнение.

– Впрочем това е една обикновена научна работа за доктор по науките. Не разбирам защо трябва толкова да се шуми.

Този разговор се водеше между няколко научни работници във фоайето на големия салон на БАН. След малко щяха да започнат разискванията върху научния труд „Изкуствено изваляване на облаците“.

Салонът беше пълен. Имаше научни работници от най-различни специалности – физици, химици, метеоролози, агрономи.

Докладът на Демирев и докладите на неговите рецензенти минаха. Започваха разискванията. Атмосферата показваше, че те ще бъдат много оживени. Във фоайето през време на няколкоминутната почивка настанаха сериозни спорове. Едни страстно защитаваха младия учен, други гледаха с недоверие, трети просто завиждаха.

Теоретически Петър обоснова блестящо своя проект. Но все пак направените опити бяха малко, за да отговорят напълно на възраженията, които срещаше проектът. Мнозина академици реагираха рязко. Не бърза ли младият учен със своите изводи? Проверил ли е напълно теоретическите показатели в практиката?

Петър седеше в президиума и смутеният му поглед се срещаше с погледите на присъстващите. В едни очи той срещаше възторг, в други насмешливост. Не избърза ли ти, млади момко? Ще удържиш ли сега?

Председателят натисна звънеца.

– Има думата за изказване академик Цончев.

Академик Цончев, слабичък, подвижен старец, енергично отиде до катедрата.

Петър чакаше да чуе мнението на големия физик.

– Преди да започна моето изказване, искам да отговоря на някои разговори, които чух във фоайето през време на почивката –

започна Цончев. – Аз съм селянин и знам какво значи дъжд. Знам какво значи с надежда да гледаш небето и да трепериш при мисълта, че облакът отминава, без да вали, а земята иска дъжд, иска влага.

Някой ще подхвърли: „Нима в случая не се разчита на случайност? Нима така ще се разреши въпросът със сушата“? На тези хора аз искам да приведа един факт, който вероятно не им е известен и който докладчикът би трябвало да приведе. Както се изтъква, не всеки облак може да се извали. С предлагания способ могат да бъдат извалени по изкуствен път летните кълбестодъждовни и слоистодъждовни облаци. Такива облаци в атмосферата се образуват често. Те не винаги преминават в истински дъждовни облаци, от тях не може да вали. А тези облаци носят хиляди кубически метра вода. Тази вода преминава над нашите поля, преминава и отминава. Аз съм правил изчисления. По-малко от 10% от облациите, които минават над България, оставят тук своята влага. Този факт е поразителен. Разбирате ли – само 10%. Използвайки способа, предлаган от другаря Демирев, ние можем да увеличим, да утроим, да учетворим валежите на квадратен метър площ, да увеличим добивите в селското стопанство, да създадем условия за буйна растителност. Теоретическите изводи на др. Демирев са верни. Това подчертаха и рецензентите. Но те трябва да се проверят в широк практически мащаб. Възможно е да изникнат трудности, които сега не можем да предвидим. Рано е да се радваме. Първо трябва да проверим...

Академикът подробно започна да изброява случайностите, които можеха да изникнат. Трябваше подробно да се изучи действието на новата течност, която Демирев предлагаше да се използва. Как тя

щеше да действа за уедряване на облачните капки в различните случаи, при различно състояние на атмосферата? До каква степен различните атмосферни условия можеха да намалят нейното действие? Как щеше да се прояви действието на ултразвуковите оръдия?

„Не избързах ли? – се питаше Демирев, когато слушаше изказването на заслужилия научен деятел. – Не избързах ли със своите изводи?“

Съмнението, което за миг нахлу в душата му, го завладя изведнъж. Той си спомни за двата опита, които успя да проведе. Тогава дъжд заваля. Но академикът го убеждаваше все повече колко противоречиво могат да действуват метеорологичните условия на момента. И Демирев чувствуваше, че академик Цончев беше прав. Свойствата на препарата „ДЕ-1“ не бяха напълно известни. Трябваше да се проведат още опити.

Изказванията продължиха чак до вечерта. От името на правителството говори министърът на земеделието.

– Правителството ще вземе всички мерки за изработване на необходимите съоръжения. Ние смятаме, че въпросът за изкуственото изваляване на облаците е от изключителна важност. Не бива повече да се протака. В най-скоро време трябва да се осъществи първото голямо изваляване на облаците. Правителственият срок за това е два месеца, считан от днес. Нека се опитаме да предотвратим засушаването, което може да настъпи към средата или края на лятото.

(Продължава в бр. 8)

По канала Панчарево – София

Очерк на бъдещето

арх. Ива Любенова

В средата на макетното ателие върху дървена поставка се простираше макетът на София. Той обхващаше околностите на столицата и язовира „Сталин” с цялата му водна система. Цели три месеца Николай заедно с останалите макетчици се въртяха около него, дълбаеха с длетата си, вираха се във всяка подробност и сега още съвсем малко беше необходимо – да се залепят последните селца, изрязани от гипсови плочки и боядисани червено. Краят на работното време не даде възможност да бъде завършен макетът тази вечер.

* * *

За няколко минути ателието се преобрази – стана тихо и загадъчно. В полумрака останаха да се белеят гипсовите отливки на сгради, корнизи, чешми и паркове. Николай не си отиде. Беше му попаднала книгата „Какво да се прави” от Чернишевски и той бързаше да я дочете. Седна до малкото лимонче, чиито листа бяха побелели от гипсов прах, и се зачете. Тази вечер той дочете последните страници, подпря главата си с ръка и се замисли. Четвъртият сън на Верочка, предаден алегорично от Чернишевски, го беше поразил. Преди сто години! Как е могъл да предвиди така ясно живота ни сега, с такива подробности и, за залесителните пояси, и за белите слънчеви домове, и за напоителните канали. Николай стана от стола, прекоси надлъж стаята, спря се пред

макета и се загледа в него. Сенките на падащата отстрани светлина го правеха още по-релефен. Язовирът беше издълбано синьо езеро, покрито със стъкло, което така вярно наподобяваше огледално спокойна водна повърхност. От нето към голямото червено петно, което изразяваше София, се виеше тънка синя нишка, която ту надебеляваше, образувайки малки езера, ту се свиваше, лъкатушеше покрай села и махали, пресичаше пътища И горички и се стремеше към София. Искаше му се да мечтае, да мисли за бъдещето, да го види не насън, не в макет, а наистина като светла действителност. Той се загледа в прозореца. Светлината от работната лампа се отразяваше в стъклото и приличаше на далечно мамещо пламъче Това пламъче накара Николай да тръгне с бързи крачки в бъдещето.

* * *

Николай и Здравко бяха истински другари. Заедно следваха в строителния институт, заедно служиха във военноморския флот и сега пак заедно ще прекарат неделната си почивка на брега на Панчаревското езеро, откъдето започва плавателният канал. Днес е събота. Следобед с тролейбуса ще отидат до вилата за едnodневен отдиx „1 май“, построена на самия бряг, а утре ще плуват, и ще се пекат на слънце. Привечер с малкото бяло параходче ще се спуснат чак до пристанището на Павлово...

* * *

Николай бързаше за тролейбусната спирка на Орловия мост. Закапа едър дъжд. Искаше му се да тича с все сила и дъждът да мокри лицето му, но пътят му не беше дълъг. Потича последните

няколко крачки и се пъкна под козирката на тролейбусната спирка. Там между пъстрата група излетници Здравко вече го чакаше.

* * *

Красивата дълга тролейбусна кола звънна леко и се плъзна безшумно на югоизток, покрай Парка на свободата. Пътниците се настаняха удобно в меките кресла. От двете страни на булеварда широкостволите липи бяха се вече развили и пъпчиците им обещаваха скоро да цъфнат. Двамата другари, седнали един до друг, мълчаха и местеха погледите си по препускащата върволица хълмове, горички, къщи и липи. Тролейбусната кола изкачи хълма и пред очите на пътниците се откри полето, в дъното на което като декор се очертаваше Витоша. Неочаквано дори и за себе си Николай наруши мълчанието:

– Утре най-напред ще отидем до „Урвича” за утринна гимнастика, а после ще се отдадем на водната стихия.

* * *

Той знаеше, че това няма да се хареса на Здравко, който копнееше да се гмурка във водата, но го каза само за да, раздразни приятеля си. Между тях по стар обичай изникна спор, после смях и накрая споразумение. Тролейбусът беше минал вече детското градче, когато залезът блесна в тясната ивица от канала.

* * *

На спирката двамата другари скочиха един след друг от колата и забързаха към вилата. Заедно с дошлите преди тях те пиха чай, играха на шах, а най-хубаво беше, когато се събраха на терасата да попаят. Тази нощ нямаше луна, но небето беше натежало от едри

светли звезди и дядо Петър – пазачът на вилата, който беше желан в компанията на младежите, беше между тях както винаги усмихнат.

* * *

– Ех, приятели, чудо стана, а пък какво беше сред тия пущинаци. Все не ми се вярва, че това е истина. И суша е имало, и реката е пресъхвала, и кал до гуша. А сега гледайте колко много светлини по канала, повече от звездите по небето.

Веселието на терасата продължаваше.

Дядо Петър взе едно от пионерчетата, дошли за предстоящите утре състезания по гребане, постави го, на коляното си и му запя:

„Звездице малка, изгря ли вече?

Толкоз високо, толкоз далече.

Аз ще те взема там от небето

и ще те сложа вътре в сърцето?”

Утрин над Панчаревското езеро! От едната му страна се врязва тъмният, покрит със синкава влага склон на Лозенската планина, а от другата – слънцето вече грее в прозорците на почивните домове, вили и къщи, разположени от горната страна на шосето върху полегатия склон на Плана планина. През свежата зеленина червеняят покривите на къщите. Струва ти се, че това са последните мигове от тишината, приспала всички след веселата вечер. По огледалната повърхност на спокойната вода се промъкват тънки струици пара. Простряло се на дължина около два километра в най-тясната част между Лозенската планина и Плана планина, изкуственото езеро прилича на огромно огледало, в което двете не много високи планини оглеждат склоновете си.

* * *

Вилата се събуди и зашумя от гласове. Следобед щеше да има състезание по гребане за юноши и екипът на една от лодките се разшета още от тъмно. Николай наистина искаше да отиде рано до „Урвича” – на километър от езерото, да се разходи из развалините на крепостта от второто българско царство, да възпроизведе по своему последния бой на Шишман с турците. Затова той остави приятеля си още сънен.

* * *

Когато се връщаше, видя, че водите на езерото вече се къдреха от бързоходни глисери, лодки, платноходки. В Яхтклуба цареше оживление. Здравко вече гребеше на една двойна русалка, която се плъзгаше леко като лебед. Слънцето беше ниско, като че ли в самата вода. Николай се затича към Яхтклуба, грабна една лодка и се устреми да настигне приятеля си. Между тях започна битка – плискаха се с вода, гонеха се и всеки се стремеше да надхитри противника си. Времето до обед мина незабелязано.

* * *

На долния североизточен бряг на езерото, близо до бента, където склонът на Лозенската планина бе по-полегат и достъпен, се простираше слънчевият плаж. Отдалече не се различаваха очертанията на кулата за скачане върху зеления фон на гората и светлата ивица на пясъка. Но колкото повече се приближаваха лодките, толкова по-големи и ясни ставаха човешките фигури. От време на време от кулата се мяташе някой силует – подскачаше и се устремяваше надолу. Чуваше се музика от радиовъзела. Когато носовите на лодките се удариха в кея, пред очите на Николай и Здравко блесна ослепително бялата, ниска ограда на кабинките с

тераса, заобиколена с цветя. В ресторанта вече сервираха. Той пръв привлече двамата изгладнели другари.

Следобед, когато ветрецът разнесе тежката мараня, паднала от горещия летен ден, Николай и Здравко се настаниха върху една малка полянка по склона на планината. Тя беше заобиколена с ниски храсти и на горния ѝ край имаше само едно голямо дърво. Оттука погледнаха към канала и езерото, където се провеждаха състезанията.

* * *

По езерото в стройна редица тръгват лодки, понасят се напред и всяка се стреми да бъде първа. Водата – спокойна и тъмна в езерото, се излива през преградната стена, светла, искряща, неуморна и леко се понася по канала, деветметровата ширина на който отдалече съвсем не може да се определи.

* * *

Каналът се устремява на северозапад, плавно извива на запад и югоизток, после пак на запад. Вие се като тънка синя нишка, която в далечината надебелява, образувайки езера при селата Горубляне и Дървеница, пресича пътищата за Симеоново, Бистрица и Драгалевци и се губи в светлия простор.

Животворна вода към София! Тя блести в пълноводния канал, по който се гонят бели параходчета. Тя дава вода за новите езера, фонтани, каскади в София и отразява късчета небе и слънце.

* * *

Привечер Николай и Здравко забързаха към пристанището, което се намира под самия бент на езерото. Те бяха задълбочени в разговора си и не обърнаха внимание на строените една до друга от

северната страна на пътя спортни площадки, където младежи играеха баскетбол, волейбол и тенис. Пред очите им неочаквано се показва подпорната стена на кея, обрасла в бръшлян. Слязоха по каменната стълба и се смесиха с веселата труппа, която чакаше параходчето.

* * *

По канала непрекъснато се движеха със средна скорост 12 км в час четири параходчета. Те се разминаваха на спирките, оставяха пътници, вземаха други и пак продължаваха пътя си. Николай и Здравко непременно искаха да се качат на параходчето „Бойко”, защото там капитан беше техният приятел от флотата Лазар и щеше да бъде весело да пътуват заедно.

* * *

Когато в далечината се показва параходчето, всред чакащите пътници настана оживление. То се приближи до кея, завъртя се бавно и застана така, че пътниците най-лесно да преминат на палубата му, висока около 2 м над водата. Приятно чувство изпитваше всеки, който пътува на това параходче. Чисто, бяло, 20 м дълго и 4 м широко, то приличаше на огромен лебед.

* * *

Николай и Здравко се настаниха на самия нос, близо до капитанското мостче и приказваха оживено с Лазар за случките през деня. Параходчето на всяка спирка се пълнеше с хора, които се смееха, приказваха и пееха. То можеше да събере 200 души.

Пътниците почти не чувствуваха как параходчето се поклащаше леко и оставяше зад себе си бяла пенеста диря. Моторът заглушаваше веселия глъч. Тримата приятели запяха любимата си

моряшка песен. Когато минаваха спирката край село Дървеница, вече беше тъмно и селата Драгалевци и Симеоново светеха в подножието на Витоша като съзвездия. Скоро ще бъдат на пристанището в Павлово и като завършък на хубавата неделна почивка ще се отбият в големия ресторант. Там свири музика и светят разноцветни прожектори. С тия мисли в главата Николай пригласяше на песента. Скоро блесна и светлинката на фара от Павловското пристанище, Тя мигаше приветливо и събираше погледите на всички. Параходчето вече беше съвсем близо. Николай не можеше да откъсне погледа си от фара. Светлината му най-напред беше силна, почти бяло-жълта И радостна, после започна да отслабва, стана тъмножълта, разля се като че ли в мрака и се събра пак на стъклото на прозореца в скулптурното ателие.

Потъмняло небе

Научно-фантастичен разказ

Димитър Янакиев

(Продължение от бр. 7)

Очакваното засушаване настъпи. Времето ставаше все по-топло. От юг завя сух топъл вятър. Земята се попука като препечен царевичен хляб. Полъхна задух и горещина. Хората бързаха да се скрият на сянка и да наплискат очи с вода, за да се разхладят от жегата.

Равнината замря. Тревата полека започна да пожълтява. Само около напоителните канали като големи тъмни петна остана зелената растителност.

– Лошо... Ще изгори реколтата.

– То добре, че веднъж поляхме царицата.

– Да могат да пуснат още вода, а? Как мислиш, дали ще пуснат?

Като не чу отговор, дядо Бончо погали с ръка зеления царевичен стрък и продължи:

– Гледай как е избуяла. Докато върже, повече от човешки бой щеше да стане.

Председателят на стопанството огледа нивата. Най-хубавата нива им беше тя. Повече от две хиляди декара. Как я гледаха само, какви добиви чакаха, а то какво излезе.

– Лошо стана – каза той и махна с ръка. – Само дано завали...

– Че защо не кажеш в града, а! Защо не кажеш на ония там, от язовира, да пуснат малко вода. Един път да я напоим още – стига й!

– От язовира вече казаха.

– Какво казаха?

– Казаха, че няма да пуснат.

– Защо да не пуснат. Нали и ние сме от тази държава! – ядоса се дядо Бончо.

– Защото не сме включени в напоителния район. Градините на цялото Елинско и цялото Дяковско землище чакат на неговата вода. Пък нали и вече ни пуцаха един път. „Ако има, ще пуснем още“ – така казаха.

Председателят погледна отново нивата, наведе се и разрови с ръка земята. От черната пръст лъхаше топлина. Той се изправи и опитните му очи обшариха листата. Върховете на царевицата бяха започнали да пожълтяват. Тя не беше така свежа както по-рано. Засушаването започваше да се отразява.

– Какви добиви можем да имаме. Израсна царевица – да й се ненагледаш. Ако завали, знаеш ли какви мамули ще върже – рече старецът и погледна бистрото небе. – Няма скоро да вали – продължи дядо Бончо. – Познавам го. Поне месец ще държи така.

– Ако до седмица-две не вали, царевицата няма да стане – каза председателят, като вървеше между редовете, спираше и оглеждаше растенията с очите на добър и опитен стопанин.

– Слушай, Дане – спря неочаквано дядо Бончо. – Я иди пак в града. Иди и ги докарай тук, да дойдат, да видят. Грехота е, ако не пуснат вода. Сега всяка капка на зърно ще стане. Гледай какво

нещо е! Бива ли да се остави да изгори? Пък ако не искат да чуят, чак в София ще пишем. Тъй ги уплаши.

Данчо откъсна крайчеца на един лист и го разтри в дланите си.

– Нищо няма да стане.

Старецът се ядоса:

– Аз пък ти казвам, че ще стане. Не бива да се остави нивата така. Торихме я, окопахме я и сега да изсъхне. Аз ти казвам, в София ще пиша, ако не пуснат водата.

И понеже видя, че Данчо се усмихва на неговите ядове, дядо Бончо добави:

– Мислиш няма да го направя, а?

* * *

Мечтата на Демирев ставаше действителност. Той получи пълномощия, за каквито дори не смееше по-рано и да мисли. В един от най-големите заводи на страната се изработваха специалните ултразвукови прожектори, с които щяха да облъчват дъждовните облаци. Химическите заводи „Г. Димитров“ започнаха производството на течността ДЕ-1. Тя всъщност представляваше най-важното откритие на младия учен. Микроскопичните капки от тази течност, които щяха да се впръскват в облака, имаха способността да привличат около себе облачните капки и да създават условия за заваляване. Този сложен процес трябваше да се засили чрез облъчването на облака със силни ултразвукови импулси. Трептенето увеличаваше бързо едрината и броя на капките. Започваше да вали.

Два самолета бяха приспособени за пулверизаторното изхвърляне на течността. От двете страни на техните тела се

монтираха стоманени бутилки с въгледвуокис. Чрез него щеше да се разпръсква течността ДЕ-1.

От летището и заводите търсеха непрекъснато Демирев. Той трябваше да дава указание за всичко. Заедно с още двама метеоролози младият учен ръководеше цялата подготовка.

Една вечер, когато уморен се прибра в къщи, Демирев намери върху бюрото си бележка: „Обадете се веднага на министъра на земеделието – пишеше в нея. – Търсих ви навсякъде, но не можах да ви намеря.”

Върху бележката стоеше подписът на секретаря на министъра.

Демирев неволно се усмихна. Той познаваше този млад, пълен с енергия човек. Как ли се беше ядосал, че не е можал да го намери. Той взе телефона и избра номера, който секретарят бе написал на бележката.

– Вие ли сте, другарю Демирев? Чаках да ми се обадите – каза министърът. – Искях да ви питам не можем ли да проведем нашия опит не на 24-ти, както беше уговорено, а да кажем, малко по-рано – към 17-ти.

Демирев беше изненадан. Защо опитът трябваше да се проведе по-рано? Какво налагаше съкращаването на и без това късите срокове?

Той чувствуваше, че е неудобно да пита веднага и уклончиво отговори:

– Зависи кога заводите ще изпълнят нашите поръчки.

Министърът го прекъсна:

– Говорих с директорите. Обещаха, че на 16-ти всичко ще бъде готово.

– Тогава нямам нищо против.

– Вярвах, че ще бъде така.

– Кое налага това избързване? – не можа да се сдържи Демирев.

– До вчера ние говорехме опитът да се проведе на 24-ти или по-късно.

– Ще ви обясня – каза след кратка пауза министърът. – В Министерския съвет е получено писмо от едно кооперативно стопанство. Другарите се оплакват за нивите. Искали да постигнат рекорден добив на царевица от голяма площ, а напоследък, както знаете, се засуши. С това писмо те молят да наредим от близкия язовир да им пуснат вода. Техните площи граничат с напоителните площи на язовира. Те сами са направили канали. Ние проверихме случая. Язовирът им е давал вода тогава, когато е имал излишък. Но сега водата е нужна за други поливни площи и от язовира справедливо са им отказали. Другарите от Министерския съвет обаче настояха да се помогне на стопанството и предложиха вашият опит да се извърши там, и то колкото може по-бързо...

Демирев затвори телефона с разтуптяно сърце. Съобщението го развълнува силно. Оставаше още малко. Още няколко дни и неговият научен труд щеше да бъде проверен с един голям практически опит.

Тази нощ той дълго не можа да заспи.

* * *

Колкото по-малко дни оставаха, толкова повече Демирев се вълнуваше.

– Е, младежо, стига нерви. Ще умреш, преди да видиш дъжда – укоряваше го професор Коев.

Тайно професорът също се вълнуваше. Свойствата на течността ДЕ-1 не бяха изпитани напълно. По своето действие тя приличаше много на течния въгледвуокис. Дали нямаше да се проявят някакви „капризи“? Никой не можеше да отговори положително. Малките предварителни опити не даваха достатъчно данни. Трябваше да се предизвика не „опитен“ дъжд, а дъжд, който да напои стотици декари земя. Дали от облака нямаше да завали за 5-6 минути и после да спре? На това въпреки теоретичните данни той не можеше да отговори със сигурност. Това трябваше да покаже самият опит.

На 16-ти вечерта в кабинета на министъра на земеделието беше свикано извънредно заседание. Директорите на заводите бяха удържали своето обещание. Четирите ултразвукови прожектори бяха готови. На летището двата определени за опита самолети стояха заредени с необходимото количество ДЕ-1.

Членове на комисията, които щяха да се изкажат по резултатите от опита, бяха академик Тончев, проф. Коев, професор Димитров и старши научният сътрудник на Академията на науките Георгиев. Сега те седяха в меките кресла сред задимения от цигарен дим кабинет и уговаряха различни подробности от предстоящото изпитание. Но министърът на земеделието не беше свикал заседанието, за да уточнява подробности. Имаше един важен въпрос, който той смяташе да постави пред научните работници и който те трябваше да обсъдят и решат.

– Утре вие заминавате, другари – каза министърът, като загаси цигарата си, – няма да говоря за значението на опита за нашата държава. Въпросът е другаде. Въпросът е дали именно с този опит ние ще успеем. Ние сме на прав път. В това няма съмнение. Затова

правителството така щедро и безрезервно подкрепи другаря Демирев. Но ние все още не сме напълно сигурни дали именно опитът, който ще проведем тези дни, ще ни донесе успеха, до който трябва да стигнем. Ето защо вестта за предстоящия опит да не става достояние на пресата.

– Какво ще кажете вие, другарю Демирев? – попита след кратка пауза той младия научен работник.

– Аз съм съгласен. Няма защо предварително да шумим. Сполучливият опит сам ще разкаже за себе си.

Министърът на земеделието стана.

– Нашето съвещание завърши – каза той. – Пожелавам ви успешно провеждане на опита.

Той изпрати научните работници до вратата на министерството и накрая, като се разделяше, добави:

– Много ми се искаше да дойда и аз, но от Министерския съвет ме спряха. Има две заседания, на които трябва да присъствувам. Дано само облаците не ви карат да ги чакате дълго.

– Ще ги чакаме да дойдат, но няма да ги пуснем да си идат – засмя се Демирев.

* * *

На другия ден, в 2 часа следобед, колона от един „ЗИМ“ и четири „Газки“ тръгнаха на път. В „ЗИМ“-а пътуваха членовете на комисията. Всяка газка влачеше по един покрит с брезентов калъф ултразвуков прожектор. Прожекторите бяха поставени върху рамка с две колела. Конструкцията беше пригодена за по-леко придвижване измежду селските пътища.

Два часа, след като колоната напусна София, от бетонната писта на летище „Враждебна“ се откъснаха два самолета и скоро изчезнаха в синевата на небето. На мястото на щурмана в кабината на първия самолет седеше Демирев. Привързан с каишите за седалката, младият учен не се чувствуваше съвсем удобно. Бръмченето на витлото замайваше главата му, а леките хлътвания на самолета във въздушните ями го караха несъзнателно да стиска дръжките на седалката.

– Как сте? – попита го по говорната тръба пилотът. – Не прилича съвсем на пътническите самолети, нали?

– Не прилича – съгласи се Демирев.

– Ще свикнете.

Шумът заглушаваше думите и те трябваше да викат, за да се разберат.

– На каква височина сме сега?

– 1100 метра – отговори пилотът, – приближаваме Стара планина. Докато я преминем, ще се изкачим на по-високо.

Демирев с любопитство гледаше надолу. Като изобразени върху релефна карта се виждаха кафяви вериги от хълмове, преплетени със зелени котловини, прорязани от рекички, с разпръснати селца и градове. Шосетата изглеждаха като бели ленти, които свързваха отделните населени места.

– Дали ще видим нашите? – попита Демирев и посочи надолу.

– Сигурно. Наблюдавайте главното шосе. Тяхната колона е такава, че е невъзможно да не я видим.

Наистина не след дълго върху централното шосе те забелязаха петте коли. Пилотът сниши самолета и като направи един кръг за

поздрав, отново пое по начертания маршрут. След около един час самолетите кацнаха на поляната на края на селото.

Демирев бързо откопча каишите и дръпна капака на кабината, за да излезе. Вълнение стискаше гърлото му. Ето че най-после пристигнаха тук, сред тези хора, за които той беше работил. Той дойде, но какво да им каже сега?

Погледът му обгърна полето. Засухата беше започвала да се отразява. Зеленият цвят на нивите се преливаше в някакъв жълтеникав оттенък. Като бръчки върху старческо лице се преплитаха по земята дълбоки пукнатини.

„Ще се преобрази полето след един напоителен дъжд“ – помисли Демирев и погледна нагоре. Небето беше чисто. Някъде, съвсем в далечината, се виждаха малки перести облачета. Но те бяха далече и от тях не можеше да вали.

– Дано не чакаме дълго – каза той на пилота.

– Нищо не се знае. Може и да чакаме.

Около самолетите бързо се насъбраха хора. След малко, разгърден и запотен от бързане, пристигна председателят на стопанството бай Данчо.

– Здравейте, другари, добре дошли – здрависа се той.

– Идваме да ви помогнем – каза Демирев, – ще напрашим нивите срещу засухата.

Бай Данчо, който за първи път чуваше такова нещо, ококори очи:

– Как така? С какво?

– С един прах. Така растенията по-леко ще понесат сушата.

Деца около самолетите се боричкаха и се надпреварваха да ги пипат. Срецнали строгия поглед на председателя, те бягаха встрани

и пак гледаха да го издебнат, за да се промъкнат и допрат до чудните птици.

– Ще пуснат ли вода? А, другари – питаше дядо Бончо, като се промъкваше сред навалицата. Демирев усмихнато се ръкува със запъхтелия старец.

– Ще пуснат, дядо, ще пуснат, само че малко по-късно.

– Как така по-късно? То ако е за нас, ние да чакаме, ама царевичката не чака, ще изгори.

– Та нали затова сме дошли – рече да го успокои Демирев, – ще поръсим нивата с един прашец за сила и няма да изгори, ще изтрае.

– Е, щом е така, добре дошли!...

Привечер в селото пристигна колоната. До вечерта колите с ултразвуковите прожектори бяха разположени в полето така, че заграждаха един квадрат със страни близо два километра.

Два дни времето беше ясно. Но ето че на третия ден привечер се появиха разкъсани кълбести облаци. Учените се развълнуваха. Часът на изпитанието приближаваше. Опитът трябваше да ръководи Демирев. Той заповяда на пилотите да бъдат готови за излитане всеки миг. Селяните също с надежда вдигаха очи към небето. Само дядо Бончо недоверчиво клатеше глава:

– Хич недейте ги гледа. Няма дъжд в тези облаци. Ще минат и ще отминат...

Всичко беше готово за предстоящия опит. Пилотите, едри селски момчета, слушаха внимателно последните наставления на Демирев. Те знаеха какво носят техните самолети и мисълта, че участвуват в едно голямо дело, ги караше да се вълнуват и потръпват.

Цялото село излезе да гледа как самолетите ще ръсят нивите с прах срещу засухата. Събрани на купчини около самолетите, селяните оживено говореха:

- Дано излезе нещо от тази работа.
- А бе, по-скоро да пуснат вода от язовира. Там е спасението.
- Ще пуснат. Председателят каза, че обещали.
- Ще видим.

Демирев се качи на самолета и кимва с глава на пилота. Селяните притихнаха и се отдръпнаха. Моторът зарева. Самолетът се засили по поляната и плавно се откъсна от земята. След него излетя вторият. Демирев погледна надолу. Събрани накуп, селяните следяха техния полет. Младият учен чувствуваше погледите им. Ей там отстрани, подпрян на тояжката, дядо Бончо махаше с калпак. Той също беше дошъл да види как ще напрашат нивите срещу засухата. Долу напуканата почва лъхаше жар. Пожълтели и дребни бяха царевичите. А как щеше да ги раззелени един дъжд. Демирев чувствуваше, че го обзема небивала радост. Трябваше да вали. Земята искаше това!

– Височина 800 метра. Влизаме в облака – каза пилотът и се усмихна. – Да започвам ли?

Демирев включи своя радиопредавател.

– Започваме изпускането на ДЕ-1 – съобщи той на водачите на ултразвуковите прожектори. – След като излезем от облака, веднага започвате облъчването! Пущай! – изкомандува той на своя пилот.

Зад самолета избухна струя от течността. Като мъгла тя бързо разрастваше и се разнасяше в облака. Изведнъж стана студено. По стъклото на самолетната кабина полепнаха капчици вода. Младият

учен гледаше през стъклото със замряло сърце. Мъглата на облака ставаше все по-гъста. Те продължаваха да летят и да пръскат чудната течност.

А долу селяните се спобутваха в недоумение, като гледаха как облакът, в който влязоха двата самолета, растеше и небето потъмняваше. „Много прах хвърлиха самолетите“ – искаше да каже дядо Бончо, а не смееше, защото облакът не слизаше към земята, а ставаше все по-голям и по-голям. Тъмни мъгли се виеха горе. Самолетите изведнъж излязоха от тях и бързо започнаха да се снишават.

– Включвай прожекторите! – изкомандува Демирев.

Горе мъглите ставаха все по-тъмни, Изведнъж лъхна студен вятър и по прашната зажадняла земя удариха първите капки дъжд.

– Дъжд! Вали-и-и!! Вали!!

Тоя радостен вик се откъсна от устата на всички. Истина ли е това? Да вярват ли? Ето че вали дъжд! Дълго чаканият дъжд. Той се изливаше от небето, мокреше листата и хората и попиваше в чернозема. Дядо Бончо беше прострял ръка напред и с просълзени очи гледаше капките, които удряха в шепата чу.

Валеше дъжд! Дълго чаканият дъжд!

Невидими очи

Научно-фантастичен разказ

инж. М. Маринов

В мъглива октомврийска нощ бившият майор от царската армия, а сега агент Х-3, отговорен сътрудник на чуждестранно разузнаване, премина границата. Метеорологичната служба не сгреша: валеше дъжд, а дъждовните капки измиваха следите на агента.

Задачата на агента беше да свърже разпокъсаните нишки на разузнаването, да организира шпионаж и диверсии, като използва нови шифри, експлозивни и отровни вещества.

Той мина 6 км на север от границата. Тук свършваше едва забележимата пътечка, минаваща през блато, известно като непроходимо. Оставаха още 2 км до шосето, където го чакаше кола с пропуск за граничната зона.

Агентът още веднъж провери посоката по светещата стрелка на компаса и ускори крачките си. Непрогледна тъмнина и мъгла скриваха околните предмети. Той виждаше едва на две крачки пред себе си и това го успокояваше. Чувствуваше се невидим и неуловим...

* * *

Капитан Стефанов и тази нощ седеше до дежурния телефонист на граничната застава. Постовете току-що се бяха сменили.

В 23 часа и 17 минути звънецът прекъсна тишината. Телефонистът бързо превключи щепселите на номератора и подаде слушалката на Стефанов.

– Говорете с топлоуловителя Т-3.

– Другарю капитан, старшина Чернев сигнализира с „прожекторчето“ си за преминал границата човек. „Прожекторчето“ на Чернев се движи през блатото по посоката на Сухото дере.

– Добре – отговори Стефанов, – продължавайте да следите движението на Чернев и съобщете, ако посоката се промени.

– Свържете ме с „прожекторите“ – каза Стефанов на телефониста.

Ефрейтор Пеев и сержант Костадинов се обадиха.

– Пратете ваши хора с шлемове към квадрата К-72 – заповяда Стефанов, – за всички промени ще ви съобщавам, а вие ще сигнализирате на другите по установения ред.

След това капитан Стефанов се свърза с топлоуловителите Т-1 и Т-2 и им заповяда да контролират пътищата.

В тъмнината започни едно незабележимо движение. Невидими сигнали кръстосваха мрака. Пръстенът около нарушителя на границата ставаше все по-тесен.

С всеки изминат метър агентът ставаше по-спокоен. Тук вече свършваше зоната на постовете и можеше да се върви по-бързо.

Изведнъж особен шум се чу отстрани. Някаква топла вълна полъхна агента. Той се обърна, но в същия момент две силни ръце стиснаха неговите рамене като железен обръч. Той видя как от тъмнината израснаха хора със странни маски на главите. Опитва се да дръпне ръце към запечатаните в специални бомби секретни материали, но раменете му изхрускаха под силните ръце на старшина Чернев. Следващия миг той беше внимателно „опакован“ за доставка в заставата.

* * *

През прозорците на оптическата лаборатория на военно-научно изследователския институт проникваше слабата светлина на сивото октомврийско утро. Старшият научен сътрудник инженер полковник Димов с поялник в ръка правеше последните скачвания в сложна схема, монтирана върху един от лабораторните щандове. Той обичаше тези минути, когато преплетените лиши на чертежа се превръщаха в гъвкави медни проводници с разноцветна изолация, а съединенията им блестяха със светли капки калай. Сътрудниците на полковника станаха от местата си и го обкръжиха, за да видят първите резултати от новия експеримент. Техникът внимателно и бързо подаваше на началника нужните детайли.

Телефонът върху бюрото на полковника извънтя. Един от офицерите вдигна слушалката.

– Ало!... Да, сега ще се обади... Другарю полковник, търсят ви от Щаба на граничните войски.

Полковник Димов остави инструментите и побърза към телефона.

– Здраве желая, другарю полковник! – чу се гласът на подполковник Илиев. – Мога да ви зарадвам. Вашите апарати се оказаха пригодни към полеви условия. Шлемовете и прожекторите помогнаха да хванем важен агент. С топлоуловителя открийме превозно средство, което се отклони от посочения в пропуска маршрут, за да прибере агента. Можете да дойдете при нас и да се запознаете с подробностите по залавянето. Апаратите работят много добре. Ние сме на мнение и това ще докладваме на

Министерството, че може вече да се пристъпи към серийно производство...

Като свърши разговора, полковникът се върна към щанда и скоро сигналните лампи светнаха с различни светлини, а зеленикавите екрани на осцилографите се прорязаха от ярки бягащи линии...

* * *

Полковник Димов още като студент в Софийския университет се увличаше от физика. Нелегалната работа в РМС му наложи да прекъсне следването, от 43-та година той се сражаваше в редовете на партизански отряд. В отряда продължаваше да мисли върху различни научни проблеми, особено го интересуваше оптиката. Затова партизаните го бяха кръстили „професора”.

На 9 септември Димов донесе в своята студентска квартира не само миризмата на барутния дим, но и една тетрадка със сложни изчисления. Но войната с хитлеризма не беше свършила и майор Димов, политически помощник-командир на полк, замина за фронта.

Тежките боеве на юг от езерото Балатон бяха в разгара си. Димов беше извикан в щаба на съседната съветска дивизия за съгласуване действията на частите. Когато военният съвет приключи, той чу как съветският полковник командирът на дивизията, се обърна към един от присъстващите офицери с пагони на подполковник от инженерните войски:

– Другарю доцент, сега можем да отидем при разузнавачите. Ще им обясните как да ползват вашите оптически апарати.

– Извинявайте, другарю подполковник – обърна се Димов към този, когото нарекоха доцент, – вие с оптика ли се занимавате?

– Да. Ние с полковника се познаваме от Москва. Той беше мой студент и по стар навик така се обръща понякога към мене...

В очите на Димов светна такава радост, че подполковникът го изгледа с любопитство и попита:

– Ние да не сме колеги с вас?

– Донякъде – отговори Димов, – аз следвах във Физико-математическия факултет в София и мислех да специализирам в областта на оптиката, но засега, разбира се, отложих временно тези планове...

Между тях се завърза по военному кратък, но оживен разговор, като между хора, които са се затъжили за любимата си работа. Накрая Димов пожела да се видят още веднъж. Подполковникът или доцент Николай Иванович Поздняков с радост се съгласи, увлечен от научните идеи, които изказа Димов. Той поиска да види тетрадката с изчисленията, която Димов беше донесъл и на фронта.

Тази втора среща определи за няколко години напред научните интереси на Димов и допринесе за осъществяване на една мечта...

– Това всичко е добре и интересно разработено – каза Поздняков, като прегледа тетрадката, – но колкото и да подобряваме свойствата на обикновените прожектори, те запазват един голям недостатък, който притежават дори и малките ръчни фенерчета – сами се издават на врага, откриват разположението на нашите позиции.

– Да, но този недостатък имат почти всички средства за откриване на противника – възрази Димов, – ето и радиолокаторите могат да се „засичат” от врага. Звукоуловителите не се издават на врага, но приложението им е доста ограничено.

– Вие не ме разбрахте напълно – отговори Поздняков, – разбира се, техниката навсякъде се развива с такива темпове, че срещу всяко средство бързо се откриват противосредства. Обаче прожекторите са по-лоши в това отношение, защото те се издават дори на невъоръженото око на противника. Наистина проблемът за виждане с „невидими очи” доскоро оставаше неразрешен...

– Казахте „оставаше”, значи вече е разрешен?... – нетърпеливо прекъсна Димов.

– Не напълно, но ние сме на правилен път – каза Поздняков, – наистина можем да наречем нашите апарати „невидими очи”. Мога да ви кажа, че ме изпратиха от Института, в който работех преди войната, да изпитам няколко комплекта апарати за нощно виждане и за далечно откриване на танкови колони, самолети и други машини. Това са още първи модели, доста несъвършени, но самата идея обещава големи постижения в бъдеще.

И подполковник Поздняков разправи в общи черти на Димов за виждане с помощта на невидимите топлинни лъчи, инфрачервените лъчи, които имат дължина на вълната по-голяма от тази на видимите червени лъчи. Димов слушаше с увлечение.

При сбогуване с Поздняков те се уговориха да си пишат след войната. Поздняков даде на Димов адреса на института в Москва.

Много години минаха оттогава. Майор Димов стана пак студент Димов, а след това пак майор. Той непрекъснато работеше над проблема за виждане в тъмнина с помощта на инфрачервените лъчи и защити научна дисертация на тази тема във военно-инженерната академия. През време на своите опити Димов и неговите помощници се убедиха в ценните свойства на тези лъчи.

Лъчите с дължина на вълната малко по-голяма от тази на видимите червени лъчи притежават почти всички свойства на лъчите от видимия спектър: те се отразяват и пречупват по същите закони. А това значи, че за тях може да се използват същите лещи, призми и отражатели. Освен това топлинните лъчи с по-голяма дължина на вълната се доближават вече по свойствата си до ултракъсите радиовълни и като тях се разпространяват на голямо разстояние през пушеци и мъгли. Това дава голямо предимство на инфрачервените лъчи е сравнение с видимите светлини.

След време Димов написа на Николай Иванович Поздняков писмо, в което съобщаваше, че първите модели, изготвени под негово ръководство, показват добри резултати. Съветският учен отговори с радостно писмо. И той вече имал значителни постижения в тази област. Макар че двамата физици бяха използвали различни принципи за създаване на такива апарати, те често чрез писма си помагаша с ценни съвети и бяха в течение на работите един на друг.

Димов продължаваше да работи упорито. Много варианти на инфрачервени бинокли, прожектори и топлоуловители бяха направени и изпитани.

И ето преди месец един от най-способните му сътрудници, капитан Стефанов, замина за границата, за да ръководи изпитвания в полеви условия.

* * *

Стефанов пристигна вечерта.

На другата сутрин той с началника на заставата, лейтенант Иванов, проучи района. След това бяха извикани определените за тази операция граничари.

Капитан Стефанов разтвори куфарите, които стояха до стената, и извади от тях някакви особени металически раници с прикрепени към тях шлемове.

– Елате насам, другари – подкани Стефанов.

Граничарите обкръжиха капитана и с интерес почнаха да разглеждат апаратите.

– Това са шлемове с бинокли и прожекторчета за инфрачервени лъчи – започна Стефанов, – чували ли сте за такива лъчи?

– Да, разбира се. Топлинните лъчи – обадиха се някои.

– Добре. Тогава ще ви запозная направо с устройството на апаратите. Ако нещо не ви е ясно, ще питате веднага. Това са уредите, с които можете да виждате в тъмнина, като сами оставате невидими. Както виждате, шлемът е снабден с прожекторче. Вътре той има отражател, във фокуса на който е поставена малка волфрамова лампичка. Това тъмночервено стъкло е филтър, който пропуска навън само невидимите топлинни лъчи, а светлинните задържа. Лъчите се разпространяват по права посока, както от обикновените фенерчета, и се отразяват от срещнатите предмети. Отразените лъчи наблюдаваме през биноклите.

– Но нали лъчите са невидими. Как ще ги наблюдаваме? – попита един от граничарите.

– Не бързайте, точно това сега ще обясня – отговори Стефанов и отви обектива на един бинокъл.

– Вижте, това са обикновени лещи, но също имат филтър за инфрачервените лъчи. Когато лъчите преминат през лещите, ще се получи невидим образ върху дъното на това стъклено цилиндърче, което се вижда вътре, в тръбата на бинокъла.

– Това, което блести там?

– Да. Блести, защото отвътре дъното е покрито със специални окиси. Те играят голяма роля в работата на бинокъла – това е фотокатодът на цилиндъра. Лъчите, попаднали върху него, избиват електрони от окисите. Електроните се отправят по права посока към анода, който се намира на другото дъно на цилиндъра и е покрит с флуоресциращ състав, т.е. такъв състав, който свети под ударите на електроните. Така се получава видим образ. Този светещ анод наблюдаваме през окулярите на бинокъла, като се получава нормално изображение на наблюдаваните предмети.

– Но вие наричате „бинокли” тези тръби, значи те приближават предметите?

– Да, при този обектив приближават, но ако се свали от обектива първият ред лещи (това става лесно – с натискане на бутончето), биноклите стават за близко действие. Впрочем в това вие сега сами ще се убедите. Сложете си шлемовете и раниците.

Като направиха това, граничарите заприличаха на мотоциклетисти-състезатели, а прожекторчетата напомниха лампите на миньори.

– Включете шнура на шлема в контакта. Той се намира отпред, в дясната каишка на раницата.

– В раницата сигурно има батерия?

– Да, в тях са източниците на електрическата енергия – портативни акумулатори. Освен това там се намират преобразователи за високо напрежение, което се подава към фотокатода и анода.

– Какъв е този ключ до контакта?

– Това е прекъсвачът на биноклите и на прожекторчето. Отгоре в него има още малко бутонче, което дава възможност да се сигнализира с прожекторчетата по системата на Морзе или по друг код.

Граниচারите бързо усвоиха несложните манипулации.

– Свалете шлемовете, другари, и елате с мене – каза Стефанов.

Те излязоха на двора. Тук бяха гарирани пет джипа, пристигнали вчера заедно с капитана. Върху тях се издигаха покрити с брезент уреди, напомнящи прожектори.

Стефанов дръпна брезента на първия джип.

– Това е също прожектор за инфрачервени лъчи. Той е много мощен от прожекторчетата на шлемовете и черпи електрическата енергия от генератора или акумулатора на колата. Този прожектор ще бъде установен на завоя на просеката в гората, другия пък – Стефанов посочи съседния джип – ще закараме към широките поляни в края на гората.

– А тези три? Въобще защо са толкова много? – попита един от граниচারите, сочейки останалите джипове.

Стефанов се усмихна:

– Другите три не са прожектори, макар че по форма приличат на тях. Това са топлоуловители. Те могат да откриват на голямо разстояние източници на инфрачервените лъчи, т.е. всички понагорещени тела. А такива в бойните условия са моторите на танковете, на колите, самолети, комините на кораби. Свръзката вие ще държите именно с тях. Те ще бъдат установени върху хълмовете в квадратите К-63, К-79 и К-45. Всеки топлоуловител ще държи под контрол прожекторчетата на трима граничари, като се насочва за по

15 сек. към един от тримата. Едновременно топлоуловителите ще контролират пътищата в района. Когато един от нас забележи нарушител на границата, той ще сигнализира в продължение на една минута с бързо включване и изключване на прожекторчетата, а след това с включено прожекторче ще се движите на известно разстояние след нарушителя. От топлоуловителя по телефона ще съобщят в заставата направлението на движението на нарушителя и граничаря. Аз по телефона ще предам на големите прожектори същото съобщение. Там ще има също по един човек с шлем. Те ще се притекат на помощ към граничаря, който преследва нарушителя, и тримата ще хванат врага, без риск да го изпуснат и да се открие тайната на апаратите.

Ако нарушителят успее да мине незабелязан от постовете, той неминуемо ще бъде забелязан от хората до големите прожектори и залавянето също така ще бъде осигурено.

– Вие сте забравили да ни разправите как са устроени топлоуловителите.

– Не съм забравил, но не искам да ви изморявам с излишни обяснения. Щом искате да знаете, ще ви кажа накратко. Топлоуловителите имат също отражател, подобен на този, който е в прожектора. Но те не излъчват, а поемат лъчите. Те се събират във фокуса на отражателя и нагорещяват жичка от специална сплав. С това се изменя токът, който минава през жичката, и на екрана на топлоуловителя светещата хоризонтална линия се извива нагоре, образувайки стръмен връх. Екранът има скала. Върхът е точно центърът на скалата, когато топлоуловителят е насочен право към нагорещения предмет.

Капитан Стефанов показа на граничарите един от топлоуловителите. Техниците, които бяха пристигнали от София, даваха допълнителни обяснения на любознателните граничари.

– Много техника се струпа при нас – забеляза един от тях, – няма ли да бъде сложно взаимодействието?

– Разбира се, в повечето случаи за граничната служба в бъдеще ще бъдат достатъчни само шлемовете. А взаимодействието вие лесно ще усвоите още тази нощ. Ще проведем няколко учебни „залавяния” на нарушител.

* * *

Приемната комисия се събра в определеното време. Представители от висшия команден състав, научни работници и инженери от производството – всички с нетърпение чакаха да видят „невидимите очи” – уреда на полковник Димов.

Полковник Димов и офицерите от неговата лаборатория правеха последни приготовления. Радостно възбуждение и известна загриженост се четеше по лицата им. Димов отвори секретния шкаф, извади шлемовете и ги раздаде на членовете на комисията. След това той изключи осветлението и натисна бутона, монтиран на бюрото му. Чу се слабият шум на малки електромотори и прозорците на лабораторията се затвориха с плътни черни завеси. Сега в помещението не проникваше дори слабата светлина на есенния здрач.

– Включете прекъсвачите – каза полковник Димов.

В тъмнината се чу щракане и се разнесе доволният смях на всички членове на комисията.

– Какво виждате? – попита Димов.

– Виждам всичко като на нецветно кино или по-скоро като на телевизор – обади се генерал от граничните войски.

– И аз също – потвърди професорът, – но изображението е по-устойчиво, отколкото при телевизора и значително по-ясно.

С това се съгласиха и останалите членове на комисията.

Когато всички изпробваха шлемовете, полковник Димов вдигна завесите на прозорците. От работата на многото източници на топлинните лъчи в помещението стана задушно. Димов се доближи до един прозорец и го разтвори. Нахлу влажен въздух. Мъглата не се вдигаше през целия този ден и сега сградите на близките улици се губеха зад завесата на мъглата и здрача.

Един от инженерите започна да сваля шлема си, но Димов го помоли да почака няколко минути.

– Сега все пак не е толкова тъмно, мога да виждам и така – каза инженерът.

– С биноклите и сега ще виждате, макар и нецветно, но по-далече, отколкото с просто око – отговори Димов и насочи включения прожектор към отворения прозорец.

Всички се струпаха около прозореца и впериха погледи по посока на прожектора. Пред очите им се откриха покривите на далечните сгради и силуетът на Витоша. Мъглата не спираше невидимите лъчи, които се изливаха през пурпурното стъкло на този прожектор.

– Свалете вече шлемовете, другари, и вижте работата на топлоуловителя – каза Димов.

Той премести с помощта на своите сътрудници един топлоуловител до прозореца и го насочи надолу към улицата. Долу минаваха коли. И когато всяка от тях пресичаше направлението на

топлоуловителя, ярката линия на светещия екран трепваше нагоре. Полковник Димов насочваше уреда към другите по-далечни улици. Теплоуловителят безотказно „залавяше“ източниците на инфрачервените лъчи.

* * *

Приемната комисия одобри апаратите на полковник Димов. Щастливо засмени, Димов и офицерите от лабораторията приемаха поздравления. Те въоръжиха армията на своя народ с „невидими очи“ за виждане през тъмнина и мъгла, докато тъмнината и мъглата криеха още опасности за мирния труд.

Препарат „Зет“

Научно-фантастичен разказ

В. Соснов

В парка, по дължината на пътя, тук-таме светеха електрически фенери. Чакаха господаря. Щом „Пакардът“ зави към широката палмова алея, железните врати в нейния край безшумно се разтвориха и колата, без да намалява своята скорост, мина зад оградата.

– Ето я, Грон, вилата „Три желания“ – Дилкап слезе от автомобила и държа отворена вратата, докато неговият спътник с мъка промъкна навън своето дебело тяло. – Моля!

Вицепрезидентът на компанията „Нова стомана“ Грон Канис, пристигнал със специална мисия, се огледа наоколо. Нищо не нарушаваше тишината на лятната нощ. Ласкавият ветреца с леки въздишки поклащаше листата на палмите. От няколко прозорци на втория етаж на вилата през спуснатите жалузи се промъкваше светлина.

– Тук няма излишни хора, нали Гrego? – обърна се той към своя спътник Гrego Дилкап, господар на стоманения концерн.

Тоя отрицателно поклати глава.

– А прислугата?

– Тук няма прислуга, Грон. Само пет юнаци – бивши офицери. Те посрещнаха Арпах и сега се намират на своите постове. Засега ще се оправим и без тях.

Пристигналите се качиха на втория етаж. Нито по стълбата, нито в коридора те срещнаха никого. Никой нямаше и в стаята, в която те влезнаха.

– Къде е вашият доктор? – попита Канис.

– Чака в библиотеката.

Дилкап премести към себе си стоящата върху масата голяма статуетка, която представляваше изправена на задните си крака мечка и произнесе пред микрофона, монтиран в нейната уста:

– Оскар, поканете доктор Арпах в кабинета.

Преминаха не повече от две минути. Вратата на кабинета отново се отвори. Дилкап тръгна да срещне влезлия.

– Моля да се запознаете. Това е Грон Канис – моят приятел професор Арпах.

На лицето на Канис се мярна гримаса: той не обичаше надутите думи. Арпах почтително се поклони.

Канис безгрешно определи, че докторът – дребен, слабичък човек с безцветно лице, безцветни очи и безцветни остатъци коси върху темето – надхвърля шейсетте.

– Радостен съм да се запозная с вас, професоре. Чувал съм за вас – каза той, запалвайки цигара.

Арпах се отпусна в креслото срещу него.

– Господин Канис, аз съм твърде щастлив да ви поздравя – гласът на Арпах се оказа също така безцветен, както неговата външност.

– Смея да се надявам, че вие с цялата своя внимателност ще се отнесете към нашите нужди.

Канис леко кимна, полуутвърдително, полувъпросително.

– Моля за извинение, професоре, но сега нямам време. С удоволствие ще поговоря с вас за вашите нужди следващия път... А сега не е ли по-добре да преминем направо към работата?

– Аз винаги съм ценил деловитостта, господин Канис – с неуловима ирония, така поне се стори на Канис, произнесе Арпах. – Ще бъда съвсем кратък: заповядайте!

Той извади от джоба на палтото си тънка, сребриста епруветка и я постави върху масата.

– Какво е това?

– Откритият от мен препарат.

Лицето на Канис прие скучаещо изражение.

– Ние имаме повече, отколкото трябва, най-различни препарати – и изцеляващи, и заразяващи. Не мисля, че още един би могъл да ни потрябва.

Арпах се усмихна:

– Не бива да бързате с изводите, господин Канис. Този необикновен препарат ще ви заинтересува!

Канис въпросително повдигна вежди.

Вместо отговор Арпах се премести с креслото си към него и попита:

– Войната не е много желана нали, господин Канис?

– Това ми е известно.

– Това знаят всички, господин Канис. Но само аз, единствен аз зная как може да се преодолее нежеланието да се воюва и на белите, и на жълтите, и на черните – въобще на войниците от всички страни и нации.

– По какъв начин?

– Този препарат – аз го нарекох препарат „Зет“ – е концентрирана война. – Арпах стана и с тържествен жест показа епруветката.

„Той е луд“ – помисли Канис.

– Вие навярно ме считате за луд? – като че отгатнал неговите мисли, продължи Арпах. – Господин Канис, аз работих десет години над създаването на препарата и сега, когато резултатът надхвърли всички мои надежди, моят ум е бистър като никога.

– Професоре, ще дадете ли по-подробно обяснение? – попита Канис.

Арпах седна в креслото и взе цигара от стоящата върху масата кутия.

– Ние не можем още да говорим, защото сме слаби за това. Но ние виждаме, че има сили, които са готови да ни помогнат. Обаче само атомно оръжие не е достатъчно. Трябват войници – пехотинци, артилеристи, танкисти, които с бой ще преминат големи пространства – той дълбоко се замисли и продължи: – Сега такива хора ние нямаме. Пропагандата отрови съзнанието на хората. Никой не иска война. Вземете даже нашите войници. Те забравиха за своето призвание – да изстребват и покоряват! Те все по-често и по-често открито изказват недостойни мисли за това, че войната ще им донесе смърт, ще превърне къщата им в развалини, ще направи жените им вдовици.

– Вие сте прав, професоре – допълни Канис. – Войниците наистина забравиха за своя дълг.

– Аз ще ги заставам да си спомнят за него! – Арпах отвинти епруветката и изсипа върху дланта си няколко малки сини таблетки.

– Аз няма да спирам вашето внимание върху биологическите и химически обосновки на моите изследвания. Те са сложни и едва ли представляват за вас интерес. Важен е крайният резултат. Откритият от мене препарат по строго определен начин въздейства върху съзнанието на човека. Индивидът, който се намира под действието на препарата, бива обхванат от настойчивото желание да убива и разрушава.

– Вие го твърдите?

– Да, аз твърдя, че войникът, който е взел доза от моя препарат, ще тръгне сам в атака срещу противников полк. Ще тръгне, без да мисли за собствената си гибел, ще се хвърли на истинска, неминуема смърт и няма да се спре нито за миг.

– Дявол да го вземе! – възкликна Канис. – Би било отлично! А ако имахме такива войници – противникът ще падне на колене!

– Можете да считате, че вие ги имате, господин Канис. Тези войници ще бъдат по-храбри от легионерите на Рим, по-жестоки от воините на Атила, по-страшни от конниците на Тамерлан. Те ще бъдат неуязвими за пропагандата – може цяла година всеки ден да внушава на войника отвращение към войната, страх пред възможната смърт и прочее глупости. Но час след като той вземе доза от препарата „Зет“, всичко като мъгла ще излети от него. Покажете му врага и той ще се хвърли в бой, който може да завърши само с гибелта на една от двете страни. Такава армия няма да знае какво е отстъпление, нито предаване в плен. Тези войници също не могат да бъдат взети в плен.

В стаята настъпи мълчание.

– Но... ако те откажат да гълтат вашите таблетки?

– Няма нужда да им се дава препарата непрекъснато. Два или три часа преди да започне боят, войникът трябва да глътне една доза, за да стане въплъщение на ужаса. Той няма да може да ви откаже. Таблетките, които вие сега виждате, са образец, удобен за демонстрация. Аз мога да изготвя препарата във вид на прах или разтвор. Той може да се смеси в хляба или консервите, които ядат войниците, да се сложи в кафето или ракията, която те пият, в цигарите, които те пушат.

– Имайте предвид, че аз съм хуманен човек. Как може да се отрази препаратът на здравето на войниците, ако те се ползват от него нееднократно?

– Никак, господни Канис. Виждате ли, областта на мозъка, върху която най-вече въздействува моят препарат, има, общо взето, второстепенно значение. И малко разтърсване съвсем не й вреди. Аз вече трета година проверявам препарата върху себе си и мога да ви уверя, че моето здраве съвсем не се е влошило.

– Върху себе си? – учудено го прекъсна Канис.

– Какво чудно има тука? Истина е, че аз веднага обличам усмирителна риза, а икономката ми здраво ме завързва към леглото. Но моето съзнание продължава да работи.

„Маниак – помисли отново Канис, – но ако в неговите думи има макар частица от истина, играта си струва парите.”

– Тогава, професоре, аз бих искал да направим една малка проверка – каза той гласно.

– Готов съм винаги, ако искате, още сега. – Арпах поднесе на Канис епруветката с таблетките. – Една таблетка действува всичко половин час.

– Не, не, аз съвсем нямам намерение сам да гълтам от тази мръсотия. Кажете по-добре колко време ви трябва, за да пригответе порция от вашето изобретение за... да кажем, 200 души?

– Какво ще искате: таблетки, прах или разтвор? – осведоми се Арпах.

– Най-удобно ще бъде разтвор. В четвъртък сутринта при вас ще дойде доверен човек на Дилкап. Предайте му бутилките.

– Бутилки? – учудено попита Арпах.

– Е, това, в което ще го налеете. Повтарям ви: за двеста души!

– Това ще бъде стъкълце, голямо колкото шишенце за одеколон. Препаратът „Зет“ е удобен за превозване, господин Канис. Три капки разтвор, който няма вито вкус, нито цвят, нито миризма, в чаша кафе, вода или някаква друга течност е дозата за един човек. Тя трябва да се вземе приблизително един час преди времето, от което искаме да започне действието на препарата.

– Отлично.

– Господин Канис, надявам се, че вие няма да ми откажете една молба. Аз искам да присъствувам на този опит.

За миг Канис се замисли.

– Както искате, заповядайте. Ще бъде по-добре, ако вие сам видите неуспеха на своя препарат „Зет“ – шеговито отговори той.

Арпах се усмихна:

– Ние с вас ще станем свидетели на неговия триумф!

След минута мълчание Канис се наклони към Арпах:

– Остана неизяснен само един въпрос, професоре. При какви условия вие ще се съгласите да ми предадете рецептата?

Арпах стана.

– Господин Канис, няма ли да възразите, ако към този въпрос се върнем по-късно, след проверката. През останалата част от годините, които бог ми е определил, аз искам да работя в необходимите условия.

– Обещавам ви, че ако този препарат действа така, както говорите вие, то вие ще имате лаборатория, на която ще завижда всяка академия в света.

– Благодаря, господин Канис. Аз мисля, че ние ще се разберем.

– И още един въпрос. Вие не сте работили толкова дълго над препарата сам, без помощници. Кой са те? Доколко можем да им вярваме? Много ли знаят те? Добре ли се пазят вашите записки?

– Аз разбирам вашето безпокойство, но то е излишно. Аз имам само един помощник – мой племенник. Аз го възпитавам още от дете. Но и той нищо не знае, тъй като резултатите съм извеждал винаги сам. С огорчение трябва да отбележа, че лабораторията въобще малко го интересува. Той е поет и ако се съди по отзивите на пресата – способен. Що се отнася до моите лаборанти – те са само технически помощници.

– А вашите записки? В наше време не бива сляпо да се доверяваме на касите.

– Каси нямам, господин Канис, аз всичко държа тука – Арпах се чукна с пръсти по челото.

– Но ако вие изведнъж забравите нещо? – попита Канис „Или предадете богу дух“ – мислено продължи той.

Арпах се засмя:

– Да забравя аз? Аз, който със собствените си ръце направих хиляди експерименти? Това е невъзможно! А сега, ако ние вече сме

се уговорили по всичко, разрешете да ви пожелаея и на двамата лека нощ. Аз не съм свикнал да стоя буден тогава, когато хората трябва да спят. – И той церемонно започна да се кланя.

Когато вратата се затвори, Канис напълни чашите и чукайки се с Дилкап, произнесе:

– Потресаващо! Но аз искам сам да видя действието на препарата. Вие, струва ми се, преди няколко дни ми се оплакахте, че в един от вашите заводи отново е започнала стачка...

* * *

В четвъртък сутринта, Руто Арпах, племенникът на професора, след като изпи кафето си, се отправи към града.

– Когато вуйчо дойде, кажете му, че трябваше да ида в редакцията – каза той на икономката.

Строен, със светли коси и сини очи, с нежна руменина на бузите, той знаеше, че в него често се заглеждат случайно срещнатите момичета. Юношата влезе в модерна книжарница. С весела усмивка той каза няколко комплименти на хубавата продавачка. След няколко минути Руто излезе от книжарницата с малка лъскава книжка в ръка.

Хубавата продавачка, след като видя, че в магазина няма купувачи, влезе в канторката зад щанда и набра петцифрен телефонен номер.

– Инел? Здравей! Какво ново има? Да, дойде. Той помоли да ти кажа, че баба му продължава да взема от праховете. В петък тя иска да стане, за да изпробва силите си. Руто смята, че децата трябва да сменят пътя на разходката си за този ден, за да не се

срещнат случайно с баба му, ти знаеш колко им е сърдита тя... Да, да! Довечера ще дойда да потанцуваме. Непременно!

След един час невинното съобщение за лошото здраве на бабата беше предадено на профсъюзната организация на металургическия завод „Дилкап“ и „Дилкап-син“.

* * *

В петък двеста души от специалния отряд на заводската полиция, който се намираше под личното командване на инспектора на цялата полиция на фирмата, бяха докарани с автомобили в Крикетол и разположени в парка, по алеята, по която трябваше да мине демонстрацията на стачкуващите работници, от завода към дома на губернатора. Отрядът беше известен със своите погроми над демократическите организации и с жестоките си разправи с работниците-демонстранти. Полицейските, легнали по групи на тревата, лениво обсъждаха предстоящата работа.

Зейболо, четиридесетгодишен сержант, с атлетическо телосложение и стъклени очи, лежеше под храстите със своите приятели Крандес и Шпейлер и се сърдеше:

– Да ги вземат дяволите нашите началници, дано по-скоро дадат да хапнем.

– Да беше отишъл при лейтенанта – предложи дългият Крандес.

Зейболо отиде към павилиона, където бяха седнали инспекторът и капитанът. Той видя как от завоя на алеята към дома дойде голям лъскав автомобил, от който слязоха няколко души.

Сержантът застана на почтително разстояние, разглеждайки машината и дошлите с нея хора, които влязоха в помещението. Скоро инспекторът се показа на вратата и извика дежурния.

Четвърт час по-късно изгладнелите полицейски се строиха по отделения, за да получат закуската. На всеки от тях дадоха и по едно алуминиево канче с ракия.

Канис, Арпах и инспектор Кер седяха в стаята. Пристигналият от столицата сътрудник на Министерството на вътрешните работи Легер говореше с капитана в преддверието.

В стаята влезе Дилкап.

– Преди малко се обадиха от завода. Стачниците се построяват в колони. След половин час ще бъдат тук.

Дилкап отведе Канис настрани.

– Всичко е в ред. Никой не се досеща за това, което получиха полицаите.

Канис кимна с глава.

Двамата излязоха в парка и като повървяха малко, седнаха на скамейка, откъдето вратата добре се виждаше. Отляво, на около тридесет метра от вратата, капитанът строи своя отряд по четири, давайки на полицаите последни наставления.

Канис внимателно гледаше полицаите. Ако експериментът сполучеше... О, само да сполучеше!

Кер също гледаше отряда полицаи и от неговото внимание не избягна, че те са някак възбудени. Тук-там се чуваха доста силни възклицания.

„Никаква дисциплина“ – констатира Кер.

Крандес побутна по рамото стоящия до него Зейболо. Той се обърна.

– За какъв дявол тези типове се кокорят насреща ни?

– Искат да гледат как ти ще се разправяш със стачниците! – високо се захили Зейболо.

– Намериха гледка! – мрачно забеляза Крандес. – Що се отнася до мен, аз с удоволствие бих тропнал с палката по главата ей оня дебелак! – В неговите очи блесна злобно огънче.

– Гледай само как нахално се държат – промълви Зейболо. – Разположиха се, като че те са ни командири.

Крандес говореше високо. Около тях се насъбраха няколко души, привлечени от разговора.

– Те се разположиха като в цирк, а ние тук сме нещо като клоуни – поддържаше го тлъст полицай с големи изпъкнали очи.

Шумът на мотоциклета застави всички да се обърнат към вратата. От коша скочи полицай и се затича към инспектора. След като го изслуша, инспекторът с бързи крачки отиде към седящите.

– Господин Летер – обърна се той към тръгналия насреща му представител на Министерството на вътрешните работи. – На няколко улици от тука стачниците, дявол знае защо, са изменили своя маршрут! Аз трябва да изведа отряда и да ги пресрещнем.

– Действайте! – кратко заповяда Летер. – Ще трябва да идем на друго място – каза той на Канис.

– Лошо начало – нервно се усмихна Канис и стана. Капитанът не разбираше какво става с отряда. Вместо да се подравнят и да застанат след командата „мирно“, която той даде още отдалече, полицаите продължаваха да стоят на тъппа и мълчаливо чакаха неговото приближаване.

– Мирно-о! – притичвайки, още един път изкомандува капитанът.

– Не реви! – отговори за всички Крандес. – По-добре кажи, каква е работата? Улицата е празна, няма кого да бием.

– Зейболо, двадесет денонощия арест на това животно! – закрещя побеснелият капитан.

Зейболо направи няколко крачки напред.

– Крандес е добър полицай, господин капитан – каза той.

– Повтори заповедта! – извика капитанът.

– От войната Крандес е награден с медал, господин капитан – упорито продължаваше Зейболо – и не бива да го наказвате заради такава глупост.

Полицайте, настръхнали, мълчаха, пристъпвайки от крак на крак. Техните лица червенееха, очите им горяха с мрачен огън. Това беше открито предизвикателство. О, Зейболо винаги се държеше като юнак.

Разяреният капитан не забелязваше това. Той виждаше пред себе си само лицето на старшия полицай, пълно със злобна решителност.

– Ти си пиан, свиня! – произнесе бавно той. – Ти си пиан, както този идиот Крандес. Но кълна се в честта на мундира, че аз ще избия от главата ви спиртните паря!

Полицайте се размърдаха.

– Не ни плаши! – застрашително извика Крандес.

С трепереща ръка капитанът се хвана за кобура.

– По местата си! Пяна сволоч! Аз ще поговоря с вас после!

– Върви при господарите си, негодяй! – изрева Зейболо, без да помръдне. – Ние и без тебе знаем какво да правим.

Капитанът извади пистолета си.

– Първият, който каже още една дума, ще получи куршум в главата! Строй се! Мирно! – с висок фалцет викаше той, треперейки от безсилна ярост.

– Скрий пукалото, момченце, ще ти стане лошо! – изведнъж изкрещя Крандес, изскачайки напред.

В същото време капитанът, който не се помнеше от гняв, стреля. Куршумът премина покрай ухото на Крандес и някой зад него се строполи с продължителен рев.

Крандес се обърна: на тревата лежеше дебелият полицай.

– А-а-а, ще стреляте? – зарева Зейболо и се хвърли към капитана.

След него се спуснаха още няколко души.

Капитанът не успя да стреля още веднъж. Зейболо с всички сила замахна с палката. Капитанът се отмести и ударът попадна на дясното му рамо. Той чу ясно как изпращя ключицата и падайки, видя надвесената над него палка и изкривеното от злоба лице на Зейболо.

Това беше последното, което видя в своя живот капитанът.

Нито Канис, нито Дилкап, никой от придружаващите ги лица не видя началото на тая сцена. След думите на Летер те бавно тръгнаха към автомобила, стоящ зад павилиона.

Когато прозвуча изстрелът, всички мигновено се обърнаха.

– Какво е това? – тревожно попита Канис.

Всичко по-нататък премина като на екрана на кино. Те видяха как здравият полицейски се хвърли към капитана, как с удара на палката го свали на земята и как около десет души полицаи се хвърлиха върху капитана, ожесточено тъпчейки го с крака.

Схватката продължи няколко секунди, но това бе достатъчно, за да ги обхване животинското чувство за смъртна опасност.

Най-бързо от всички прецени обстановката Арпах.

– Това е бунт! – извика той, загубвайки своята почителност и дърпайки Канис за ръкава. – Препарат „Зет“ действа!

Страшна мисъл като електрически ток прониза Канис.

– Ставай! – дрезгаво завика той на лежащия на тревата сержант.

– Бързо машината! – и най-напред от всички се върна към павилиона.

В тази минута полицейските се обърнаха към тях.

– Охо, бягат като зайци! – насмешливо извика някой.

– Удряй! – зарева Крандес и ги подгони.

– Удряй! – завика тълпата, хуквайки след него.

Преследваните имаха около 50 метра преднина, но те не можеха да се състезават в бягането с тренираните полицаи. Зверският рев и тропотът на десетки крака се чуваха все по-близо и по-близо... Канис чувствуваше, че последните му сили го напущат, когато бягащият до него Кер изведнъж се спря и като обърна назад дясната си ръка, изпразни в тълпата своя пистолет. Неизвестно защо, Канис реши, че опасността е минала. Той се спря, обърна се и видя на пет крачки от себе си полицаите, които диво крещяха и безумно размахваха своите палки.

В събота всички големи вестници съобщиха за скоропостижната смърт при изпълнение на служебните си обязанности на Грон Канис, вицепрезидент на компанията „Нова стомана“ и инспектора на полицията на фирмата Кер. За шофьора вестниците не споменаха нищо.

Кълбеста мълния

Научно-фантастичен разказ

Г. Орм

Ханс Краузе разсеяно посегна към чека, но Добс постави върху синьото листче своята тежка ръка.

– Още една дреболия, драги Краузе. Моля дайте ми разписка.

– Разписка? – късогледите очички на Краузе бързо замигаха зад стъклата на очилата. В неговата практика това беше новост. – Извинете, мистър Добс, доколкото съм разбрал, чекът ни се дава като подарък... помощ на нашата партия от Организацията за разпространение на американската култура... за вътрешноорганизационни укрепвания пред решаващите, тъй да се каже...

– За вътрешни или външни, мистър Краузе, това нас не ни интересува. Тази разписка е гаранция за вашата активност и честно отношение към делото. Нали знаете, че за подкуп... – Добс присви леко едното си око.

Пред Краузе се озова бяло листче, където беше напечатано на съвършено чист немски език:

„С настоящото потвърждавам, че аз, Ханс Краузе, взех като подкуп сумата...”

Какъв абсурд? Само американците могат да замислят това. Ами ако неочаквано тази разписка излезе на бял свят?

Добс успокои развъпнувания политически деец:

– След изпълнение на задачата разписката ще бъде унищожена. Или тогава ще си я получите обратно, ако заради нея не можете да спите.

С трепереща ръка Краузе извади от джоба си писалка. Разписката, масата, Добс – всичко се мяркаше зад очилата в някаква страшна въртележка.

– Сега можете да вървите – промълви мистър Добс, небрежно сгъна разписката и я прибра в отворената каса, която стоеше зад гърба му. През потъмнелите стъкла на очилата на Краузе му се стори, че върху желязната полица на касата вместо неговата една разписка стои цяла пачка.

Франк П. Добс, скривайки своето нетърпение, изчака, докато гостът изчезна, и натисна копчето на вътрешния телефон. От миниатюрния високоговорител, който беше скрит в поставения върху масата бронзов модел на статуята на свободата, се чу мелодичен глас:

– Слушам, мистър Добс.

– Изпратете тук Фостер.

– Веднага, мистър Добс.

Добс изключи телефона и погледна статуетката. Той търпеше послушната бронзова девица само защото тя правеше голямо морално впечатление на посетителите.

Вратата на кабинета се отвори. Появи се майор Роберт Фостер, началник на третия отдел на Организацията за разпространение на американската култура.

– Е, проверихте ли? – запита Добс, гледайки подозрително Фостер. – Този породист мъжага пак навярно е бърборил с личния

секретар на Добс, прекрасната мис Сара Флеминг. – Същото това момиче, което винаги отговаряше из устата на статуята на свободата със „слушам” и „веднага”.

– Изглежда момчето е казало истината, мистър Добс – Фостер отвори една папка и прочете: – „Георг Лейман, по професия електроинженер, роден в 1918 г. в семейството на служащ; взел участие във войната на Източния фронт през 1941-1942 год., по-късно – сътрудник на спецотдела Н-14 при Военното министерство, безпартиен. След демобилизацията постъпил на работа в завод „4-дубл” на предприятието „Германски обединени електротехнически заводи” отначало като старши инженер, после като заместник-началник на лаборатория. Преди три дни изчезнал от квартирата си.”

– Хм... Приблизително същото казва и самият той.

– Моите хора разпитаха и Шмидт. Шмидт казва, че познавал Лейман само повърхностно, макар и да са работили в едно учреждение. Но описанието си схожда. В последно време Лейман се занимавал в лабораторията с някаква нова апаратура, за която няма данни.

– Шмидт получи от нас истински паспорт. За какъв дявол се увърта още тук?

Фостер извади от джоба си цигара, драсна клечка кибрит по бронзовия гръб на девицата, олицетворяваща свободата, и вдигна рамене:

– Там, казват, била замесена някаква жена. Но това не се отнася до нас! Нали разписките са тук в касата.

Добс изведнъж си спомни, че касата още стои отворена. Той стана, затвори стоманената вратичка и пусна ключовете в джоба си. Непредпазливо бе да държи при открит достъп толкова важни документи, каквито се намираха в това шкафче. Само разписката на Краузе струваше толкова пари. Наистина, не лични пари на Добс, но все пак американски пари, за които той отговаряше. Освен това в касата се пазеха книжа, получени от Шмидт. Добс малко се съмняваше във възторжените уверения на Шмидт, че откраднатият от него проект ще произведе преврат в цялата електропромишленост и заедно с това, разбира се, във финансовото положение на мистър Добс. Но по мнението на специалисти, на които Добс повърхностно обясни описаната в книгата техническа идея, папката си струваше заплатените пари. Що се отнася до електричеството, Добс твърдо знаеше само това, че той е най-крупният акционер на „Уестерн електрик Ко“.

– Как мислите вие, Фостер, не е ли странно, че Георг Лейман е избягал със своето изобретение скоро след Шмидт?

Роберт Фостер принципно нямаше свое мнение. Преди десет години като незначителен служащ той си изписа за два долара книгата „Как да направим кариера и да си спечелим приятели“. Дълбоко жизнените тезиси на тази книга решиха неговата по-нататъшна съдба. Действайки точно по назубрените двеста и двадесет правила, от които седемдесет и осем гласяха винаги и за всичко да имаме само мнението на своя господар, Фостер се издигна удивително бързо. Похарчените за книгата два долара плюс пощенската марка се отплатиха с баснословни проценти.

– Бягството на Шмидт не остана, разбира се, тайна. Вероятно това е подбудило и Лейман – изказа се Фостер.

– И аз така мисля – кимна Добс.

Всичко изглежда бе правилно. Ако малката сделка с Лейман сполучеше, тогава Франк П. Добс можеше да плюе на разпространяването на американската култура в Европа и да се заеме с по-спокойна и доходна работа в своя роден Детройт.

Добс натисна копчето и бронзовата девица се отзова:

– Слушам, мистър Добс.

– Изпратете тук Перкинс.

– Веднага, мистър Добс.

В кабинета се появи Джим Перкинс. Той работеше при мистър Добс като пътуващ агент по разпространение на електрически уреди, продавайки на наивните немци електрически самообръсначки, театрални електрически ветрила, електрозапалки и електрически гърбочесала. В случай на необходимост той изпълняваше ролята на личен съветник на Добс по техническите въпроси, особено ако се засягаха секретни работи, които не биваше да се разкриват на странични специалисти.

– Перкинс – произнесе Добс с властен глас и погледна нисичкия човек, който като топчица се беше дотърколил до масата на господаря, – днес имаме за вас особена работа.

– Нов електроапарат? – Перкинс още повече ококори своите рачешки очички.

– Нещо от този род. Това, което днес ще видите и чуете, трябва да остане абсолютна тайна. Ясно ли е?

– Абсолютна тайна – повтори Перкинс с шепот.

– Слушали ли сте за кълбестата мълния?

– Разбира се, мистър Добс.

– Това разпространено нещо ли е?

– Много рядко, мистър Добс. До ден днешен никой не знае как се образува. Това е мълния с много миролюбиви наклонности, мистър Добс.

– Какво! Няма ли да ми кажете още, че е червена?

– Бяла е, мистър Добс! Понякога малко розова. А миролюбива е за това, че понякога само уплашва и отлетява.

– Не дрънкайте! Аз искам да зная що за нещо е тази кълбеста мълния.

– Това още никой не знае, мистър Добс. Моята леля в тридесет и втора година видяла кълбеста мълния със собствените си очи. Това било нажежено кълбо, приблизително колкото футболна топка. То се търколило надолу в комина. Леля стояла до печката и печела банички, когато кълбото изскочило от вратата на печката и мълнията паднала на пода. После тя се търколила в бюфета, счупила две чинии, отишла зад паравана, изхвърлила на масата дюшека от кревата, потъркаляла се малко между одеялата, накрая излетяла през прозореца и разбила на трески растящия в съседния двор двестагодишен дъб.

– На трески? А повече вреди не направила?

– Леля от страх изтървала баничките в помийното ведро. Това било голяма загуба. Тогава времената били тежки, мистър Добс.

– А вие не сте ли чели тези глупости в някоя книжка, Перкинс? – попита Добс подозрително.

Джим Перкинс направи оскърбена физиономия.

– Мистър Добс, за това писаха по него време всички вестници. Парчетата от чиниите и сега се намират в нашия градски музей, тях вече колко години ги продават за спомен на посетителите. За сметка на тези парчета се храни пазачът на музея. И аз имам няколко парчета в къщи. Ако искате...

Добс махна с ръка и го посъветва:

– Продавайте ги на немците.

– Няма да вървят. Немците предпочитат повече стоки, които се ядат, мистър Добс.

– Млъкнете, Перкинс, и слушайте. Вчера дойде тук един човек от... но все едно откъде се е явил. Казваше се...

– Лейман – подсказа Фостер и загаси цигарата върху тока на обувките си.

– Вярно, Лейман. Този тип иска да ни продаде един апарат, с който може изкуствено да се създава кълбеста мълния и после да се управлява по собствено желание. Какво мислите вие за това, Перкинс?

– Великолепно! Великолепно!

– Питам за вашето мнение: дали Лейман е просто аферист, или от това може да излезе нещо?

– Трудно е да се каже, мистър Добс. Принципно, разбира се, всичко може да стане. Електричеството крие хиляди възможности.

– Страната на хилядите възможности – това е Америка, Перкинс. С една дума, вие мислите, че за работата си струва да се заемем?

– Зависи колко иска той, мистър Добс.

– Един милион марки. И то в долари.

Перкинс продължително свирна:

– Ловък момък! Един милион марки – той затвори очи. Това означаваше, че напрегнато мисли.

– Аз ви питам като електротехник, може ли кълбестата мълния да се получи изкуствено, или не?

– Не зная, мистър Добс – неуверено отговори Перкинс. – По този въпрос отсъствуват както официални научни, така и секретни данни.

– Е, какво да правим, Фостер? Налага се при демонстрацията да поканим и Кослет? Той е голям специалист.

– Тогава „Дженерал електрик” още утре ще получи подробен отчет за цялата тази работа.

– Проклетата история!

Хората, на които можеха да се доверят, разбираха от техническата страна на въпроса много малко. Истинските специалисти, които биха могли да дадат съвет, бяха купени от другите фирми. Френк Добс нямаше ни най-малкото желание, щото слуховете за новото изобретение да излязат от пределите на тези стени, преди той сам да започне преговори с представителите на военното министерство. Трябва да се оформи работата с този немец, Лесман ли, Лойман ли – как го казваха? – и да се скрие на сигурно място. А Пентагон нека плаща. Разбира се, на неговата фирма ще дадат монопола на снабдяването на американската армия с апарати, стрелящи кълбести мълнии – това ще бъде първото условие.

– Да извикаме ли Хариман, Фостер?

– Освен за нас той работи и за англичаните.

– Е, посочете ми най-после някой! Намерете човек, който разбира от мълния и умее да мълчи, щом му се плати.

– Кого ще допуснете на демонстрирането на опита? – попита Фостер внимателно.

– Аз, вие, Перкинс, Колинс, Фрай – и толкова. Само че трябва специалист. За парите, слава богу, ние сами достатъчно добре се разбираме.

– Няма да бъде лошо да извикаме и Бенкрофт, мистър Добс.

– Не, той е бърборко като Перкинс.

– Но той е надежден човек, мистър Добс. Освен това той е инженер.

Добс погледна часовника си. „Дявол да го вземе, трябва да бързаме!“

– О кей, извикайте вашия Бенкрофт. Ясна ли ви е задачата?

– Тъй вярно, мистър Добс.

Фостер излезе от кабинета. В предната стая прекрасната Сара Флеминг го погледна въпросително.

– Наред е – тихо каза Фостер.

– Бос иска сам да лапне цялото парче?

– Надява се – засмя се Фостер. – Страхувам се само, че апетитното парче ще примаме и други. Внимавай, навреме предай информацията.

В 12.30 пред вратата на дома на Организацията за разпространение на американската култура спря обикновено такси. Макс Салтсер, чистач на канализационните тръби, подапа глава от уличния люк, с любопитство гледаше как от вратата на Организацията излязоха четирима високи мъже. Двамата взеха от автомобила някакъв куфар или сандък, другите двама

придружаваха един русокос човек, който леко се затича нагоре по стълбата.

– При янките завлякоха някакъв сандък – каза той на Ерих Мюлер, безработен носач, който седеше на края на тротоара и наблюдаваше бавното движение на улиците.

– Навярно скъпо нещо, щом като сами го замъкнаха – сърдито реши Мюлер.

В това време четиримата мъже вече донесоха сандъка и въведоха Георг Лейман в кабинета на Добс. Като поставиха сандъка върху масата посред стаята, придружаващите мълчаливо излязоха. Зад своето масивно бюро се клатеше в креслото си Френк П. Добс. Роберт Фостер се намести до прозореца и невъзмутимо наблюдаваше това, което става. В голямо кресло полулежеше Джим Перкинс с изскочили от вълнение очи. До стената на стол седеше Колинс, с лице отекло след нощното пиянство. Не помогна и студеният душ, под който Фостер го измъкна от кревата.

Петер Бенкрофт стоеше близо до вратата. Херберт Фрай, в мъхав жакет, постави върху коленете си големия жълт портфейл и нервно барабанеше с крайчетата на пръстите си по облегалата на креслото.

– Добро утро, господа – каза Георг Лейман и леко се поклони.

– Добро утро – отвърна Франк П. Добс и професионално се усмихна. – Вие сте точен. Много хубаво!

Мистър Добс натисна копчето: „Не ме безпокойте за нищо“.

– Слушам, мистър Добс – отвърна статуята на свободата. Добс направи широк жест с ръка.

– Господата са заинтересовани от вашето предложение, мистър хм... Лоуман.

– Лейман – младият човек отново се поклони. – Най-напред, господа, позволете ми да съобщя, че всички книжа и чертежи, що се отнасят до моя апарат „ШМ-128”, са скрити доста добре. Ще ви бъдат предадени само след окончателното споразумение. Всеки опит да се отвори апаратът, който нося тук, ще предизвика моментална експлозия.

– Вие за какви ни мислите? – сърдито каза Добс.

– За деловити американци – вежливо се усмихна Лейман.

Добс намръщи вежди. Немецът бе дързък. Но бизнесът си беше бизнес. И ако Лейман беше предпазлив, това не бе чак толкова лошо.

– Прекрасно! Покажете ни как действа апаратът.

– Позволете ми да направя отначало малко техническо пояснение. От техническите въпроси, предполагам, господата разбират достатъчно добре.

Добс с достойнство кимна. Перкинс се усмихна, отвисоко. Фостер направи презрителна гримаса, показваща, че той счита такъв въпрос за излишен. Колинс глухо простена:

– Подлеци... замъкнаха ме на някаква си лекция.

Само Фрай запази невъзмутим вид.

– Всички вие навярно сте чували – започна Лейман, – спецотделът при хитлеровия щаб Н-19 до самия край на войната търсеше ново оръжие. Под това обикновено разбираха или атомната бомба, или реактивен снаряд. Само малцина знаеха, че се вършеха бързи приготовления за производството на още едно

мощно оръжие. Проблемът, който така бързаха да решат, се отнасяше до концентрацията на електроенергията на атомите в пространствен минимум при помощта на тяхното вътрешно-динамическо равновесие. С това се достигаше потенциално натрупване на колосални количества енергия в летателно състояние.

– Ясно! – прекъсна го Добс. – Карайте накъсо!

– В природата се наблюдават явления като все още малко изучената кълбеста мълния. Както е известно, победоносното настъпление на американската армия прекъсна нашите изследвания. Началникът на отдел Н-19, доктор Вилхелм Гуртлер, загина при бомбардировка, неговият помощник инженер Ояру Котаро изчезна безследно. Изчезнаха и всички документи.

Добс въпросително погледна Фостер. Той кимва, потвърждавайки истинността на съобщението.

– Аз работех в отдела Н-14 – продължи Лейман – и сведенията, които имахме по този въпрос, бяха повече от повърхностни. Но един щастлив случай, за който тук няма да се впускам подробно, ми даде в ръцете някои ценни данни. След войната аз продължих изследователската работа и в резултат на това се явява апаратът, който виждате. Господа, обръщам вниманието ви, че това е само малък модел. Той може да произвежда кълбести мълнии най-много до 12 м енергоединици. По този принцип нищо не пречи да се приготвят апарати десет, сто и даже хиляда пъти по-мощни.

Херберт Фрай се покашля и запитва:

– Защо, прощавайте, вие решихте да напуснете работата си във фирмата „ГОЕЗ“?

Георг Лейман се усмихна:

– По икономически съображения. Едва ли моите съотечественици ще дадат един милион марки за моя апарат.

Мистър Добс смръщи вежди. Не му се харесваше, когато германците се усмихваха самоуверено. И въобще този момък имаше твърде честни сини очи и открито лице. Много неопределен тип – с такива трудно се върши работа. Немците от рода на Краузе са по-разбрани. Като погледнеш такъв, можеш веднага да определиш колко му струва душата заедно с палтото. С тях няма какво да се пазариш. А този умее да иска.

– Искате един милион марки? Ние още не сме решили. Покажете как работи вашият апарат.

– С удоволствие! Ще направя една съвсем безобидна мълния. Да кажем, от два милиона енергоединици.

– Но ние не можем да я оставим току-тъй да лази из стаята – страхливо каза мистър Добс.

– Кълбестата мълния, която ще направя, е напълно управляема. Тя няма да избухне по-рано, отколкото аз желая.

– Ако избухне?

– Тогава, разбира се, от тия помещения едва ли ще остане нещо – равнодушно каза Лейман.

Херберт Фрай нервно потрепери и здраво стисна дръжката на жълтото кресло. Добс възкликна:

– Весела перспектива! А с какво гарантирате, че нищо няма да се случи.

– Аз сам се намирам в тази стая, мистър Добс – отговори немецът.

– Малко утешение. Но добре. Направете своята мълния и я изпратете някъде. Нека избухне, само че не тук.

– Къде ще заповядате да я изпратя?

– Фостер, какво мислите по този въпрос?

– Моето мнение, мистър Добс, е да изпратим кълбестата мълния в къщата на Джим Перкинс. При щастлив случай тя ще изпотроши там още няколко чинии, парчетата на които може после успешно да се продават.

Перкинс почервеня, Добс се разсмя.

Мощността на мълнията решиха да намалят наполовина и да изпратят извън града на хълма, където се намираха средновековни развалини.

Лейман пристъпи към апарата, извади от джоба си малък патрон, който напомняше взривен капсул, и го пхна в отвора, заобиколен с хромирана ивица.

– Започваме, господа!

Роберт Фостер премина през стаята и се спря по-близо до вратата.

– Започвайте! – изкомандува мистър Добс и се закашля от скрито възмущение.

Немецът натисна едно копче, чу се леко щракване, апаратът забуча.

– Вече започна разпадането на работното вещество на свободна електроенергия и динамическа концентрация на електроните. Мощност приблизително сто хиляди енергоединици.

Джим Перкинс изблеши очи. Още малко, и те сякаш ще изхвъркнат и ще се търкулнат по пода също като стъклени топчета за игра.

– По дяволите! – изхриптя Колинс и направи опит да стане.

– Спокойно! – кресна Добс.

– Триста хиляди енергоединици – съобщи Лейман.

Инженер Бенкрофт настръхна и започна полека да се премества по-близо до вратата.

– Къде пълзите, Бенкрофт? – промърмори Добс. – Елате по-наблизо. Вие сте длъжен да кажете своето мнение.

– Благодаря, мистър Добс, аз и оттук виждам прекрасно – прошепна Бенкрофт и не се мръдна от мястото си.

– Осемстотин хиляди енергоединици – съобщи Лейман.

– Може би стига? – с треперещ глас запита Фрай.

– Стига! – реши мистър Добс. – Махнете тази дяволска мълния от стаята.

Лейман натисна едно копче, хвана изящната ръчка и я натисна. Ръчката не се помръдна.

– Е? – запита Добс нетърпеливо.

– Сега, мистър Добс! – Лейман натисна по-силно, чу се трясък и ръчката се счупи. Джим Перкинс подскочи от стола, изправи се и отново безсилно падна обратно.

– Какво се случи? Защо не изпращате своята кълбеста мълния?

Лейман побледня. Той се мъчеше да пхне счупената ръчка обратно в отвора, но напразно.

– Ръчката за управляване се счупи, мистър Добс. Аз сега... един момент. – Лейман се опита още веднъж да пхне края на блестящото парче на неговото място.

– По-скоро! – изрева Добс. – Вие ще си играете, докато избухне.

– Не мога да изключа апарата, мистър Добс – уплашено прошепна немецът, – ръчката за управление не работи.

– И сега какво? – Добс се приповдигна зад масата, вкопчил двете си ръце в статуята на свободата.

– Кълбестата мълнии все повече се увеличава. Боже мой! Сега е вече два милиона единици...

– Два милиона единици! – изкрещя Добс.

– Най-после... В края на краищата тя ще избухне. Мистър Добс, ей сега ще се опитам пак! – Лейман отначало въртеше разни ръчки, натискаше копчета.

Бученето в апарата ставаше по-силно, засвятка червената сигнална лампичка. Бенкрофт скочи към апарата, погледна скалата на прибора и изкрещя:

– Седем милиона! Цялото здание ще се събори!...

Добс истерически викаше:

– Веднага спрете машината! Счупете сандъка! Аз ще ви покажа мълния! – задъхвайки се, Добс замахна с ръце и се подпря на стената.

– Сандъкът не бива да се отваря! – надвика го Лейман. – Тогава взривът ще избухне моментално. Мистър Добс, аз нищо не мога да направя. Дръжката... – Лейман натисна още едно копче и после крачка по крачка започна да се отдалечава от страшно бръмчания апарат.

Първи не издържа Фостер. Неговата дълга фигура се мярна в полуотворената врата и изчезна.

– Фостер! Майор Фостер! Върнете се веднага.

Но Фостер вече го нямаше. С три големи скока той пролетя през стаята на секретарите. Участвувайки в битката под Ардените, майорът имаше отлична тренировка.

– Роберт! – извика Сара Флеминг. – Какво се е случило?

– Бягай! След малко всичко ще полети по дяволите! – изкрещя началникът на третия отдел на Организацията за разпространение на американската култура и се хвърли надолу по стълбите със скокове, на които биха завидели даже професионални спортисти.

Неочакваното побягване на Фостер отвори свободно поле за действие на всички, които се намираха в стаята. Херберт Фрай се приповдигна, направи две бавни крачки и после удивително дълъг скок... Обаче без да вземе предвид действията на Бенкрофт, той се сблъска с него на вратата и само налетелият върху тях Колинс ги изблъска от кабинета. Подир тях се търколи като билиардна топка Джим Перкинс, блъсна се в жълтото кресло на Фрай и се понесе нататък.

В помещението оставаха само Френк П. Добс и инженер Георг Лейман. Притиснати към две срещуположни стени на стаята те вцепенено гледаха пращящия сред стаята апарат. Изведнъж в апарата се чу рязко щракване и между двете излизаци от апарата остриета изскочи грамадна жълта искра. Техните нерви не издържаха. Лейман пръв се хвърли към вратата, но мистър Добс се оказа по-пъргав. Леката фигура на инженера от удара се сви под

остър ъгъл и полетя встрани. От апарата се отдели нова, още по-силна искра.

* * *

– Погледни какво правят янките – каза Макс Салтсер и се облакът на края на канализационния люк.

От вратата на дома на Организацията за разпространение на американската култура изскочи двуметров мъж и се понесе с налудничава скорост към следващата пресечка. Зад Роберт Фостер едновременно стартираха двама мъже. Това бяха Фрай и Бенкрофт. Те не оставаха един от друг ни крачка.

След тях започна истинско представление: служаци, чистачки, машинописки, началници на отдели, прекрасната мис Сара Флеминг, Джим Перкинс – с една дума, целият персонал на Организацията се евакуираше от дома с поразителна скорост. Слухът за бомбата, която всяка минута можеше да избухне със страшна сила в кабинета на мистър Добс, се разнесе из дома побързо, отколкото самият взрив.

– Упражняват се със своите атоми... – реши Ерик Мюлер и изплю угарката в канавката.

– Гледай как бягат! – разсмя се Салтсер. – Някои даже са без палта.

– Да биха бягали до самата Америка така – въздъхна Мюлер.

Един от последните, когото изригна вратата на Организацията за разпространение на американската култура, беше главният директор на Организацията Френк П. Добс! И неговото бягство беше своевременно. Едва той се скри зад ъгъла на пресечната и в дома изгърмя взрив. Стъклата на прозореца на кабинета на Добс

полетяха на улицата като блестящ дъжд от парчета. След две минути се чу нов взрив, още по-силен. След това всичко млъкна. От разбитите прозорци започна да се спуща надолу вонящ дим.

– Ама че учреждение – мърмореше Мюлер, – вмириса цялата улица. По-добре да си вървим, Макс, кой знае какво може да излезе от това.

След един час в дома се осмелиха да влязат първите сапъорни части на американската армия, снабдени с противогазови маски и защитни дрехи срещу радиоактивни излъчвания. Зданието беше абсолютно празно. Подир войниците страхливо влезе Френк П. Добс.

Сапъорите проникнаха в кабинета на Добс и видяха следната картина: посред стаята на малката кръгла маса седеше черен сандък с отворен капак. Взривът по странни обстоятелства се беше проявил само на едно място – под вратата на касата на мистър Добс. Тежката стоманена врата беше откъсната от пантите и потъмняла от пушека. Статуята на свободата победоносно стоеше между разхвърляните по масата книжа и документи. Един войник скришом погледна във вътрешността на черния сандък и учудено сви рамене: там имаше само неголям акумулатор, няколко релета, кондензатори и дебела индукционна макара.

– Какво е станало? – запита Добс. – Къде е трупът на инженера?

– Някой е разбил касата, мистър – отговори лейтенантът на сапъорите.

Добс, поклащайки се, пристъпи към масата и в недоумение погледна царящия пред касата безпорядък.

– Нещо откраднато има ли? – с любопитство попита лейтенантът.

Добс само махна с ръка, в знак че войниците могат да си отиват. Момчетата с оловните дрехи с тежка стъпка заслизаха по стълбите.

След като се увери, че в дома няма нищо опасно, Роберт Фостер влезе в кабинета на господаря. Добс все още стоеше пред касата и гледаше в нейната празна утроба.

– Той навярно се е въртял за книжата на Шмидт – направи предпазлива забележка Фостер.

Действайки точно по правилата на книгата „Как да направим кариера и да спечелим приятели”, Фостер и този път попадна на целта. Добс само разпери ръце:

– Това може да види всеки идиот!

– Е – Фостер насмешливо се усмихна, – ние в най-лошия случай не сме в загуба. Последната партия немски марки, с които платихме на Шмидт, са така лошо напечатани, че от три крачки може да се познае, че са фалшиви. С тях той непременно ще пропадне.

– По дяволите Шмидт! На книжата на Шмидт аз плюя. Но нима не виждате, че този бандит е отмъкнал със себе си и разписките?

– Какви разписки?

– Разписките на Краузе, разписките на всички други. Разписката на лигата на дребните земевладелци, разписката на партията на домопритежателите, разписката на партията на нацистите, разписката на републиканския съюз на свободомислещите! – Добс се хвана за главата.

– Този, този Лейман излезе ловък хлапак – предпазливо се изрази Фостер.

Без да каже дума, Добс пхна под носа на майора лист хартия, който лежеше пред поставката на статуята на свободата. Фостер го

прочете, отвори уста, за да изрази гръмко мнението на мистър Добс, но отново я затвори. За пръв път той сериозно се усъмни ще има ли от това някаква полза за бъдещата му кариера.

На листчето пишеше:

„Моля извинение за малките разрушения, които апаратът причини на вашата каса. Ние сме честни граждани, а не разбивачи. Но нямаше друга възможност да получим обратно книгата, които открадна бившият инженер от завода „ГОЕЗ“ Шмидт и ги продаде на вас. Той ги взе безплатно от нас, а ние ги взехме от вас. Намерих във вашата каса няколко интересни разписки на някои политически дейци. Тъй като подобни документи са достойни за вниманието на световната общественост, аз реших да ги взема със себе си и да направя от тях фотокопия. Оригиналите след няколко дни ще получите напълно запазени, за да нямате случайно трудности със счетоводителите при изплащане на пари без квитанции. Против Георг Лейман ви съветвам да не повдигате обвинение, тъй като инженер Лейман при вас въобще не е бил. Той се намира сега много далеч оттука, в чифлика на тъста си около Бремен, и има навярно неопровержимо алиби за целия днешен ден. Лейман няма и понятие за тази работа. Молим извинете за решителните действия. Наводнението на Западна Германия с американска „култура“ ни научи нас, европейците, при отношенията си с вас да се ползуваме от вашите обикновени методи.

Приемете уверения за най-искреното ми презрение към вас.”